

Projekt

z dnia 19 września 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W JANOWCU WIELKOPOLSKIM**

z dnia 19 września 2024 r.

**w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski
na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609 i poz. 721) oraz art. 18 ust. 1 w związku art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 r., poz. 54, poz. 834 i poz. 1089) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XX/160/20 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 6 listopada 2020 roku w sprawie uchwalenia "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027".

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Janowca Wielkopolskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Aleksandra Walendowska

Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Janowiec Wielkopolski
na lata 2024-2027,
z perspektywą do roku 2031

Zamawiający:

Gmina Janowiec Wielkopolski
ul. Gnieźnieńska 3
88-430 Janowiec Wielkopolski

Wykonawca:

Kamil Nabagło o środowisku
61-558 Poznań
ul. Wierzbęćce 37a/6

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031

Janowiec Wielkopolski, 2024 r.

1 SPIS TREŚCI

2	WYKAZ SKRÓTÓW.....	5
3	WSTĘP.....	6
3.1	OCHRONA ŚRODOWISKA A GMINA	6
3.2	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ ZAKRES OPRACOWANIA	6
3.3	POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	7
3.4	OPRACOWANIE TREŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	8
3.5	PODSTAWOWE DANE O GMINIE JANOWIEC WIELKOPOLSKI	9
4	STRESZCZENIE	13
5	OCENA STANU ŚRODOWISKA	15
5.1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	15
5.1.1	KLIMAT I MIKROKLIMAT	15
5.1.2	JAKOŚĆ POWIETRZA	17
5.1.3	EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE JANOWIEC WIELKOPOLSKI.....	21
5.1.4	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	25
5.1.5	PROGRAM OCHRONY POWIETRZA I UCHWAŁA ANTYSMOGOWA.....	27
5.1.6	ANALIZA SWOT	28
5.1.7	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	29
5.2	ZAGROŻENIA HAŁASEM	30
5.2.1	HAŁAS DROGOWY	30
5.2.2	GENERALNY POMIAR RUCHU 2020/2021.....	31
5.2.3	STAN TECHNICZNY DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ OBSZAR GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI.....	32
5.2.4	HAŁAS KOLEJOWY.....	33
5.2.5	HAŁAS LOTNICZY.....	33
5.2.6	HAŁAS PRZEMYSŁOWY	33
5.2.7	ANALIZA SWOT	34
5.2.8	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	35
5.3	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	35
5.3.1	INFRASKTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	36
5.3.2	INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE	36
5.3.3	POZIOM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	37
5.3.4	ANALIZA SWOT	38
5.3.5	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	38
5.4	GOSPODAROWANIE WODAMI	39
5.4.1	CHARACTERYSTYKA OGÓLNA	39
5.4.2	JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZEŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	40
5.4.3	JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZEŚCI WÓD PODZIEMNYCH	47
5.4.4	PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI	49
5.4.5	OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO	50
5.4.6	OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ	51
5.4.7	ANALIZA SWOT	54
5.4.8	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	54
5.5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	55
5.5.1	INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA	55
5.5.2	INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA I OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW.....	57
5.5.3	ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW	60
5.5.4	ANALIZA SWOT	61
5.5.5	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	61

5.6	ZASOBY GEOLOGICZNE	62
5.6.1	GEOMORFOLOGIA I GEOLOGIA TERENU	62
5.6.2	ZŁOŻA I WIELKOŚĆ WYDOBYCIA / NIELEGALNA EKSPLOATACJA KOPALIN	63
5.6.3	ANALIZA SWOT	66
5.6.4	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	66
5.7	GLEBY	67
5.7.1	POKRYWA GLEBOWA	67
5.7.2	JAKOŚĆ GLEB NA PODSTAWIE BADAŃ Z LAT 2020-2023	67
5.7.3	ZAGROŻENIA I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	69
5.7.4	ANALIZA SWOT	70
5.7.5	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	70
5.8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	71
5.8.1	ZASADY GOSPODAROWANIA ODPADAMI NA TERENIE GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI	71
5.8.2	ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI	73
5.8.3	WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST	75
5.8.4	SKŁADOWISKA ODPADÓW NA TERENIE GMINY	76
5.8.5	INFORMACJA DOTYCZĄCA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W JANOWCU WIELKOPOLSKIM PRZY UL. NOWEJ	76
5.8.6	ANALIZA SWOT	76
5.8.7	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	77
5.9	ZASOBY PRZYRODNICZE	78
5.9.1	FORMY OCHRONY PRZYRODY	78
5.9.2	KORYTARZE EKOLOGICZNE	79
5.9.3	TERENY ZIELENI I ZADRZEWIENIA	80
5.9.4	GOSPODARKA LEŚNA	81
5.9.5	ANALIZA SWOT	83
5.9.6	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	84
5.10	POWAŻNE AWARIE	85
5.10.1	OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII	85
5.10.2	ANALIZA SWOT	85
5.10.3	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	86
6	PODSUMOWANIE ZADAŃ ZREALIZOWANYCH W LATACH 2020-2023 SŁUŻĄCYCH REALIZACJI POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE JANOWIEC WIELKOPOLSKI	87
7	CELE PROGAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	93
7.1	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY	104
7.1.1	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH	104
7.1.2	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH	111
8	SYSTEM REALIZACJI POŚ	115
9	OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	117
9.1	DOKUMENTY SZCZEBŁA KRAJOWEGO	117
9.2	DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO	122
9.3	DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO	123
9.4	DOKUMENTY SZCZEBŁA GMINNEGO	124
10	PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	125
11	SPIS TABEL	129
12	SPIS WYKRESÓW	130
13	SPIS RYSUNKÓW	131

2 WYKAZ SKRÓTÓW

5G – technologia mobilna piątej generacji – standard sieci komórkowej	PM10 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 10 μm
BDL – Bank Danych Lokalnych	PM2,5 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 2,5 μm
BTS – ang. base transceiver station – stacje bazowe telefonii komórkowej	POŚ – Program ochrony środowiska
CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody	PSG – Polska Spółka Gazownictwa
dB – decybel (jednostka miary dźwięku)	PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
DVB-T – ang. Digital Video Broadcasting – Terrestrial – standard telewizji cyfrowej DVB nadawanej naziemnie	PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	PWIS – Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska	RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GPR – Generalny Pomiar Ruchu	RFRD – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
GUS – Główny Urząd Statystyczny	RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców (parametr projektowy wykorzystywany w szacowaniu wielkości oczyszczalni ścieków)
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych	RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej	SN – średnie napięcie
JCW – jednolita część wód	SUW – Stacja Uzdatniania Wody
JCWP – jednolita część wód powierzchniowych	SWOT – technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych): S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia
JCWpd – jednolita część wód podziemnych	t.j. – tekst jednolity
j.m. – jednostka miary	UE – Unia Europejska
JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego	WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska,
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	WN – wysokie napięcie
nn – niskie napięcie	ZDR – Zakład Dużego Ryzyka
OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza	ZZR – Zakład Zwiększonego Ryzyka
OZE – odnawialne źródła energii	
p.p.t – poniżej poziomu terenu	
PEM – pola elektromagnetyczne	
PEP2030 – Polityka Ekologiczna Państwa 2030	
PGW – Państwowe Gospodarstwo Wodne	
PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy	

3 WSTĘP

3.1 OCHRONA ŚRODOWISKA A GMINA

Pojęcie „ochrona środowiska” choć jest ulokowane w naukach przyrodniczych, ma swój wymiar normatywny. Definicja legalna „ochrony środowiska” znajduje się w art. 3 pkt. 13 ustawy Prawo ochrony środowiska, który stanowi, że to „*podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:*

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,*
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,*
- c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego”.*

Z uwagi, iż jest to definicja legalna, trudno określić kto jest adresatem tej normy prawnej, ale nie ulega wątpliwości, że czynności opisane w tej normie są pożądane, zarówno jeśli chodzi o podmioty wykorzystujące środowisko (w tym podmioty korzystające ze środowiska), jak i organy administracji publicznej. W przypadku gminy jako jednostki samorządu terytorialnego, w grę wchodzi oba te przypadki. Gminę charakteryzuje bowiem dualizm – z jednej strony jest ona zobowiązana do wykonywania zadań publicznych, z których część oddziałuje na środowisko (lub korzysta z zasobów środowiska), a z drugiej strony organy gminy są organami ochrony środowiska. Współczesna gmina, jeśli za taką chce uchodzić, musi poważnie traktować problem ochrony środowiska. Jej problematyka jest bowiem obecnie jednym z najistotniejszych zadań władz publicznych.

3.2 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ ZAKRES OPRACOWANIA

Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Nie ulega bowiem wątpliwości, że standardy ochrony środowiska wyznacza właśnie ta zasada.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami prawa, polityka ta prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów oraz dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Programy ochrony środowiska są bowiem wymagany dokumentem, zgodnie z brzmieniem art. 14. ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym „*polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*”.

Obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska: *organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1”.*

Uchwałą Nr XX/160/20 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 6 listopada 2020 r. przyjęto do realizacji „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027”. Jest to aktualnie obowiązujący akt prawny w sprawie polityki ochrony środowiska w Gminie Janowiec Wielkopolski. Przedstawione w programie cele i zadania dotyczą okresu 2020 – 2023 oraz perspektywnie do 2027 roku. Program określił cele, priorytety oraz harmonogram działań niezbędnych do utrzymania lub poprawy stanu środowiska. Cele i kierunki działań proekologicznych zawarte w opracowaniu zgodnie z założeniami miały służyć rozwiązywaniu konfliktów relacji gospodarka-środowisko oraz ogólnej poprawie stanu środowiska.

Wiele zadań, które wyznaczono w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” zrealizowano, jednakże część wyznaczonych celów pozostała jeszcze do zrealizowania lub konieczna jest ich aktualizacja. Pojawiły się także okoliczności, aby uwzględnić nowe zadania uwzględniające obecne uwarunkowania formalne, prawne i środowiskowe. W związku z zaistniałymi uwarunkowaniami zaszła konieczność opracowania Programu na nową perspektywę czasową – lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031.

Z dotychczas obowiązującego Programu ochrony środowiska sporządzono, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Raport z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” za lata 2020-2023. Dokument zawiera ocenę stanu środowiska Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023 i określa stopień realizacji przyjętych założeń i planowanych przedsięwzięć. Podsumowując dane i informacje zawarte w raporcie, Gmina Janowiec Wielkopolski jak i inne jednostki włączone w realizację POŚ (np. RZGW w Poznaniu, RZGW w Bydgoszczy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Bydgoszczy itp.) realizowały zdecydowaną większość zadań wymienionych w Harmonogramie realizacyjnym Programu, ale konieczna jest ich niewielka modyfikacja.

Nowy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” został opracowany na podstawie metodyki określonej w publikacji Ministerstwa Środowiska pn. „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”¹ i zawiera w szczególności:

- a) ocenę stanu środowiska w oparciu o obszary przyszłej interwencji,
- b) cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska przewidziane do realizacji na lata obowiązywania Programu,
- c) harmonogram rzeczowo-finansowy (osobno dla zadań własnych i zadań monitorowanych),
- d) system realizacji POŚ (współpraca z interesariuszami, opracowanie treści programu, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja).

3.3 POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować

¹ <https://bip.mos.gov.pl/pl/strategie-plany-programy/wytyczne-do-programow-ochrony-srodowiska/>

na tej podstawie działania służące ochronie środowiska. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na obszarze będącym przedmiotem opracowania.

Wynikiem procesu planowania jest program zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

3.4 OPRACOWANIE TREŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Program został wykonany przez firmę zewnętrzną, a koordynowaniem prac nad kształtem dokumentu ze strony Gminy zajęł się Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska funkcjonujący w strukturze Urzędu Miejskiego w Janowcu Wielkopolskim. Dokument został przygotowany w oparciu o założenia zawarte m.in. w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska oraz wytycznych zdefiniowanych przez zamawiającego, tj. Gminę Janowiec Wielkopolski.

Pierwszym etapem prac nad Programem było zebranie materiałów źródłowych oraz danych dotyczących aktualnego stanu środowiska oraz infrastruktury ochrony środowiska. Ankiety z prośbą o udostępnienie danych zostały wysłane do następujących jednostek:

- Urzędu Miejskiego w Janowcu Wielkopolskim,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żninie,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy,
- Starostwa Powiatowego w Żninie,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy,
- Zarządu Dróg Powiatowych w Żninie,
- Enea Operator Sp. z o.o.,
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy,
- Zakładu Usług Miejskich w Janowcu Wielkopolskim,
- Nadleśnictwa Gołąbki,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu,
- Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Bydgoszczy,
- Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żninie,
- Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Przy opracowaniu skorzystano również z danych Głównego Urzędu Statystycznego, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) oraz innych oficjalnych źródeł statystycznych z dziedziny ochrony środowiska.

Kolejny etap prac wiązał się z opracowaniem charakterystyki aktualnego stanu środowiska. Diagnoza stanu została oparta na danych za lata 2020-2023 przyjmując, że są to lata bazowe. Na

podstawie oceny i analizy stanu środowiska zdefiniowano najważniejsze zagrożenia i problemy dla poszczególnych obszarów interwencji:

- 1) *OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA,*
- 2) *ZAGROŻENIA HAŁASEM,*
- 3) *POLA ELEKTROMAGNETYCZNE,*
- 4) *GOSPODAROWANIE WODAMI,*
- 5) *GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA,*
- 6) *ZASOBY GEOLOGICZNE,*
- 7) *GLEBY,*
- 8) *GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW,*
- 9) *ZASOBY PRZYRODNICZE,*
- 10) *ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.*

Następnie zaplanowano i określono cele strategiczne, kierunki interwencji i zadania zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu środowiska na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski. Zarówno cele jak i zadania zostały określone tak, aby były komplementarne z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi. Poszczególne zadania zostały wpisane do harmonogramu rzeczowo-finansowego z podziałem na zadania własne samorządu gminnego oraz zadania monitorowane przez samorząd, za których realizację odpowiedzialne są inne instytucje. W ramach każdego obszaru uwzględniono zagadnienia horyzontalne: (I) adaptację do zmian klimatu, (II) nadzwyczajne zagrożenia środowiska, (III) działania edukacyjne oraz (IV) monitoring środowiska.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska projekt Programu został zaopiniowany przez organ wykonawczy powiatu – Zarząd Powiatu w Żninie. Wystąpiono również do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bydgoszczy z wnioskami o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Nie było konieczności sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisku dla projektu dokumentu.

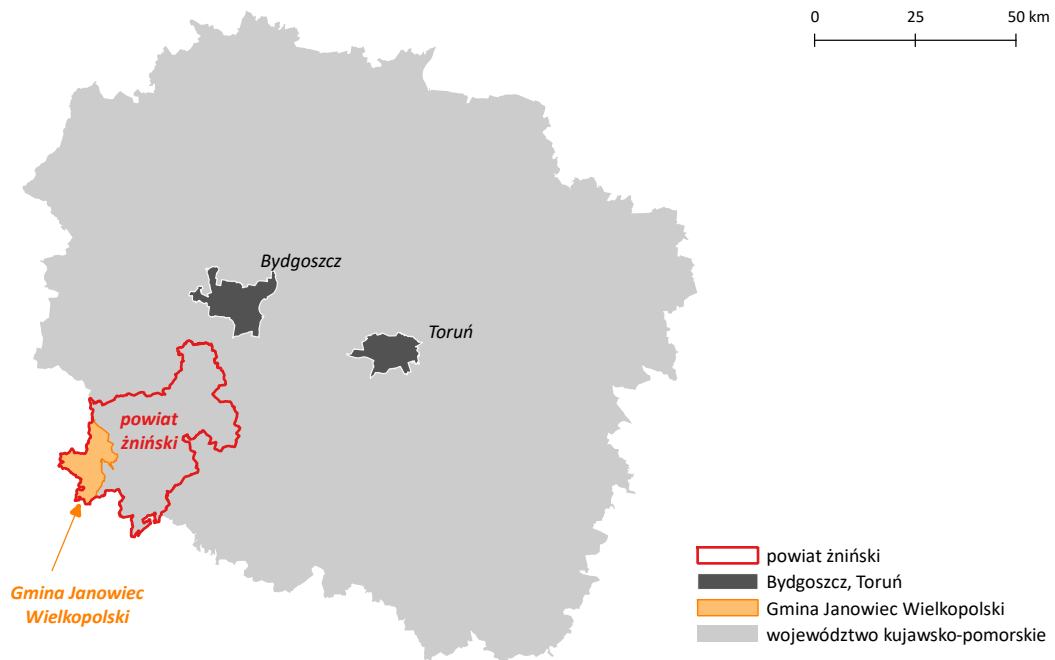
W procesie planowania został zapewniony także udział społeczeństwa polegający na konsultacjach ze społeczeństwem umożliwiających zgłaszanie wniosków, uwag i opinii na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

3.5 PODSTAWOWE DANE O GMINIE JANOWIEC WIELKOPOLSKI

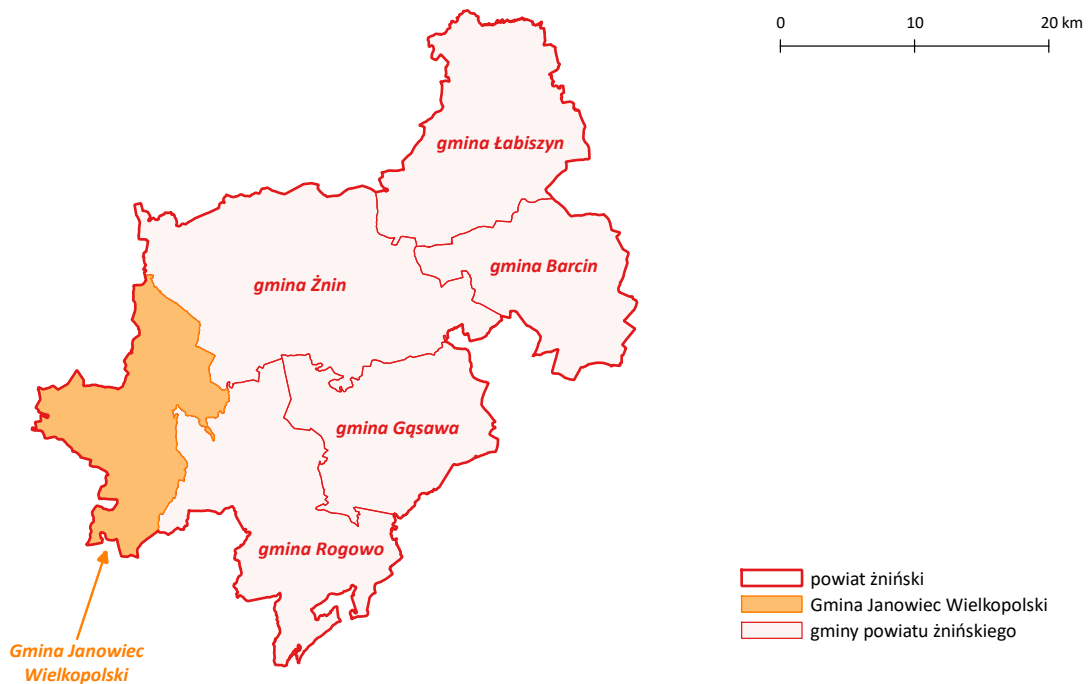
Gmina Janowiec Wielkopolski jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie żnińskim. Opisywany teren zajmuje powierzchnię 131 km². W skład Gminy wchodzi 22 sołectwa: Bielawy, Brudzyń, Chrzanowo, Flantrowo, Gącz, Janowiec-Wieś, Junczewo, Kołdrąb, Laskowo, Miniszewo, Obiecanowo, Ośno, Postugowo, Sarbinowo Drugie, Świątkowo, Tonowo, Wełna, Włoszanowo, Wybranowo, Zrazim, Żerniki oraz Żużoły.

Gmina Janowiec Wielkopolski jako jednostka administracyjna graniczy z następującymi gminami: od północnego-zachodu z gminą Damasławek, od północnego-wschodu z gminą Żnin, od wschodu z gminą Rogowo, od południa oraz południowego-zachodu z gminą Mieleszyn, od zachodu z gminą Mieścisko.

Położenie omawianej jednostki na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu żnińskiego przedstawiono na rysunkach 1-2.

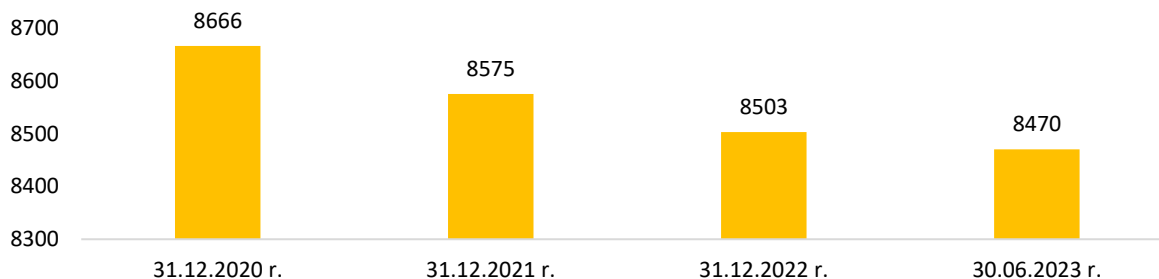
Rysunek 1 Położenie Gminy Janowiec Wielkopolski na tle województwa kujawsko-pomorskiego
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Położenie Gminy Janowiec Wielkopolski na tle powiatu żnińskiego
Źródło: opracowanie własne

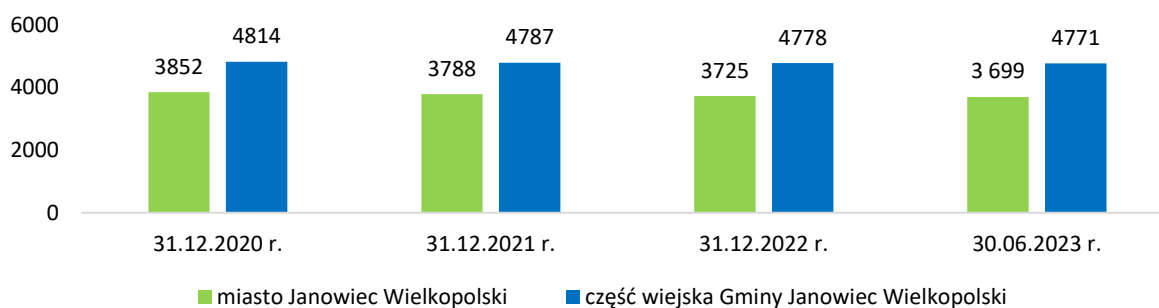
Gmina posiada cechy wybitnie rolnicze o dobrych możliwościach rozwoju rolnictwa. Na terenie gminy dominują gleby dobre (klasa IIIa) i średnio dobre (klasa IIIb), które zajmują łącznie około 50% powierzchni gruntów ornyc. Koncentrują się w północnej części Gminy, a lesistość jest na niskim poziomie.

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności zamieszkująca opisywany teren według stanu na 30.06.2023 r. wynosiła 8 470 osób². Porównując dane zaprezentowane na wykresie 1 należy zauważyć tendencję zmniejszającej się liczby mieszkańców. Ubytek liczby mieszkańców Gminy dotyczy zarówno obszaru wiejskiego gminy jak i miasta Janowiec Wielkopolski – wykres nr 2.

Wykres 1 Ludność Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

Wykres 2 Ludność Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023 w podziale „miasto-wieś”

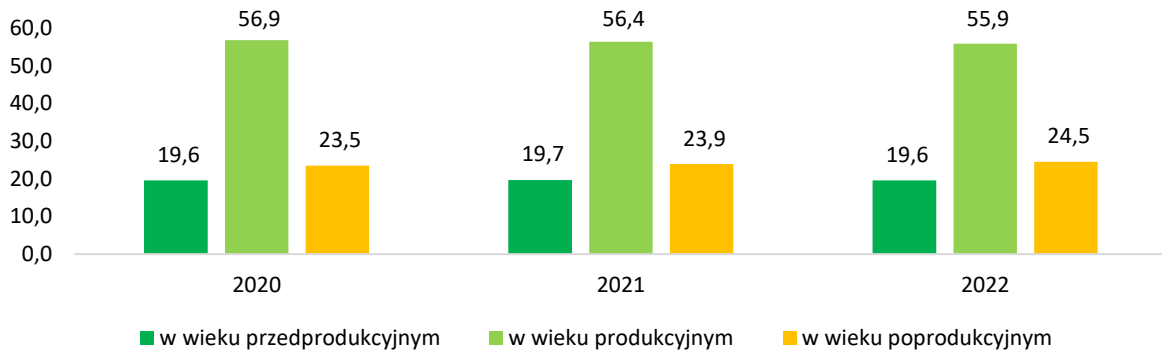
Źródło: opracowanie własne, dane GUS

Prognozy demograficzne do roku 2040³ zakładają dalszy spadek liczby mieszkańców. Przewidywana liczba mieszkańców na koniec 2040 roku to 6 466 osób (spadek o 24% w stosunku do 2022 roku). Zmiany demograficzne w Gminie Janowiec Wielkopolski w najbliższych latach dotyczyć będą nie tylko spadku ogólnej liczby mieszkańców, ale również związane będą z przebudową struktury ekonomicznej. Wg stanu na 2022 rok ludność w wieku poprodukcyjnym (60+/65+ lat) stanowiła około 24,5% ogólnej liczby mieszkańców, natomiast w 2040 roku przewiduje się, że osoby takie stanowiąc będą już ponad 30% mieszkańców. Procentowy udział osób w wieku przedprodukcyjnym do końca przyszłej dekady zmniejszy się do poziomu około 13% (w 2022 roku – 19,6%). Dane z lat 2020-2022⁴ zobrazowano na wykresie 3. Społeczność Gminy Janowiec Wielkopolski będzie się w najbliższych latach gwałtownie starzeć.

² brak danych GUS wg stanu na 31.12.2023 r.

³ publikacja GUS pn. „Prognoza ludności dla gmin 2023-2040”, dostępna pod adresem internetowym <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-na-lata-2023-2060,11,1.html>

⁴ brak danych GUS za 2023 rok

Wykres 3 Struktura ekonomiczna mieszkańców Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2018-2022 – procentowe udziały

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

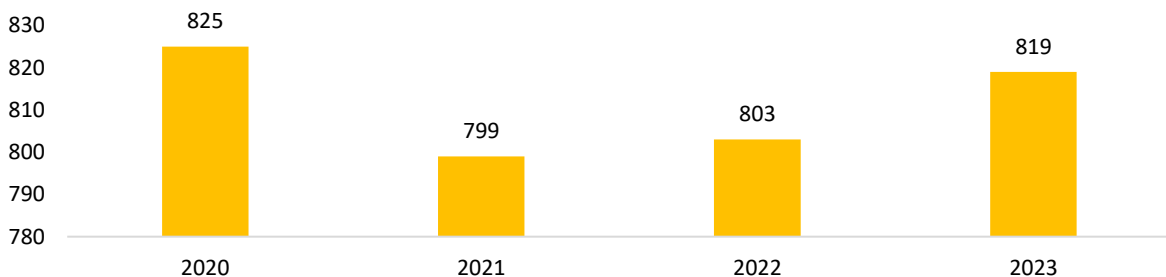
Biorąc pod uwagę dane dotyczące działalności gospodarczej wg stanu na koniec 2023 roku na omawianym terenie zarejestrowanych było 819 podmiotów gospodarczych (Wykres 4), z czego zdecydowaną większość stanowiły mikro-przedsiębiorstwa (800 podmiotów), a następne w kolejności były:

- małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników – 17 podmiotów,
- średnie przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników – 2 podmioty,
- duże przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników – brak.

W Gminie dominują podmioty związane z budownictwem (sekcja „F” Polskiej Klasyfikacji Działalności [PKD] – 214 podmiotów) oraz handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych (sekcja „G” PKD – 171 podmiotów).

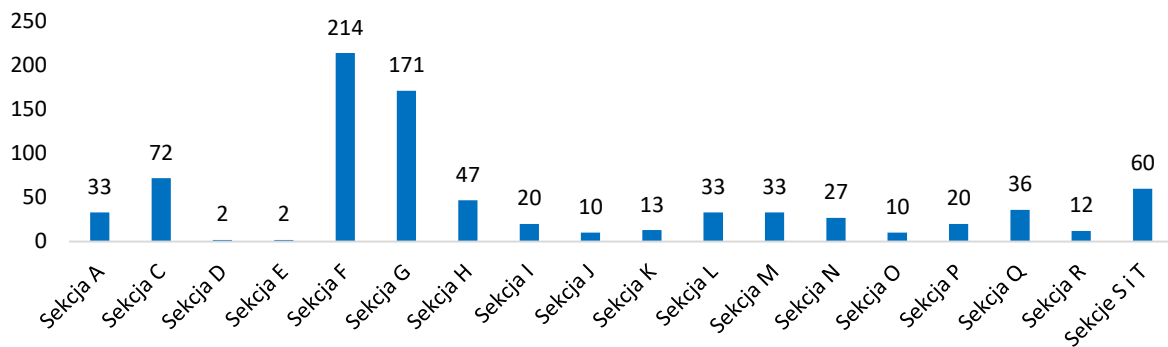
Największymi zakładami przemysłowymi zlokalizowanymi w Gminie Janowiec Wielkopolski są:

- Przedsiębiorstwo Tibro J.V. Sp. z o.o. – produkcja stopek,
- Golpasz S.A. – wytwórnia pasz,
- Zakład Przemysłu Mięsnego sp. jawna – przemysł mięsny,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe IKO – branża motoryzacyjna.

Wykres 4 Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

Wykres 5 Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 w Gminie Janowiec Wielkopolski w 2023 roku⁵

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

4 STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”. W związku z upływem okresu obowiązywania dotychczas obowiązującego Programu zaszła konieczność opracowania tego strategicznego dokumentu na nową perspektywę czasową. Na podstawie dokonanej diagnozy stanu środowiska omawianego obszaru oraz przeprowadzonej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy środowiskowe na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych w ramach realizacji polityki ochrony środowiska do 2031 roku:

- wzrost natężenia zjawisk ekstremalnych (fale ciepła, fale chłodu, opady nawalne, wichury, susze),
- przekroczenia standardów jakości powietrza,
- dominacja indywidualnych systemów grzewczych,
- zły stan techniczny niektórych odcinków dróg powiatowych przebiegających przez obszar Gminy,
- przekroczenie wartości dopuszczalnych hałasu w zakładach przemysłowych,
- obecność nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne,
- zły stan wód powierzchniowych (jezior i rzek),
- ekstremalne i silne zagrożenie suszą,

⁵ A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, B – górnictwo i wydobywanie, C - przetwórstwo przemysłowe, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – budownictwo, G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – transport, gospodarka magazynowa, I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – informacja i komunikacja, K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – edukacja, Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – pozostała działalność usługowa, T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

- dla większości JCWP ryzyko niespełnienia celów środowiskowych zawartych w Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry,
- sporadyczne przekroczenia standardów jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- duża liczba zbiorników bezodpływowych,
- niekoncesjonowana eksploatacja surowców,
- zdeponowane przy ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim odpady niebezpieczne,
- wciąż duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia,
- nieosiąganie wszystkich poziomów recyklingu i ograniczania ilości odpadów,
- ujemny bilans wpływów za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobieranych od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych,
- mała lesistość,
- monokultura sosnowa,
- zmiany klimatyczne negatywnie wpływające na drzewostan.

W ramach opracowania Programu Ochrony Środowiska konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. Zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji.

Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji). Wyznaczono następujące cele ekologiczne na lata 2024-2031:

1. *OSIĄGNIĘCIE DOBREJ JAKOŚCI POWIETRZA I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW,*
2. *OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED HAŁASEM,*
3. *UTRZYMANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH,*
4. *RACJONALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW WODNYCH,*
5. *UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ,*
6. *RACJONALNE I EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI KOPALIN ZE ZŁOŻ,*
7. *OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB,*
8. *ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI,*
9. *ZWIĘKSZENIE BIORÓŻNORODNOŚCI,*
10. *UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII.*

W dokumencie zaproponowano harmonogram okresowej sprawozdawczości w postaci Raportu z Programu Ochrony Środowiska, opis powiązań dokumentu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także zamieszczono przegląd źródeł finansowania.

5 OCENA STANU ŚRODOWISKA

Zgodnie z „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” niniejszy Program został opracowany z uwzględnieniem 10 obszarów przyszłej interwencji.

5.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

5.1.1 KLIMAT I MIKROKLIMAT

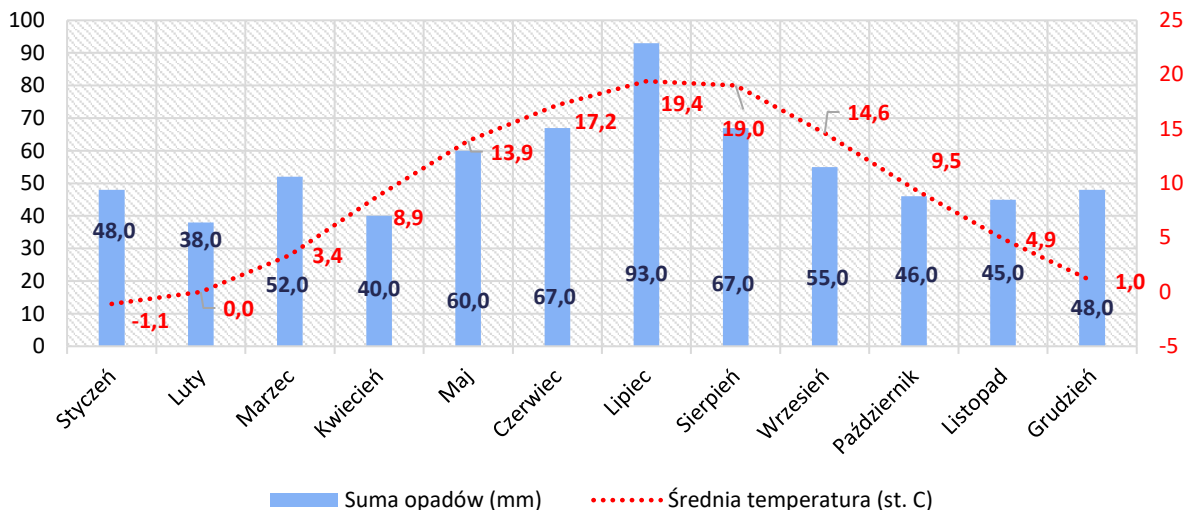
Według najpowszechniejszego systemu klasyfikacji opracowanego przez klimatologa Władimira Köppena, cały obszar Polski został zakwalifikowany do klimatu wilgotnego kontynentalnego z łagodnym latem i z opadami przez cały rok (Dfb), który charakteryzuje się średnią temperaturą najzimniejszego miesiąca równą około -3°C lub mniej i średnią temperaturą najcieplejszego miesiąca wyższą niż 10°C . W klimacie tym nie ma także miesiąca ze średnią temperaturą powyżej 22°C , a opady są równo rozłożone w całym roku.

Oprócz ogólnej klasyfikacji dla całego kraju, istnieje także kilka regionalizacji klimatycznych Polski. Bardzo ważnym dziełem dla nauk przyrodniczych jest podział Polski na regiony i krainy klimatyczne, dokonany przez Eugeniusza Romera w oparciu o izogradienty klimatyczne. Z definicji izogradient klimatyczny jest to suma zmienności elementów klimatycznych danego obszaru w stosunku do odległości, czyli upraszczając izogradient pozwala wyznaczyć granice obszaru o podobnych wartościach klimatycznych np. wielkość opadu czy temperatury. Wydzielono na tej podstawie 7 regionów klimatycznych podzielonych na krainy. Według tej klasyfikacji omawiany obszar położony jest w regionie C6 – Klimaty Wielkich Dolin, kraina Gnieźnieńsko-Kaliska.

Koncepcję podziału Polski ze względu na klimat w oparciu o izogradient klimatyczny zaproponował także prof. dr hab. Alojzy Woś. Podzielił on Polskę – w oparciu o charakterystyczne, odrębne cechy klimatu wyróżnione o średnią liczbę dni w roku danych typów pogody – na 28 regionów klimatycznych. Według tego podziału obszar gminy Janowiec Wielkopolski znajduje się w regionie XV – Środkowowielkopolskim. Pod względem zajmowanego obszaru jest największym wydzielonym na obszarze Polski regionem klimatycznym. Środkową jego część stanowi Pojezierze Gnieźnieńskie. Granice regionu odznaczają się różnym stopniem ostrości. Najmniej wyraźny jest odcinek granicy południowej, oddzielający go od Regionu Południowowielkopolskiego. Taki charakter granic świadczy o wielu podobieństwach klimatu panującego w omawianym regionie do stosunków klimatycznych obszarów z nim sąsiadujących. Ten fakt wyraża między innymi brak występowania skrajnie dużych lub małych, w porównaniu z innymi regionami, rocznych liczb dni z wyróżnionymi typami pogody. Na tle innych obszarów, zwraca uwagę względnie bardzo duża roczna liczba dni z pogodą bardzo ciepłą, pochmurną, bez opadu.

Ogólnie największy wpływ na tutejszy klimat mają masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego. Decydują one o przejściowości klimatu. Masy powietrza polarno-morskiego powodują latem zachmurzenie, ochłodzenie i wzrost wilgotności, zimą zaś przynoszą ocieplenie, odwilż i mgły. Masy powietrza polarno-kontynentalnego z kolei latem przynoszą piękną, suchą i upalną pogodę, a zimą pogodę słoneczną, suchą i mroźną.

Do opisu podstawowych wskaźników klimatycznych omawianego obszaru posłużono się danymi „Climate-Data.org”⁶, które opisują podstawowe parametry klimatyczne. Zgodnie z nimi średnia roczna temperatura powietrza to 9,2°C, a średnia roczna suma opadów – 659 mm. Dane dla poszczególnych miesięcy zaprezentowano na wykresie 6.

Wykres 6 Średnia miesięczna suma opadów (prawa oś) i średnia miesięczna temperatura (lewa oś) w Janowcu Wielkopolskim
Źródło: opracowanie własne, dane „Climate-Data.org”

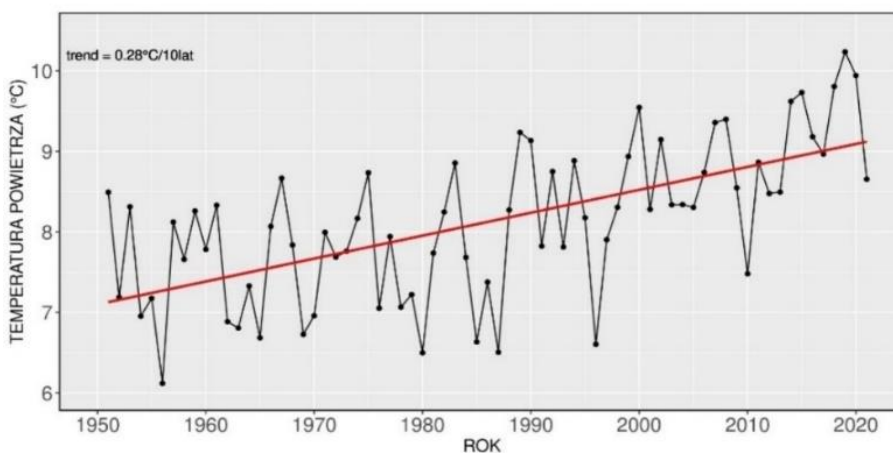
Zgodnie z wykresem, najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec ze średnią temperaturą 19,4°C. Styczeń jest zaś najchłodniejszy ze średnią temperaturą na poziomie -1,1°C. Opady są dość równomiernie rozłożone w ciągu roku, przy czym maksimum przypada na miesiące letnie (prawie 100 mm deszczu i 10 dni z opadem).

Wartości uśrednione nie oddają jednak bardzo istotnych tendencji, które wymagają omówienia. Dla całego kraju obserwowany jest stopniowy wzrost średniej temperatury – średnio 0,28°C na każde 10 lat (wykres 7), który przyczynia się do zwiększania się częstotliwości występowania zjawisk ekstremalnych. Dla wielu stacji synoptycznych w Polsce średnia liczba dni z temperaturą maksymalną $\geq 30^{\circ}\text{C}$ to już ponad 10 dni każdego roku (najwięcej przypada na miesiące lipiec-sierpień). Coraz częściej występują także opady nawalne skutkujące lokalnymi powodzią zwanymi powodzią błyskawicznymi. Szczególnie niebezpieczne są powodzie błyskawiczne na terenach zurbanizowanych, gdzie udział powierzchni nieprzepuszczalnych – budynków, chodników, parkingów, jezdni i niedostatecznie zmodernizowana kanalizacja burzowa są przyczynami zmniejszonej retencji wody w środowisku i zwiększenia odpływu powierzchniowego wody.

Wydłużeniu ulega również okres wegetacyjny, czyli część roku, gdy roślinność może się rozwijać ze względu na dostateczną ilość wilgoci i ciepła. Dla obszaru Gminy to już ponad 230 dni w roku. Można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że zjawiska ekstremalne będą występować tylko częściej⁷.

⁶ <https://pl.climate-data.org/europa/polska/kuyavian-pomeranian-voivodeship/janowiec-wielkopolski-49410/>

⁷ za: „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, Ministerstwo Środowiska, 2013

Wykres 7 Wzrost średniej temperatury powietrza w Polsce w latach 1951-2021

Źródło: IMGW-PIB

Negatywne skutki zmian klimatu szczególnie odczuwalne są w sektorze rolnictwa, które już boryka się z niedoborem opadów jak również przesunięciem okresu wegetacyjnego. Odnotowywany jest zanik klasycznego podziału na cztery pory roku i po względnie ciepłych zimach, w ciągu zaledwie kilku tygodni, pogoda staje się typowo letnia – nierzadko z upałami powyżej 30°C już w maju. Powoduje to zachwianie naturalnych procesów wzrostowych roślin i przyspieszenie ich dojrzewania, co skutkuje obniżeniem wartości odżywczych. Skrócony i przyspieszony okres dojrzewania roślin (np. owoców i warzyw) powoduje ich nadprodukcję w początkowym okresie i niedobór pod koniec zbiorów. Jest to szczególnie dotkliwe dla omawianego obszaru, który jest w dużej mierze terenem intensywnej działalności rolniczej.

Odnosząc się do warunków klimatycznych należy również wymienić te czynniki, które mają wymiar lokalny i mogą modyfikować rozkład ekstremów pogodowych na omawianym obszarze:

- tereny leśne i zadrzewione wyrównują temperatury i wpływają na osłabienie promieniowania słonecznego oraz zmniejszenie prędkości wiatrów, wzbogacają powietrze w olejki eteryczne (tych na terenie Gminy jest niewiele),
- w dolinach cieków i w obniżeniach terenu występuje inwersja termiczna, obniżenia sprzyjają również tworzeniu się mgieł oraz zaleganiu zanieczyszczeń powietrza, są również miejscami o relatywnie większej wilgotności (dolina Wełny),
- tereny zurbanizowane, wypełnione zabudową, pozbawione zieleni i zbiorników lub cieków wodnych, charakteryzują się wyższą temperaturą zarówno od terenów wiejskich, jak i podmiejskich, gdzie zieleń jest bardziej obfita (obszar miasta Janowiec Wielkopolski).

5.1.2 JAKOŚĆ POWIETRZA

Ocena jakości powietrza prowadzona jest w Polsce według kryteriów określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy oraz w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, niklu, rtęci i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu.

Obecnie pod kątem ochrony zdrowia ocenie podlega 12 substancji: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył drobny PM10 (o średnicy do 10µm), pył drobny PM2,5 (o średnicy do 2,5 µm), metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), nikiel (Ni), kadm (Cd) oznaczane w pyłe PM10 oraz benzo(a)piren oznaczany w pyłe PM10. Ze względu na ochronę roślin ocenie podlegają 3 substancje: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x) i ozon (O₃). Dla każdego z wymienionych zanieczyszczeń określone są stężenia w powietrzu, które nie powinny być przekraczane.

Począwszy od oceny jakości powietrza za 2010 rok oceny wykonywane są w podziale na kilkadziesiąt stref dla wszystkich zanieczyszczeń zgodnie z art. 87 ust 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. Strefy stanowią aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy, miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy oraz pozostałe obszary poszczególnych województw, niewchodzące w skład miast powyżej 100 tysięcy oraz aglomeracji. Pomiar prowadzone są na stanowiskach pomiarowych rozmieszczonych w miarę potrzeb w nierzadkich punktach województwa – głównie miastach, gdzie analizy wykazują wysokie stężenia zanieczyszczeń. Na podstawie wyników z tych stacji oraz modelowania matematycznego wykonywanego w oparciu o bank emisji i dane meteorologiczne powstał system oceny jakości powietrza, który sporządzany jest corocznie dla każdej strefy. Oceny rocznej dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zgodnie z przepisami, na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wydzielono 4 strefy oceny jakości powietrza – aglomeracja bydgoska (PL0401), miasto Toruń (PL0402), miasto Włocławek (PL0403) oraz strefa kujawsko-pomorska (PL0404).

Obszar Gminy Janowiec Wielkopolski zlokalizowany jest w strefie kujawsko-pomorskiej. Na obszarze nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej jakości powietrza, z której wyniki są wykorzystywane w rocznej ocenie jakości powietrza w całej strefie. Na budynku Urzędu Miejskiego w Janowcu Wielkopolskim zlokalizowany jest natomiast czujnik powietrza. Tablica smogowa prezentuje na wyświetlaczu LED jakość powietrza, którym oddychają mieszkańcy. Do wizualizacji poziomu stężenia pyłu zawieszonego prezentującego aktualny stan jakości powietrza wykorzystuje się 3-stopniową skalę barwną.

Najbliższej granic Gminy (w województwie kujawsko-pomorskim) zlokalizowane są stacje w Nakle nad Notecią (ok. 50 km) i Inowrocławiu (ok. 60 km).

OCENA WYKONANA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA LUDZI

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie ze względu na ochronę zdrowia ludzi na terenie strefy jest zaliczenie jej do odpowiedniej klasy. Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy):

- a) **Klasa A** – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziom dopuszczalnego/docelowego,
- b) **Klasa B** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny, lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,

- c) **Klasa C** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- d) **Klasa D1** – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- e) **Klasa D2** – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- f) **Klasa A1**, **C1** – dodatkowe klasy stref dla pyłu PM_{2,5} określane w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II (**A1** – nie przekracza poziomu dopuszczalnego dla fazy II, **C1** – przekracza poziom dopuszczalny dla fazy II).

Podsumowanie wyników oceny jakości powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ochronę zdrowia za lata 2020-2023 zawarto w tabeli 1.

Tabela 1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}) – strefa kujawsko-pomorska

Zanieczyszczenie	Przekroczenia wg rodzajów zanieczyszczeń			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A	A	A
NO ₂ (dwutlenek azotu)	A	A	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A	A	A
C ₆ H ₆ (benzen)	A	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – I faza	A	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – II faza	A1	C1	A1	A1
PM 10 (pył zawieszony)	C	C	C	A
B(a)P (benzo(a)piren)	C	C	C	C
As (arsen)	A	A	A	A
Cd (kadm)	A	A	A	A
Ni (nikiel)	A	A	A	A
Pb (ołów)	A	A	A	A
O _{3 dc} (ozon – poziom docelowy)	A	A	A	A
O _{3 dt} (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2	D2	D2

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim z lat 2020-2023

W 2023 roku w strefie kujawsko-pomorskiej stwierdzono klasę C tylko dla jednego zanieczyszczenia, tj. benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. W latach 2020-2022 w strefie, w której znajduje się Gmina Janowiec Wielkopolski, stwierdzano rokrocznie także klasę C także dla pyłu zawieszonego PM₁₀, a w 2021 roku odnotowano klasę C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza).

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ dokonuje się w odniesieniu do jednego parametru: poziomu docelowego. Norma wynosi D_{dc}=1 ng/m³. Główną przyczyną przekroczenia poziomu docelowego B(a)P w strefie jest wciąż nadmierna emisja niska (powierzchniowa) z dużych obszarów zwartej zabudowy mieszkaniowej niepodłączonej do sieci ciepłnej, spowodowana opalaniem węglem kamiennym. Oprócz emisji benzo(a)pirenu do powietrza, dodatkową przyczyną wzrostu stężenia danego zanieczyszczenia w powietrzu mogą być występujące niekorzystne warunki meteorologiczne w okresie grzewczym (inwersja temperatury, mała prędkość wiatru), choć należy zaznaczyć, że ostatnie lata są wyjątkowo

ciepłe. Mierzone stężenia średnie roczne na przestrzeni ostatnich kilku lat wykazują trend spadkowy, ale osiągnięcie celu, aby na obszarze strefy nie dochodziło do przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu, jest na razie bardzo trudne do realizacji. Jedynie dalsze, systematyczne zmniejszanie emisji powierzchniowej pozwoli osiągnąć zamierzony cel.

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla pyłu zawieszonego PM10 dokonuje się w odniesieniu do dwóch parametrów: poziomu dopuszczalnego średniorocznego i poziomu dopuszczalnego średniodobowego. Tylko w 2023 roku nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu średniorocznego dla strefy kujawsko-pomorskiej. Niewątpliwym wpływem na taką sytuację miały warunki meteorologiczne. Biorąc pod uwagę średnią roczną temperaturę, na terenie większości naszego kraju rok 2023 był ekstremalnie ciepły, co wyrażało się dużo mniejszym zapotrzebowaniem na ciepło.

Problem wysokich stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 dotyczy obszarów zabudowanych, z dominującą emisją powierzchniową. To właśnie ten rodzaj emisji (ogrzewanie budynków paliwem stałym – węglem i drewnem) przyczynia się do przekroczeń obowiązujących standardów pyłu zawieszonego PM2,5 (a także pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu). Duże znaczenie ma również emisja komunikacyjna, wpływająca negatywnie na jakość powietrza wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu. Stanowi ona coraz poważniejszy problem ze względu na stale rosnącą liczbę pojazdów. W wieloletnim okresie 2014-2023 obserwuje się generalnie wysoki poziom stężeń pyłu zawieszonego PM2,5, ale wyróżniają się lata objęte raportem. Praktycznie na wszystkich stacjach pomiarowych w województwie stężenia średnie roczne okazały się najniższe właśnie w tych latach – głównie z uwagi na sprzyjające warunki meteorologiczne.

Klasyfikacja strefy pod kątem dotrzymania poziomu docelowego dla ozonu jest wykonywana w oparciu o wyniki pomiarów z okresu trzech poprzednich lat, dla których oblicza się średnią liczbę dni z przekroczeniem wartości poziomu docelowego. Na podstawie przeprowadzonych analiz wyników pomiarów oraz metody szacowania opartej na wynikach matematycznego modelowania stwierdzono, że poziom docelowy stężenia ozonu w powietrzu, określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi, nie został przekroczony w żadnej ze stref województwa kujawsko-pomorskiego, w wyniku czego otrzymały one klasę A. Znaczna jednak część obszaru województwa (w tym obszar Gminy Janowiec Wielkopolski) nie spełnia wymagań określonych dla poziomu celu długoterminowego, uzyskując klasę D2. Analizy danych pomiarowych stężeń ozonu z wieloletnia 2014-2023 nie wykazują istotnych trendów zmian.

OCENA WYKONANA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ROŚLIN

Podobnie jak w przypadku oceny wykonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi, wynikiem oceny wykonanej ze względu na ochronę roślin jest zaliczenie jej do odpowiedniej klasy. W kolejnej tabeli zaprezentowano wyniki oceny za lata 2020-2023.

Tabela 2. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – strefa kujawsko-pomorska

Zanieczyszczenie	Klasa strefy wg rodzajów zanieczyszczeń			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A	A	A
NO _x (tlenki azotu)	A	A	A	A
O _{3 dc} (ozon – poziom docelowy)	A	A	A	A
O _{3 dt} (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2	D2	D2

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim z lat 2020-2023

Zgodnie z wynikami, na niemal całym obszarze strefy kujawsko-pomorskiej (w tym na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski) i w każdym roku pomiarowym doszło do przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu (ocena D2). Powyższy wskaźnik przekraczany jest każdego roku pomiarowego obejmując około 70-80% powierzchni strefy. Wyjątkiem był 2020 rok, w którym obszar przekroczenia objął 23,5% powierzchni strefy. Osiągnięcie w kolejnych latach wartości poniżej poziomu celu długoterminowego (tj. $\leq 6\ 000\ \mu\text{g}/\text{m}^3\text{h}$) wydaje się mało prawdopodobne. Emisja prekursorów (tj. związków chemicznych, z których powstaje ozon – NO_x, NMLZO, CO, CH₄) utrzymuje się wciąż na wysokim poziomie.

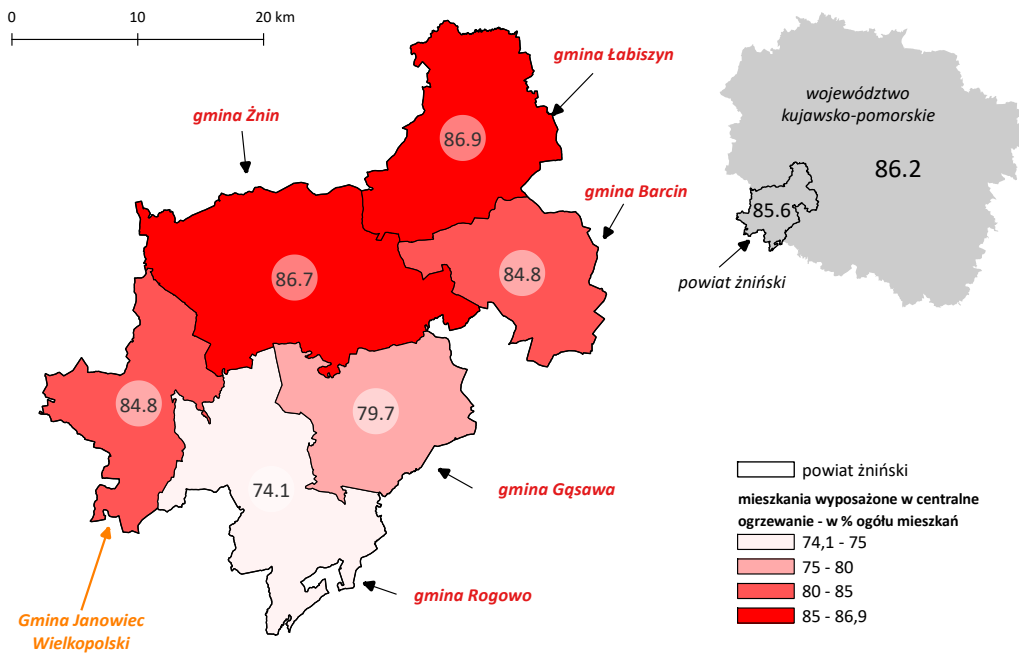
5.1.3 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE JANOWIEC WIELKOPOLSKI

Jak wspomiano wcześniej, na obszarze gminy dochodzi do przekraczania standardów jakości powietrza. Główna przyczyna to emisja związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków oraz dodatkowo emisja związana z ruchem pojazdów.

ROZPROSZONE ŹRÓDŁA KOMUNALNO – BYTOWE

W całej gminie dominują indywidualne systemy grzewcze zaspokajające potrzeby własne gospodarstw domowych. Indywidualne źródła grzewcze powodują zjawisko tzw. „niskiej emisji” stanowiącej podstawową przyczynę złej jakości powietrza. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 metrów rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery, a niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury sprzyja kumulacji zanieczyszczeń, głównie benzo(a)pirenu) → rozdział 5.1.2 JAKOŚĆ POWIETRZA. Zanieczyszczenia te pochodzą głównie z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla lub drewna odbywa się w nieefektywny sposób.

Według danych GUS na omawianym terenie 84,8% mieszkań wyposażonych jest w instalacje centralnego ogrzewania (stan na 31.12.2022 r.). Jest to wartość zbliżona do średniej dla powiatu żnińskiego (85,6%) i województwa kujawsko-pomorskiego (86,2%) – rysunek 3.

Rysunek 3 Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań – porównanie z gminami powiatu żnińskiego

Źródło: opracowanie własne, dane GUS, 2022

Systemy centralnego ogrzewania (tj. kocioł c.o. + instalacja c.o.) charakteryzują się znacznie wyższą sprawnością produkcji i wykorzystania ciepła niż miejscowe ogrzewacze pomieszczeń bez instalacji c.o. (tj. piece kaflowe, kuchnie grudziądzkie itp.) w związku z czym prawidłowo użytkowane i o odpowiedniej efektywności energetycznej mogą ograniczać problem niskiej emisji. Około 15% mieszkań w Gminie Janowiec Wielkopolski nie jest jednak wyposażone w centralne ogrzewanie. Powszechnym zjawiskiem jest także użytkowanie kotłów niespełniających żadnych norm środowiskowych.

Z uwagi na duże koszty ich wymiany od kilku lat istnieje możliwość dofinansowania do wymiany pieców niespełniających żadnych norm środowiskowych lub wymiany ogrzewania na bardziej ekologiczne. Wiodącą rolę w tym zakresie pełni program „Czyste Powietrze”. Program skupia się głównie na wymianie przestarzałych i nieekologicznych źródeł ciepła, takich jak piece węglowe czy olejowe, na bardziej ekologiczne rozwiązania – na przykład kotły gazowe, pompy ciepła, instalacje solarnych paneli lub przyłączenie do sieci ciepłowniczej.

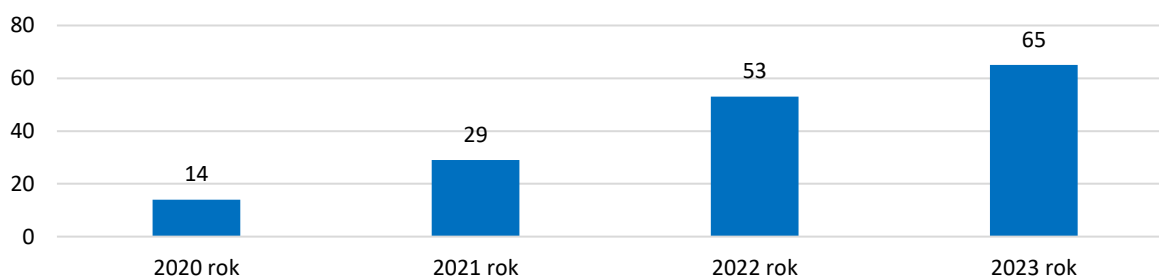
W Urzędzie Miejskim w Janowcu Wielkopolskim uruchomiony został także Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu „Czyste Powietrze”. Dzięki Programowi osoby fizyczne będące właścicielami i współwłaścicielami domów jednorodzinnych lub wydzielonych lokali mieszkalnych (maksymalnie 2 lokale) mogą uzyskać dofinansowanie m.in. na wymianę źródła ciepła, kompleksową termomodernizację budynku, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz montaż odnawialnych źródeł energii. W ramach działania punktu przeszkolony pracownik udziela mieszkańcom bezpłatnych porad o możliwościach uzyskania dofinansowania, a także pomaga w przygotowaniu i złożeniu wniosku o podstawowy i podwyższony poziom dofinansowania.

Dane dotyczące umów dotacji, w których nastąpił demontaż nieefektywnego źródła ciepła i montaż nowego spełniającego wymagania programu „Czyste Powietrze” w latach 2020-2023 zawarto w kolejnej tabeli. Na wykresach zaprezentowano również wskaźniki realizacji Programu.

Tabela 3. Dane dotyczące umów dotacji, w których nastąpił demontaż nieefektywnego źródła ciepła i montaż nowego spełniającego wymagania programu „Czyste Powietrze” w latach 2020-2023

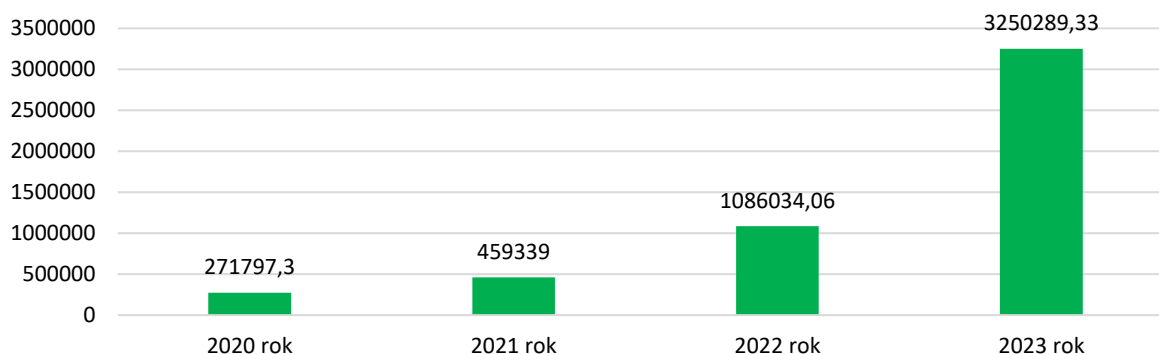
Nazwa pozycji	j.m.	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Ilość zawartych umów	szt.	14	29	53	65
Przyznane dofinansowanie (kwota umowy)	zł	271 797,30	459 339,00	1 086 034,06	3 250 289,33
Wyplacone dofinansowanie na dzień 05.03.2024 r.	zł	257 987,61	324 978,78	811 834,39	1 519 326,67
Wskaźniki ekologiczne, wg. daty zawarcia umowy	j.m.	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba budynków o poprawionej efektywności energetycznej	szt.	15	30	58	65
Liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach istniejących	szt.	14	29	53	60
Liczba zamontowanych niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach nowobudowanych	szt.	1	0	0	0
Ograniczenie zużycia energii końcowej	GJ/rok	937,44	2008,8	3883,68	1205,28
Wskaźniki ekologiczne, wg. daty zawarcia umowy	j.m.	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Ograniczenie emisji SO ₂	Mg/rok	1,24	2,64	5,1	1,58
Ograniczenie emisji PM ₁₀	Mg/rok	0,32	0,68	1,31	2,94
Ograniczenie emisji PM _{2,5}	Mg/rok	0,28	0,6	1,16	0,36
Ograniczenie emisji benzo(a)pirenu	Mg/rok	0,00017	0,00087	0,0017	0,0022
Ograniczenie emisji CO ₂	Mg/rok	107,96	237,41	475,52	536,64
Ograniczenie emisji NO _x	Mg/rok	0,18	0,38	0,73	0,23

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

Wykres 8 Liczba budynków o poprawionej efektywności energetycznej w Gminie Janowiec Wielkopolski w ramach realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” w latach 2020-2023

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

Wykres 9 Przyznane dofinansowanie (kwota umowy w zł) w Gminie Janowiec Wielkopolski w ramach realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” w latach 2020-2023

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

ŹRÓDŁA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ

Uciążliwość związaną z działalnością gospodarczą w kontekście emisji zanieczyszczeń do atmosfery należy uznać za niewielką. Gmina ma charakter głównie rolniczy. Na terenie zlokalizowanych jest jedynie kilka większych zakładów przemysłowych takich jak Przedsiębiorstwo Tibro J.V. Sp. z o.o. (produkcja stopek), Golpasz S.A. (wytwórnia pasz), Zakład Przemysłu Mięsnego sp. jawna (przemysł mięsny) czy Przedsiębiorstwo Wielobranżowe IKO (branża motoryzacyjna). Mając na uwadze prowadzenie działań kontrolnych zakładów oraz obiektów mogących znacząco oddziaływać na stan środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy na bieżąco podejmuje działania na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski. Kontrole mają różny charakter (np. problemowy, oparty na analizie badań auto monitoringowych, kompleksowy) i dotyczą wielu komponentów środowiska (w tym emisji zanieczyszczeń do powietrza). Z wynikami kontroli można się zapoznać poprzez udostępniony dla zainteresowanych osób portal mapowy dostępny pod adresem internetowym <https://iswk.gios.gov.pl/#>.

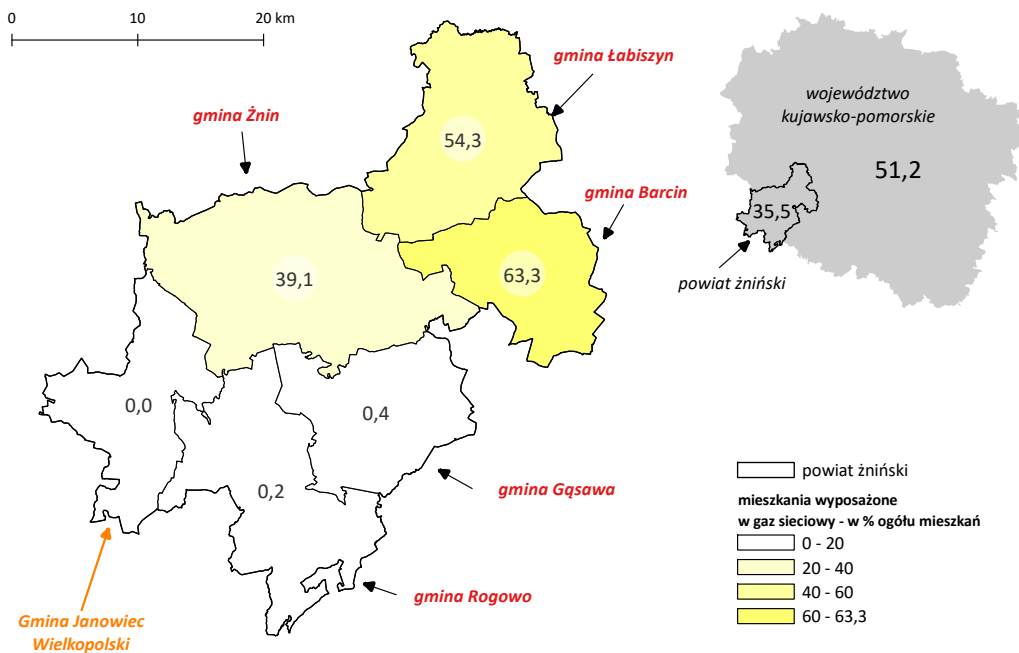
ŹRÓDŁA PUNKTOWE – CIEPŁO SIECIOWE

Przeciwwagą dla indywidualnych źródeł ogrzewania jest ciepło sieciowe, które ogranicza zanieczyszczenia. Proces produkcji podlega bowiem określonym normom środowiskowym i jest dokładnie kontrolowany. Źródła punktowe, czyli emisja zorganizowana z takich sektorów gospodarki jak energetyka, ciepłownictwo, przemysł – ze względu na wysoki udział w ogólnej emisji gazów mają również istotny wpływ na jakość powietrza. W tym kontekście również należy wskazać, że brak jest na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski zorganizowanego systemu dostarczania ciepła do mieszkańców poprzez sieć ciepłowniczą.

GAZOWNICTWO

W Europejskim Zielonym Ładzie gaz jest wskazywany jako „paliwo przejściowe”, czyli tymczasowy zamiennik węgla w drodze do neutralności klimatycznej. Plan zakłada, że w czwartej dekadzie XXI wieku, po spełnieniu swojej roli, gdy pojawią się nowe technologie wodorowe, gaz ma zniknąć tak, jak dziś znika węgiel. Aktualnie Gmina Janowiec Wielkopolski nie jest zgazyfikowana

i według informacji Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. do 2031 roku nie jest planowana budowa sieci gazowej. Ogólnie, cały powiat żniński jest w umiarkowanym stopniu zgazyfikowany – rysunek 4.

Rysunek 4 Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy w % ogółu mieszkań – porównanie z gminami powiatu żnińskiego

Źródło: opracowanie własne, dane GUS, 2022

EMISJA LINIOWA

Transport drogowy, czyli emisja liniowa, wymieniany jest jako jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza na obszarach miejskich. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się opon pojazdów, hamulców, nawierzchni jezdni oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Tlenki azotu są emitowane w wyniku spalania paliw. Emisja ze wspomnianego źródła jest uciążliwa dla ludności ze względu na bardzo niską wysokość, na której do niej dochodzi (ok. 0,5 m nad powierzchnią terenu). Najwyższa koncentracja tej emisji w na obszarze Gminy ma miejsce w rejonie drogi wojewódzkiej nr 251. Ogólnie jednak nie jest to dominujące źródło emisji zanieczyszczeń na obszarze.

5.1.4 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Odnawialne Źródła Energii (OZE) znajdują się w centrum transformacji energetycznej, ponieważ stanowią podstawowy kierunek działań w celu przeciwdziałania postępującym zmianom klimatycznym oraz poprawy jakości powietrza. OZE bazują na naturalnych, ekologicznych i niewyczerpywalnych zasobach. Wypracowane sposoby pozyskiwania gwarantują nie tylko bezemisyjną produkcję energii elektrycznej czy ciepłej, ale też niekończące się możliwości wykorzystania. Najczęściej wymieniane odnawialne źródła energii to: energia słoneczna, wiatrowa, wodna, biomasy i geotermalna.

Na omawianym terenie istnieją korzystne warunki do rozwoju instalacji wytwarzających energię z wiatru, ale dotychczasowe uwarunkowania prawne dotyczące lokalizowania takich obiektów sprawiają, że ich rozwój jest powolny.

Mając na uwadze energię słoneczną, to przy średnim rocznym nasłonecznieniu jednostkowym płaszczyzny horyzontalnej mieszczącym się w Polsce między 850-1200 kWh/m² wartość dla omawianego obszaru wynosi około 1100 kWh/m², czyli istnieją tu korzystne warunki do rozwoju elektrowni fotowoltaicznych.

Możliwość pozyskiwania energii odnawialnej stwarza również energetyka wodna. Elektrownie wodne są dość tanim źródłem energii jak również mogą szybko zmieniać generowaną moc w zależności od zapotrzebowania, ale ich największą wadą jest ograniczona liczba lokalizacji, w których można je budować oraz wysoki koszt budowy. Dodatkowo, powodują znaczne zmiany w środowisku poprzez zahamowanie naturalnego biegu rzeki i tworzenie zbiorników retencyjnych. W chwili obecnej, na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski energia spadku wody nie jest wykorzystywana i potencjał wykorzystania tego rodzaju gałęzi OZE z uwagi na ukształtowanie terenu jest znikomy.

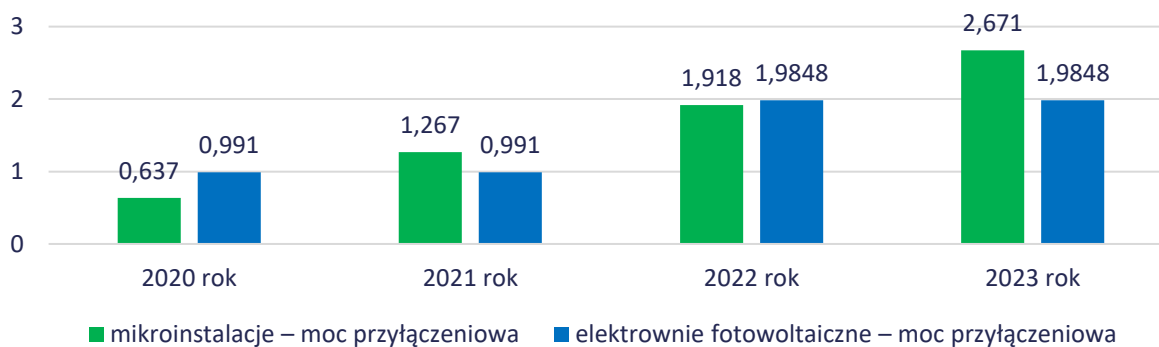
Kolejnym odnawialnym źródłem jest energia geotermalna. Energia geotermalna jest to energia zgromadzona w gorących wodach podziemnych, której źródłem jest wydzielanie się energii cieplnej z powolnego rozpadu pierwiastków radioaktywnych (np. uran, tor), występujących w granicie i bazalcie, czyli w podstawowych składnikach skorupy ziemskiej. Na terenie Gminy nie rozpatrywano dotychczas możliwości wykorzystania wód termalnych – np. w koncepcji rozwoju systemu ciepłowniczego w oparciu o tego typu technologię.

Najkorzystniejsze pod względem oddziaływania na środowisko są mikroinstalacje OZE takie jak kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne oraz pompy ciepła. Tak zwana energetyka rozproszona (lokalna) stanowi filar gospodarki niskoemisyjnej i pozwala uniezależnić się od systemowego dostarczania energii elektrycznej oraz zwiększyć efektywność energetyczną poprzez ograniczenie strat przesyłowych. Informacja dotycząca instalacji OZE przyłączonych do sieci ENEA (operatora sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy) zawiera tabela 4. W ostatnich latach zauważa się dynamiczny rozwój mikroinstalacji OZE na omawianym obszarze.

Tabela 4. Instalacje OZE na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski – rozwój w latach 2020-2023

Instalacja OZE	j.m.	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
mikroinstalacje – liczba	szt.	85	150	211	284
mikroinstalacje – moc przyłączeniowa	MW	0,637	1,267	1,918	2,671
Elektrownie wykorzystujące OZE przyłączone do sieci ENEA w MW					
elektrownie fotowoltaiczne - liczba	szt.	1	1	2	2
elektrownie fotowoltaiczne – moc przyłączeniowa	MW	0,991	0,991	1,9848	1,9848

Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

Wykres 10 Moc przyłączeniowa w MW mikroinstalacji OZE oraz elektrowni fotowoltaicznych zlokalizowanych w Gminie Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023

Źródło: ENEA Operator Sp. z o.o.

5.1.5 PROGRAM OCHRONY POWIETRZA I UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

W wyniku prowadzonych ocen jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim (także w poprzednich latach) stwierdzono potrzebę realizacji programu ochrony powietrza (POP), który stanowi podstawowy dokument określający politykę poprawy jakości powietrza na obszarze danego województwa. Celem programu ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. 2021 poz. 845).

Obecnie obowiązuje program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej – aktualizacja – Uchwała nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. Gmina Janowiec Wielkopolski również jest objęta tym programem. W dokumencie przedstawiono możliwe do podjęcia działania, których realizacja może skutkować redukcją poziomów analizowanych zanieczyszczeń w powietrzu, do poziomów nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji, tj.:

1. Ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego,
2. Wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowane,
3. Przebudowa i modernizacja dróg,
4. Kształtowanie polityki przestrzennej poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Od 1 stycznia 2024 roku w województwie kujawsko-pomorskim zaczęła obowiązywać uchwała antysmogowa. Oznacza to zakaz używania kopciuchów, czyli pozaklasowych kotłów na paliwa stałe. Zakazane są też pozaklasowe ogrzewacze pomieszczeń, czyli np. kominki, piece na drewno. W celu ochrony zdrowia mieszkańców oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania zanieczyszczeń na środowisko, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął w dniu 24 czerwca 2019 r. uchwałę Nr VIII/136/19 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Powyższa uchwała weszła w życie z dniem 1 września 2019 r. i zawiera ograniczenia w zakresie stosowania określonych paliw stałych, a także wskazuje harmonogram wymiany źródeł ciepła na paliwa stałe, na terenie całego obszaru województwa kujawsko-pomorskiego. W dniu 30 sierpnia 2021 r. Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego przyjął uchwałę Nr XXXV/510/21 zmieniającą uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko – pomorskiego ograniczeń i zakazów

w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. W dniu 30 listopada 2023 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podał do publicznej wiadomości informację o odstąpieniu od projektu uchwały zmieniającej uchwałę Nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

W związku z rezygnacją ze zmian w zakresie wyznaczenia innych niż dotychczas przyjęte, terminów użytkowania indywidualnych źródeł ciepła, kalendarium wdrażania zasad przedstawia się następująco:

- od 1 września 2019 r. istnieje obowiązek posiadania świadectwa jakości używanego paliwa stałego,
- od 1 września 2019 r. obowiązuje zakaz palenia węglem brunatnym oraz mułami i flotokoncentratami węglowymi (także ich pochodnymi), miałem węglowym (najgorszej jakości o frakcji do 3 mm) i mokrą biomasą (np. niesezonowanym drewnem mającym w stanie roboczym powyżej 20% wilgotności),
- od 1 stycznia 2024 r. obowiązuje zakaz eksploatacji tzw. pozaklasowych kotłów grzewczych (poniżej 3. klasy),
- od 1 stycznia 2024 r. obowiązuje zakaz użytkowania ogrzewaczy pomieszczeń na paliwa stałe (np. kominków) niemieszczących się w standardach emisji i efektywności energetycznej,
- od 1 stycznia 2028 r. nastąpi zakaz eksploatacji kotłów grzewczych poniżej 5. klasy.

Dodatkowo wprowadzono ograniczenia dla 8 obszarów: Bydgoszczy, Ciechocinka, Grudziądza, Inowrocławia, Nakła nad Notecią, Torunia, Włocławka oraz uzdrowiska Wieniec-Zdrój położonego w gminie Brześć Kujawski. Od 1 stycznia 2030 r. mieszkańcy nie będą już mogli użytkować kotłów, pieców i kominków na paliwo stałe, jeżeli istnieje możliwość przyłączenia budynku/lokalu do sieci ciepłowniczej lub gazowej, a sieć ta zlokalizowana jest na terenie bezpośrednio przylegającym do działki, na której znajduje się instalacja.

5.1.6 ANALIZA SWOT

W tabeli 5 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego.

Tabela 5. Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • brak przekroczeń standardów jakości powietrza w zakresie dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ oraz metali ciężkich – ochrona zdrowia w 2023 roku • brak przekroczeń standardów jakości powietrza w zakresie dwutlenku siarki, tlenku azotu, ozonu (poziom docelowy) – ochrona roślin, • brak dużych, uciążliwych zakładów przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> • przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu, ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona zdrowia – ocena za 2023 rok • przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona roślin, • dominująca rola rozproszonych źródeł komunalno-bytowych, • brak zorganizowanego ciepła sieciowego, • brak sieci gazowej

	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • dynamiczny rozwój OZE, • kontynuacja założeń POP, • egzekwowanie zapisów tzw. Uchwały antysmogowej, • dalsza realizacja Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatu (coraz częstsze występowanie zjawisk ekstremalnych, wzrost średniej temperatury), • wzrastająca liczba pojazdów samochodowych, • kryzys energetyczny

Źródło: opracowanie własne

5.1.7 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Obserwowany od kilkadziesiąt lat kryzys klimatyczny dotyczy podnoszenia się średniej temperatury powietrza i zwiększenia częstotliwości występowania ekstremów pogodowych, co zostało potwierdzone na łamach niniejszego opracowania. Wyższe temperatury powodują zwiększoną śmiertelność, zmniejszenie produktywności rolniczej czy uszkodzenia infrastruktury. Wyższe temperatury zwiększają także parowanie wody, co wraz z brakiem opadów zwiększa ryzyko wystąpienia dotkliwych susz. Zła jakość powietrza prowadzi z kolei do wzrostu liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz liczby przypadków wymagających hospitalizacji. Długotrwałe narażenie na działanie pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ skutkuje skróceniem średniej długości życia. Podobnie jak pyły zawieszane, benzo(a)piren również charakteryzuje się negatywnym wpływem nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na roślinność, glebę i wodę. Wykazuje on dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie.

Mając na uwadze powyższe niezwykle ważne jest zaproponowanie na najbliższe lata takich działań, które będą wpływać na proces poprawy jakości powietrza i adaptacji do zmian klimatu. W skali lokalnej niezwykle ważne są:

- stopniowa wymiana nieefektywnych rozproszonych źródeł ogrzewania,
- rozwój mikroinstalacji OZE,
- rezygnacja z paliw kopalnych,
- ograniczenie emisji liniowej poprzez rozwój alternatywnych środków przemieszczania się,
- poprawa warunków mikroklimatu (rozwój terenów zielonych, rozwój małej retencji wodnej, oszczędzanie zasobów przyrody),
- odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (kształtowanie polityki przestrzennej gminy).

Działania te, choć w swym założeniu bardzo proste, napotykają obecnie wiele barier, z których ekonomiczne wysuwają się na pierwszy plan. Obserwowany kryzys energetyczny i chaos na rynku paliw prowadzi często do niemożności sprecyzowania planów inwestycyjnych z zakresu transformacji energetycznej.

Niezwykle istotnym elementem wpływającym na proces poprawy jakości powietrza będzie także dalszy wzrost świadomości społecznej. Jej podniesienie w zakresie wpływu na stan zdrowia i środowiska skutkować powinno przede wszystkim zmianą zachowań społeczeństwa na prozdrowotne i proekologiczne; wzrostem zainteresowania i poparcia dla działań naprawczych.

W kontekście skutków zmian klimatu konieczne jest uświadamianie mieszkańców, że istotnym zagrożeniem w najbliższych latach może być zmniejszenie produkcji rolniczej wynikające z nadmiernego wykorzystania wody bez jej oszczędzania.

Wszystkie opisane działania muszą być szczegółowo monitorowane. Wiodącą rolę odgrywać będą: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (dalsze opracowywanie rocznych ocen jakości powietrza, powiadomienia o ryzyku wystąpienia w danym dniu przekroczenia poziomu alarmowego dla pyłu zawieszonego PM10 – alerty Rządowego Centrum Bezpieczeństwa), Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy (ostrzeżenia meteorologiczne), Wydział Zdrowia, Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego w Starostwie Powiatowym w Żninie (zapewnienie przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego oraz współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska), Gmina Janowiec Wielkopolski (realizacja działań ograniczających zanieczyszczenie powietrza np. wymiana pieców, termomodernizacja budynków).

5.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM

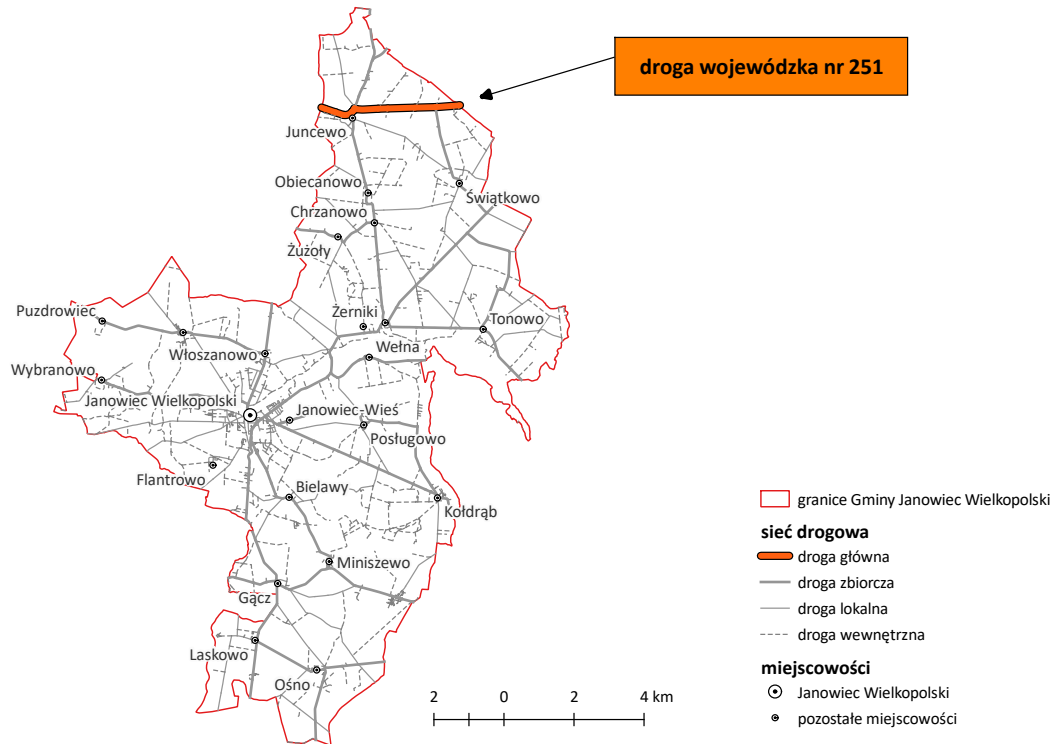
Pod pojęciem hałasu rozumie się dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16000 Hz. Wprowadzanie hałasu bezpośrednio lub pośrednio do środowiska w wyniku działalności człowieka nazywane jest emisją hałasu do środowiska. Jako wielkość emisji rozumie się rodzaj i ilość wprowadzonej energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy energii. Obowiązek pomiarów wielkości emisji do powietrza, ciąży na podmiotach prowadzących instalację oraz użytkownikach urządzenia, a nad wykonywaniem powierzonych obowiązków czuwa Inspekcja Ochrony Środowiska.

5.2.1 HAŁAS DROGOWY

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym typem hałasu. Na obszarach miejskich jest związany z siecią ulic, zwłaszcza głównych. Poza miastami jest obecny przede wszystkim wzdłuż najważniejszych dróg (w Polsce są to autostrady, drogi ekspresowe, drogi krajowe oraz niektóre wojewódzkie).

Ze względu na przebieg, natężenie ruchu oraz funkcję tranzytową najważniejszym szlakiem komunikacyjnymi w Gminie Janowiec Wielkopolskim jest przebiegająca przez Juncewo droga wojewódzka nr 251, jednak główną oś komunikacyjną stanowią drogi znaczenia lokalnego – powiatowe i gminne. Drogi gminne oraz powiatowe w zakresie generowanego hałasu mają mniejsze znaczenie.

Główną sieć drogową Gminy Janowiec Wielkopolski zaprezentuje Rysunek 5.

Rysunek 5 Główna sieć drogowa Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

5.2.2 GENERALNY POMIAR RUCHU 2020/2021

Na terenie kraju co 5 lat Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR został przeprowadzony w 2020 roku (ze względu na pandemię COVID-19 i związane z nią ograniczenia wydłużono okres realizacji pomiarów na drogach krajowych na rok 2021).

Głównym celem pomiarów jest uzyskanie zasadniczych parametrów i charakterystyk ruchu dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez obszar Polski. Na podstawie wyników GPR dla odcinków dróg o największym natężeniu ruchu (tj. powyżej 3 mln/rok [8 200/dobę]) sporządzane są mapy akustyczne obrazujące m.in. natężenie emisji hałasu do środowiska.

Zgodnie z wynikami GPR 2020/2021 przez omawiany obszar nie przebiegają odcinki dróg o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych powyżej 3 mln/rok (tj. 8 200/dobę), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz dla których wymagane jest sporządzenie map akustycznych. Droga wojewódzka nr 251 charakteryzuje się małym natężeniem ruchu pojazdów (poniżej 1 mln/rok). Porównując wyniki GPR z lat 2010-2020/2021 nie odnotowuje się także znaczących zmian w natężeniu ruchu (2010 rok – 2 032 pojazdów na dobę, 2015 rok – 2 214 pojazdów na dobę). W następnym tabeli przedstawiono szczegółowe wyniki pomiarów.

Tabela 6. Wyniki GPR 2020/2021 dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Janowiec Wielkopolski

Droga	Odcinek	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych (szt.)				Udział ruchu ciężarowego	Pojazdy silnikowe ogółem (poj./rok) GPR 2020-2021
		Pojazdy silnikowe ogółem (poj./d)	Samochody ciężarowe		Samochody ciężarowe łącznie poj./d		
			bez przyczepy (poj./d)	z przyczepą (poj./d)			
DW251	DAMASŁAWEK /GR. WOJ./ - W. ŻNIN ZACH. /S5/	2 146	40	177	217	10,11%	0,78 mln
objaśnienia:							
odcinki dróg o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych poniżej 3 mln/rok							

Źródło: wyniki GPR 2020/2021, opracowanie własne

Hałas drogowy w Gminie Janowiec Wielkopolski nie powoduje systemowego problemu środowiskowego, a jedynie ogranicza się do wąskiego pasa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 251. Natężenie ruchu na tej drodze nie przekracza 3 mln pojazdów na rok, w związku z czym odcinek ten nie jest objęty programem ochrony przed hałasem.

5.2.3 STAN TECHNICZNY DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ OBSZAR GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI

Drogi powiatowe w zakresie generowanego hałasu mają mniejsze znaczenie, niemniej jednak zwrócono się do Zarządu Dróg Powiatowych w Żninie z prośbą o określenie ich stanu technicznego i wskazanie działań planowanych do podjęcia w najbliższych latach w zakresie ich modernizacji. Wyniki zaprezentowano w kolejnej tabeli. Potwierdzają one konieczność wykonania remontów na niektórych odcinkach dróg powiatowych.

Tabela 7. Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez Gminę Janowiec Wielkopolski z określeniem ich stanu technicznego

L.p.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie Gminy	Stan techniczny
1.	1941C	Górki Żagajne-Juncewo-Żerniki	8,366 km	zadawalający
				niezadawalający – odcinek gruntowy
2.	2303C	Sielec-Juncewo	0,518 km	niezadawalający
3.	2312C	Bogdaraka-Świątkowo	3,533 km	zadawalający
4.	2314C	Żnin-Janowiec Wielkopolski	9,885 km	zadawalający
				dobry
5.	2315C	Damasławek-Mieleszyn	12,061 km	zadawalający
				dobry
6.	2316C	Żużoły-Chrzanowo	2,536 km	dobry
7.	2317C	Mirkowice-Włoszanowo	5,554 km	dobry
8.	2318C	Brudzyń-Janowiec Wielkopolski	2,180 km	zadawalający
9.	2319C	Świątkowo-Tonowo	3,817 km	dobry
10.	2320C	Wybranowo-Janowiec Wielkopolski	4,599 km	dobry
11.	2321C	Żerniki-Wiewiórczyn	4,654 km	zadawalający
12.	2323C	Wefna-Wiewiórczyn	2,927 km	zadawalający
13.	2325C	Janowiec Wielkopolski-Postugowo-Kołodrąb	6,608 km	zadawalający

L.p.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie Gminy	Stan techniczny
				niezadawalający – odcinek gruntowy
14.	2326C	Janowiec Wielkopolski-Rogowo	6,261 km	dobry
15.	2328C	Janowiec Wielkopolski-Rzym	7,212 km	zadawalający
				dobry
16.	2329C	Łopienno-Miniszewo	3,106 km	zadawalający
17.	2330C	Laskowo-Recz	3,915 km	dobry
18.	2331C	Ośno-granica woj.-Mieszyn	2,086 km	dobry
objaśnienia:				
		niezadawalający		
		zadawalający		
		dobry		

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Żninie

5.2.4 HAŁAS KOLEJOWY

Hałas kolejowy to w dużej mierze problem związany z funkcjonowaniem pociągów towarowych i pociągów składających się ze starszych wagonów lub lokomotyw. Ten rodzaj hałasu jest szczególnie dotkliwy w nocy. Nie stanowi on jednak problemu środowiskowego w Gminie Janowiec Wielkopolski z uwagi, że przebiegająca tędy linia kolejowa nr 281 nie jest eksploatowana.

5.2.5 HAŁAS LOTNICZY

Zasięg oddziaływania hałasu lotniczego dotyczy nie tylko terenów samych lotnisk, ale obejmuje znacznie większe obszary, niejednokrotnie wielkości rzędu kilkudziesięciu kilometrów kwadratowych. Strefy najbardziej zagrożone hałasem znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie lotniska oraz w strefie korytarzy powietrznych startu i podejścia do lądowania. Poziom hałasu zależy od rodzaju samolotów, liczby startów i lądowań oraz od organizacji ruchu lotniczego, od której uwarunkowany jest nie tylko przebieg procedury startu, lecz także czas oczekiwania na lądowanie, decydujący o liczbie wykonywanych pętli w szerokim obszarze nad lotniskiem. Obszar Gminy Janowiec Wielkopolski nie znajduje się w zasięgu oddziaływania lotnisk.

5.2.6 HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Hałas przemysłowy jest tworzony przez źródła znajdujące się na terenie zakładów przemysłowych i usługowych. Ma charakter lokalny i jego zasięg jest ograniczony do najbliższego otoczenia obiektu. Na podstawie działalności kontrolnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska stwierdza się, że problem nadmiernej emisji tego rodzaju hałasu do środowiska w bardzo dużym stopniu związany jest z niewłaściwie prowadzoną przez władze lokalne polityką zagospodarowywania przestrzennego. W dalszym ciągu występują przypadki sytuowania w jednorodzinnej zabudowie mieszkaniowej np. zakładów ślusarskich, stolarskich, lakierniczych itp., będących w okresie eksploatacji powodem licznych problemów, zwłaszcza w aspekcie ochrony przed hałasem.

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy dokonuje corocznie oceny stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na podstawie wyników

pomiarów hałasu wykonanych w danym roku, zgromadzonych w bazie danych EHAŁAS, a także innych źródeł takich jak np. wyniki pomiarów poziomu hałasu emitowanego do środowiska, wykonanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w związku z realizacją obowiązków wynikających z przepisów prawa czy wyniki pomiarów hałasu w ramach analiz po realizacyjnych danych inwestycji.

Zgodnie z ocenami stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego za lata 2020-2022⁸ zakład Tibro-JV Sp. z o.o. (adres: ul. Kościuszki 24, Janowiec Wielkopolski) był objęty kontrolą dwukrotnie: w 2020 i 2021 roku. W obu latach stwierdzono przekroczenie wartości dopuszczalnych [dB] – tabela 8.

Tabela 8. Zestawienie z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu hałasu dla zakładu Tibro-JV Sp. z o.o. w latach 2020-2021

Rok	Nazwa zakładu	Miejscowość	Przekroczenie wartości dopuszczalnej [dB]	
			L _{AeqD} [dzień]*	L _{AeqN} [noc]**
2020 rok	TIBRO – JV Sp. z o.o.	Janowiec Wielkopolski	2,8 dB	15,5 dB
2021 rok	TIBRO – JV Sp. z o.o.	Janowiec Wielkopolski	6,4 dB	16,2 dB
objaśnienia:				
	przekroczenie wartości dopuszczalnej (dB)			
*	L _{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6 ⁰⁰ do godz. 22 ⁰⁰)			
**	L _{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22 ⁰⁰ do godz. 6 ⁰⁰)			

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego za lata 2020-2021

5.2.7 ANALIZA SWOT

W tabeli 9 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.

Tabela 9. Analiza SWOT – zagrożenia hałasem

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> brak znaczącego zagrożenia hałasem drogowym, kolejowym czy lotniczym 	<ul style="list-style-type: none"> zły stan techniczny niektórych odcinków dróg powiatowych przebiegających przez obszar Gminy, przekroczenie wartości dopuszczalnych hałasu w zakładach przemysłowych
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> promowanie transportu rowerowego i komunikacji zbiorowej, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, modernizacja, remonty, przebudowy dróg, monitoring hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie koszty inwestycji drogowych i infrastruktury rowerowej, lokalizowanie zakładów w strefach mieszkalnych, rozwój zabudowy wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, wzrastająca liczba pojazdów oraz urządzeń klimatyzacyjnych/chłodniczych

Źródło: opracowanie własne

⁸ brak danych za 2023 rok

5.2.8 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Wzrastająca temperatura powietrza (zarówno w ujęciu wieloletnim jak i w przypadku pojedynczych zdarzeń np. fale upałów) będzie zwiększać liczbę urządzeń mających na celu minimalizację zagrożeń termicznych, czyli urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych co w zwartej zabudowie może generować nadmierną emisję hałasu. Wzrastająca liczba pojazdów samochodowych powodować będzie z kolei wzrost natężenia ruchu na drogach, co wprost przełoży się na generowany poziom hałasu.

W związku ze wzrostem negatywnych czynników należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu, w tym dalszą poprawę stanu dróg, a w uzasadnionych przypadkach wprowadzanie ograniczeń prędkości i wagi pojazdów na obszarach zabudowanych, rozwój infrastruktury komunikacji zbiorowej (autobusowej, kolejowej), rozwój infrastruktury rowerowej, nasadzenia drzew i krzewów jako zieleni izolacyjnej czy uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska w zakresie generowanego hałasu (przestrzeganie zasad strefowania, wprowadzanie stref płatnego parkowania).

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i jest to główne źródło wiedzy o poziomie hałasu w Gminie Janowiec Wielkopolski. W zakresie hałasu drogowego nieocenionym źródłem wiedzy są i będą w przyszłości Generalne Pomiaru Ruchu wykonywane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Hałas przemysłowy z kolei jest pod ciągłym monitoringiem WIOŚ w Bydgoszczy.

5.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Pola elektromagnetyczne (PEM) towarzyszą człowiekowi od zawsze, ponieważ stanowią nieodłączny element natury. Do końca XIX wieku ludzkość była narażona prawie wyłącznie na pola elektromagnetyczne pochodzenia naturalnego. W wieku XX, w związku z rozwojem nauki i techniki, w otoczeniu człowieka powstało wiele sztucznych źródeł promieniowania elektromagnetycznego⁹ i jest to obecnie zjawisko towarzyszące pracy wszystkich urządzeń elektrycznych, także tych powszechnie występujących w gospodarstwach domowych jak np. monitor komputerowy, telefon komórkowy, czy suszarka. Przepisy prawa związane z polami elektromagnetycznymi odnoszą się wyłącznie do sztucznych źródeł, takich jak:

- a) obiekty elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej (elektrownie, elektrociepłownie, stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne),
- b) instalacje radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne).

Z punktu widzenia natężenia pól elektromagnetycznych największymi źródłami pól elektromagnetycznych w Gminie Janowiec Wielkopolski są stacje bazowe telefonii komórkowej (brak linii najwyższych napięć).

⁹ Buczyński A., i in., 2008

5.3.1 INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Na podstawie mapy Polskich Sieci Elektroenergetycznych stwierdza się, że na omawianym terenie nie występują linie przesyłowe najwyższych napięć (220kV i wyższe).

Długość linii elektroenergetycznych w Gminie przedstawia się następująco:

- linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV– 0,56 km,
- linie napowietrzne średniego napięcia 15 kV– 125,49 km,
- linie kablowe średniego napięcia 15 kV – 29,80 km,
- linie napowietrzne niskiego napięcia 0,4 kV – 97,74 km (bez przyłączy)
- linie kablowe niskiego napięcia 0,4kV– 31,29 km (bez przyłączy).

Operator sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy – ENEA Operator Sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Bydgoszcz, udzielił informacji, że systematycznie prowadzone są prace eksploatacyjne zapewniające odpowiednią jakość dystrybucji energii elektrycznej. Stan techniczny infrastruktury sieci elektroenergetycznej będącej na majątku i w eksploatacji ENEA Operator Sp. z o.o. jest dobry i pozwala na realizowanie kluczowych funkcji w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym.

Głównym kierunkiem inwestowania Spółki ENEA Operator Sp. z o.o. jest rozwój sieci dystrybucyjnej dla zaspokojenia zapotrzebowania odbiorców na energię elektryczną, przyłączenia do sieci nowych podmiotów, w tym również przyłączenia odnawialnych źródeł energii jak również modernizacja i odtworzenie majątku Spółki, przy zachowaniu szerokorozumianego bezpieczeństwa energetycznego. Planując rozbudowę infrastruktury energetycznej Spółka kieruje się zasadą proporcjonalności. Nowe inwestycje są współmierne do wzrastającego zapotrzebowania na moc lub w miarę pojawiania się nowych odbiorców energii elektrycznej. Działania inwestycyjne Spółki bazują na Planie Rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną, uzgodnionym przez Prezesa URE. Jednocześnie w zależności od możliwości finansowych Spółka, w tym uwzględniając pozyskane środki o dofinansowanie od zewnętrznych instytucji dofinansowujących, realizuje zadania inwestycyjne w oparciu o sporządzane Plany Inwestycyjne ENEA Operator Sp. z o.o.

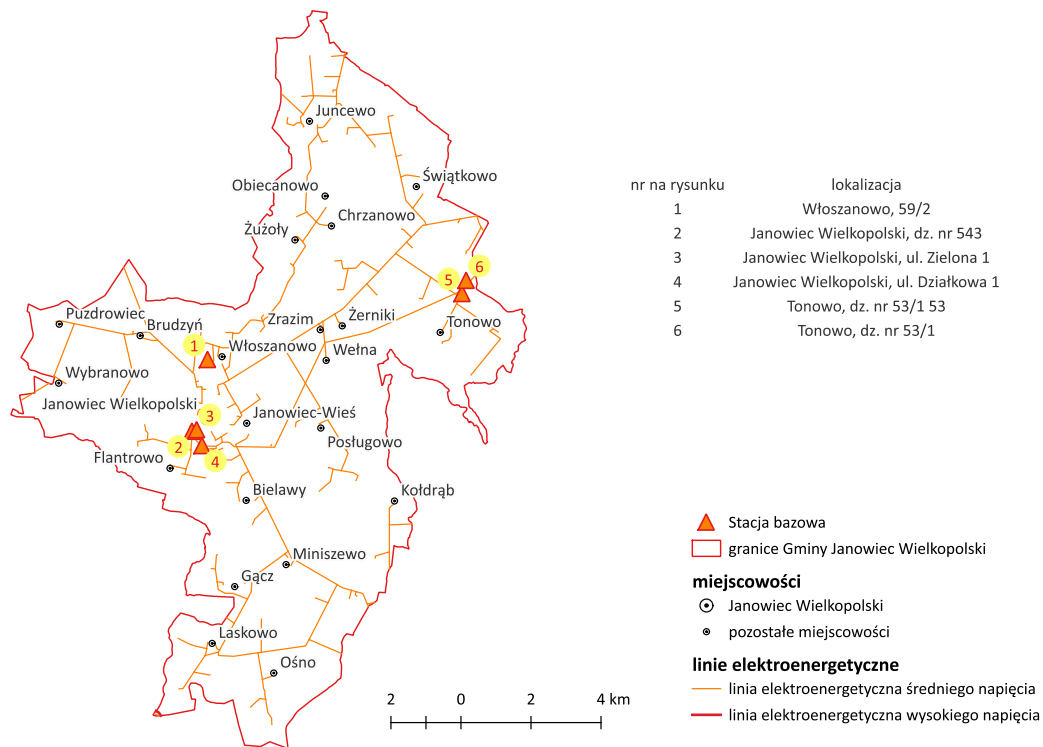
5.3.2 INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Instalacje radiokomunikacyjne w myśl Prawa telekomunikacyjnego rozumiane są jako instalacje składające się z anten i innych urządzeń telekomunikacyjnych i najczęściej są to:

- a) stacje bazowe telefonii komórkowej,
- b) nadajniki DVB-T.

Stacje bazowe telefonii komórkowej (BTS, ang. *base transceiver station*) w systemach łączności bezprzewodowej stanowią urządzenia wyposażone w anteny fal elektromagnetycznych, często na wysokich masztach, łączące terminal ruchomy (np. telefon komórkowy) z częścią stałą cyfrowej sieci telekomunikacyjnej. W większości instalacji stosuje się anteny kierunkowe pokrywające sygnałem 120° powierzchni i odpowiednio umieszczony zestaw trzech anten daje pokrycie całego terenu wokół stacji bazowej. Na podobnej zasadzie działają nadajniki DVB-T, z tym, że dzięki nim możliwy jest odbiór telewizji naziemnej w cyfrowym standardzie.

Na omawianym obszarze znajduje się kilka stacji BTS (brak nadajników DVB-T), których rozmieszczenie przedstawiono na rysunku. Na rysunku przedstawiono również przebieg linii elektroenergetycznych opisanych w rozdziale 5.3.1.

Rysunek 6 Lokalizacja stacji bazowych łączności bezprzewodowej oraz przebieg linii elektroenergetycznych
 Źródło: opracowanie własne

5.3.3 POZIOM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych. Od 2021 roku obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Do końca 2019 r. dopuszczalny poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz w miejscach dostępnych dla ludności określony został na poziomie 7 V/m. Można zatem zauważyć, że od 2021 r. mamy do czynienia z wzrostem dopuszczalnych wartości poziomów PEM.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 lutego 2020 r., w celu sprawdzenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wykorzystuje się pomiary wykonywane miernikiem szerokopasmowym. W ramach pomiarów wyznacza się w badanym zakresie częstotliwości wartości wskaźnikowe WM_E . WM_E oznacza wartość wskaźnikową poziomu emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola, która liczona jest na podstawie maksymalnej wartości chwilowej (E_{MAX}), uzyskanej w trakcie pomiarów w sposób określony w rozporządzeniu. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości WM_E nie przekracza wartości 1.

W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych przeprowadzanych na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023.

Tabela 10. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Gminie Janowiec Wielkopolski

Lokalizacja punktu pomiarowego	Rok	Poziom dopuszczalny	Wynik pomiaru
-	2020	wartość $WM_E < 1$	brak badań
-	2021	wartość $WM_E < 1$	brak badań
-	2022	wartość $WM_E < 1$	brak badań
Janowiec Wielkopolski, ul. Staszica 10	2023	wartość $WM_E < 1$	0,09
objaśnienia:			
	kolor zielony oznacza, że nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu		

Źródło: GIOŚ

Przedstawiony w Tabeli 10 wynik oznacza, że w 2023 roku nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu. W poprzednich latach (2020-2022) na terenie Gminy nie prowadzono pomiarów. Ogólnie jednak, pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych norm. Mierzone wartości natężenia PEM są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Dokonując porównania wszystkich wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się także znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

5.3.4 ANALIZA SWOT

Tabela 11. Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> brak linii najwyższych napięć, brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych w latach 2020-2023 na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego, brak nadajników DVB-T 	<ul style="list-style-type: none"> obecność nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> dalszy monitoring pól elektromagnetycznych, prowadzenie polityki planowania przestrzennego z uwzględnieniem zasad ochrony przed PEM 	<ul style="list-style-type: none"> niedostosowanie sieci elektroenergetycznej do dynamicznego rozwoju OZE, rozwój telefonii komórkowej, rozbudowa mieszkalnictwa wzdłuż linii energetycznych

Źródło: opracowanie własne

5.3.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Naukowcy od lat badają to, czy pole elektromagnetyczne może mieć negatywny wpływ na zdrowie. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) odnotowała w ciągu ostatnich 30 lat około 25 tysięcy artykułów naukowych poświęconych efektom biologicznym i medycznemu. Badacze jednak nie znaleźli wystarczających dowodów na związek pola elektromagnetycznego o natężeniu wykorzystywanym

w telekomunikacji, a negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. W ostatnich latach jednak duże obawy mieszkańców związane są z rozwojem sieci 5G, która to oznacza piątą generację sieci komórkowej. Jest to sieć o wiele szybsza niż sieci funkcjonujące obecnie i pozwala na podłączenie do Internetu milionów dodatkowych urządzeń, co umożliwi zmianę na lepsze wielu dziedzin życia. Co ważne, jak każda kolejna generacja wymaga mniejszej ilości energii, a tym samym wytwarza pole elektromagnetyczne o mniejszym natężeniu. Wokół tej technologii powstało jednak i jest powielanych wiele mitów takich jak np. to, że promieniowanie radiowe stanowi czynnik rakotwórczy i w Polsce nikt nie kontroluje poziomu PEM, a operatorzy zakłamują swoje wyniki. W takim otoczeniu konieczne jest uświadamianie mieszkańców, że takie doniesienia nie mają pokrycia w rzeczywistości.

W kontekście zmieniającego się klimatu i częstotliwości występowania zjawisk ekstremalnych takich jak np. trąby powietrzne czy intensywne burze należy zwrócić uwagę na konieczność ciągłej konserwacji infrastruktury i bieżące usuwanie szkód. Korzystna z tego punktu widzenia będzie także wymiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe.

Z punktu widzenia dynamicznego rozwoju odnawialnych źródeł energii konieczny jest ciągły monitoring sieci elektroenergetycznej i stopniowa rozbudowa oraz modernizacja systemu rozdzielczego po stronie średniego i niskiego napięcia.

Nieustający rozwój telekomunikacji, zwiększająca się liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (w tym wprowadzanie technologii 5G) oraz obawy mieszkańców o ich zdrowie w związku z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych są powodami, dla których badania monitoringowe PEM powinny być w dalszym ciągu wykonywane. Źródłem wiedzy o natężeniu pól elektromagnetycznych są badania wykonywane przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

5.4 GOSPODAROWANIE WODAMI

5.4.1 CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Gmina położona jest w obszarze dorzecza Odry, w Regionie Wodnym Warty. Główną rzeką przepływającą przez jednostkę jest Wełna o łącznej długości 118 km i powierzchni dorzecza 2 621 km². W granicach administracyjnych Gminy jest to około 11,9 km. Rzeka płynie przez Pojezierze Gnieźnieńskie, Pojezierze Chodzieskie i Kotlinę Gorzowską i jej szczególne warunki morfologiczne (częściowo górski charakter) powodują, że żyją w niej charakterystyczne gatunki flory i fauny, często zagrożone rozwojem cywilizacyjnym (zwłaszcza pracami melioracyjnymi i hydrotechnicznymi od początku XX wieku).

Przez omawiany obszar płyną także inne znacznie mniejsze ciek wodne, do których należą: Bielawka, Sipiórka, Wełnianka, Lutomia czy Uścikowski Strumień. Wymienione ciek stanowią jednocześnie system melioracji podstawowej, a z uwagi na trudną sytuację hydrologiczną mają często epizodyczny charakter. W związku z położeniem na obszarze pojezierzy (Gnieźnieńskiego i Chodzieskiego) występuje tu także wiele jezior. Największe z nich jest Jezioro Tonowskie o powierzchni około 160 ha. Nieco mniejsze są Jeziora: Kołdrąbskie (około 90 ha) oraz Łopienno Południowe (około 60 ha, tylko częściowo w granicach Gminy). Od wschodu Gmina graniczy również z Jeziorom Wolskim.

Podstawową jednostką gospodarki wodnej w ochronie środowiska jest tzw. jednolita część wód (JCW). Prawo wodne dzieli jednolite części wód na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – wśród nich rzeczne, jeziorne, przejściowe i przybrzeżne – oraz jednolite części wód podziemnych

(JCWPd). Pojęcia te zostały wprowadzone w związku z implementacją Ramowej Dyrektywy Wodnej i stosowane są w kontekście zarządzania wodami, w tym ich monitoringu środowiskowego.

5.4.2 JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) oznacza oddzielny element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny lub sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

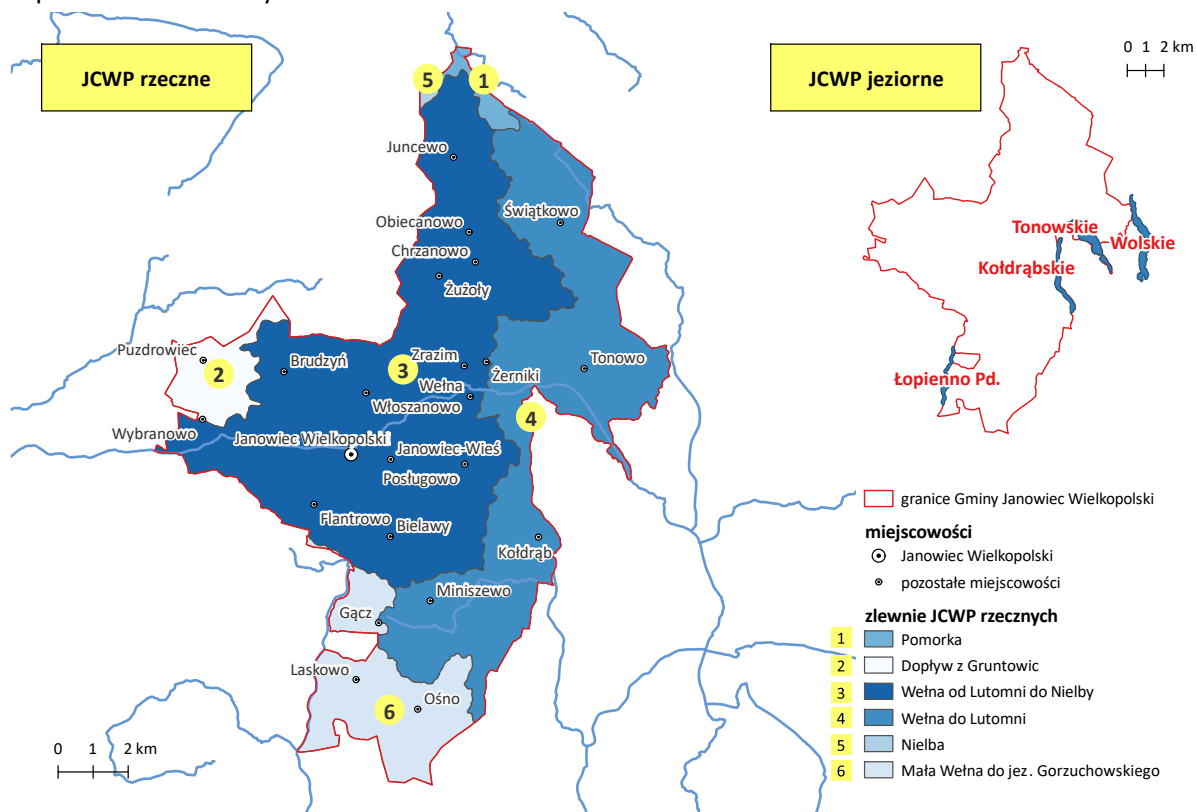
Zgodnie z przyjętym podziałem Gmina Janowiec Wielkopolski znajduje się na obszarze zlewni sześciu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. JCWP w zasięgu omawianego obszaru to:

1. Pomorka,
2. Dopływ z Gruntowic – *tylko zlewnia ciek*,
3. Wełna od Lutomni do Nielby,
4. Wełna do Lutomni,
5. Nielba – *tylko zlewnia ciek*,
6. Mała Wełna do jez. Gorzuchowskiego.

Na obszarze zlokalizowane są także następujące JCWP jeziorne:

1. LW10204 – Jezioro Tonowskie,
2. LW10195 – Jezioro Kołdrąbskie,
3. LW10234 – Jezioro Łopienno Południowe,
4. LW10203 – Jezioro Wolskie – *tylko zlewnia jeziora*.

Położenie Gminy na tle jednolitych części wód powierzchniowych, które opisano powyżej, zaprezentowano na rysunku 7.

Rysunek 7 JCWP rzeczne i jeziorne na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadzając podział na jednolite części wód ma na celu m.in. osiągnięcie dobrego stanu wód we wszystkich ich częściach. Oceniając to, w jakim stanie są poszczególne części wód powierzchniowych, pod uwagę brane są następujące grupy wskaźników jakości: elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorfologiczne, które mówią o stanie ekologicznym części wód oraz substancje chemiczne, oceniane w ramach klasyfikacji stanu chemicznego. Oceny dokonuje się na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez:

- ocenę stanu ekologicznego¹⁰,
- ocenę stanu chemicznego,
- ocenę stanu JCWP.

Stan ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Klasyfikuje się go poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza oznacza maksymalny potencjał ekologiczny.

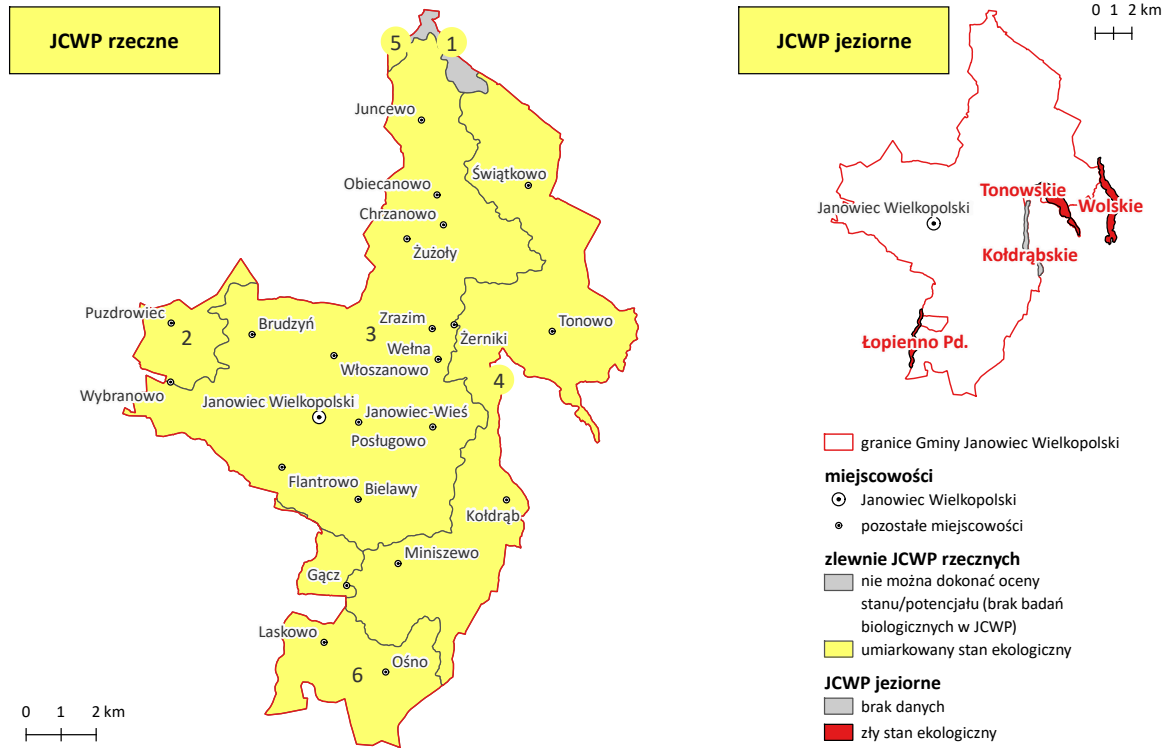
O przypisaniu jednolitej części wód danej oceny decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako poniżej dobrego.

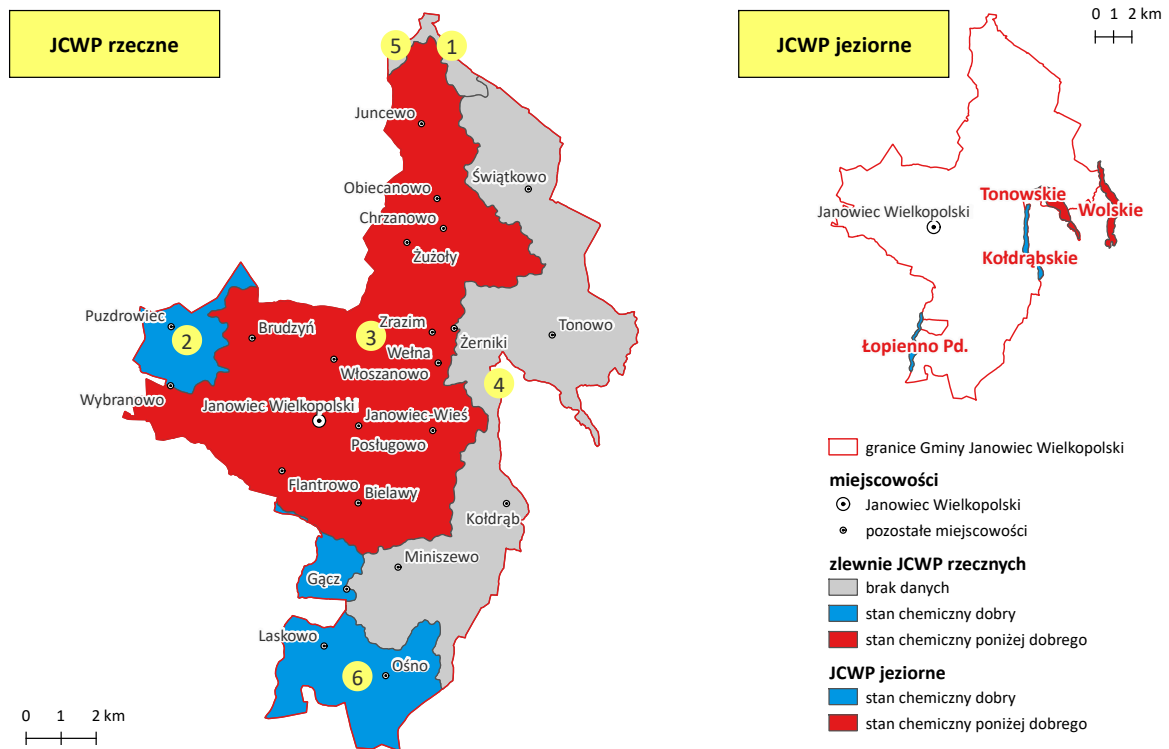
Ogólny stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w dobrym stanie, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry i stan chemiczny sklasyfikowany jest jako dobry.

Ze względu na ograniczony zakres badań przeprowadzanych w latach 2020-2023 na omawianym terenie, w celu przedstawienia aktualnej jakości wód powierzchniowych posłużono się danymi „Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)”. Na kolejnych rysunkach i w tabeli 12 przedstawiono wyniki.

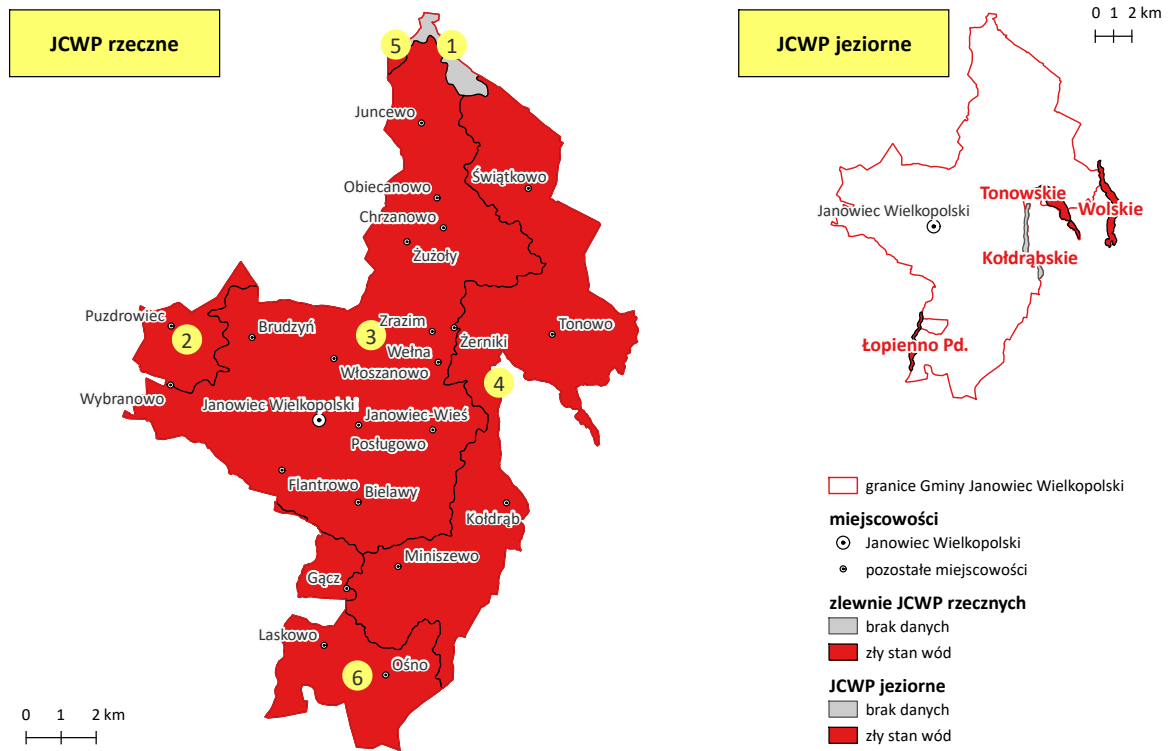
¹⁰ w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego

Rysunek 8 Stan/potencjał ekologiczny JCWP rzecznych i jeziornych z obszaru Gminy Janowiec Wielkopolski
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, numeracja zgodna z objaśnieniami na rysunku 7

Rysunek 9 Stan chemiczny JCWP rzecznych i jeziornych z obszaru Gminy Janowiec Wielkopolski
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, numeracja zgodna z objaśnieniami na rysunku 7

Rysunek 10 Ocena stanu JCWP rzecznych i jeziornych z obszaru Gminy Janowiec Wielkopolski
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, numeracja zgodna z objaśnieniami na rysunku 7

Tabela 12. Ocena stanu JCWP z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Nazwa ocenianej jednolitej części wód	Kod JCWP	Typ JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP				stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu jcw	
				Główne źródło presji troficznych	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych				
RZECZNE											
Pomorka	RW6000101883669	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	zagrożona	-	-	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe	-	-	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
Dopływ z Gruntowic	RW600015186389	P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	zagrożona	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe	-	III	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód
Wełna od Lutomni do Nielby	RW60001618651	Rz_org - Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	zagrożona	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	-	prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo	III	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Wełna do Lutomni	RW600018186339	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	zagrożona	źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe	-	III	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód

Nazwa ocenianej jednolitej części wód	Kod JCWP	Typ JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP				stan / potencjał ekologiczny		Stan chemiczny	Ocena stanu jcw
				Główne źródło presji troficznych	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych				
Nielba	RW6000181865299	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	zagrożona	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne		III	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
Mała Wełna do jez. Gorzuchowskiego	RW6000181866539	R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	zagrożona	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe)	ścieki przemysłowe i komunalne	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe		III	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód
JEZIORNE											
Łopienno Pd.	LW10234	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	zagrożona	rolnictwo i depozycja	-	-	-	V	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód

Nazwa ocenianej jednolitej części wód	Kod JCWP	Typ JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP				stan / potencjał ekologiczny		Stan chemiczny	Ocena stanu jcw
				Główne źródło presji troficznych	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych				
Kołodrąbskie	LW10195	WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	niezagrożona	-	-	-	-	-	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych
Wolskie	LW10203	WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	zagrożona	rolnictwo i depozycja	-	-	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznanne (substancje zakazane)	V	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Tonowskie	LW10204	WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	zagrożona	rolnictwo i depozycja	-	-	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznanne (substancje zakazane)	V	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
<p><i>Objaśnienia:</i></p> <p> <i>Ocena biologiczna</i> I klasa II klasa III klasa IV klasa V klasa <i>Ocena fizykochemiczna</i> I klasa II klasa poniżej dobrej <i>Ocena hydromorfologiczna</i> I klasa II klasa III klasa Stan/potencjał ekologiczny bardzo dobry dobry umiarkowany słaby zły Stan chemiczny dobry poniżej dobrego </p>											

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

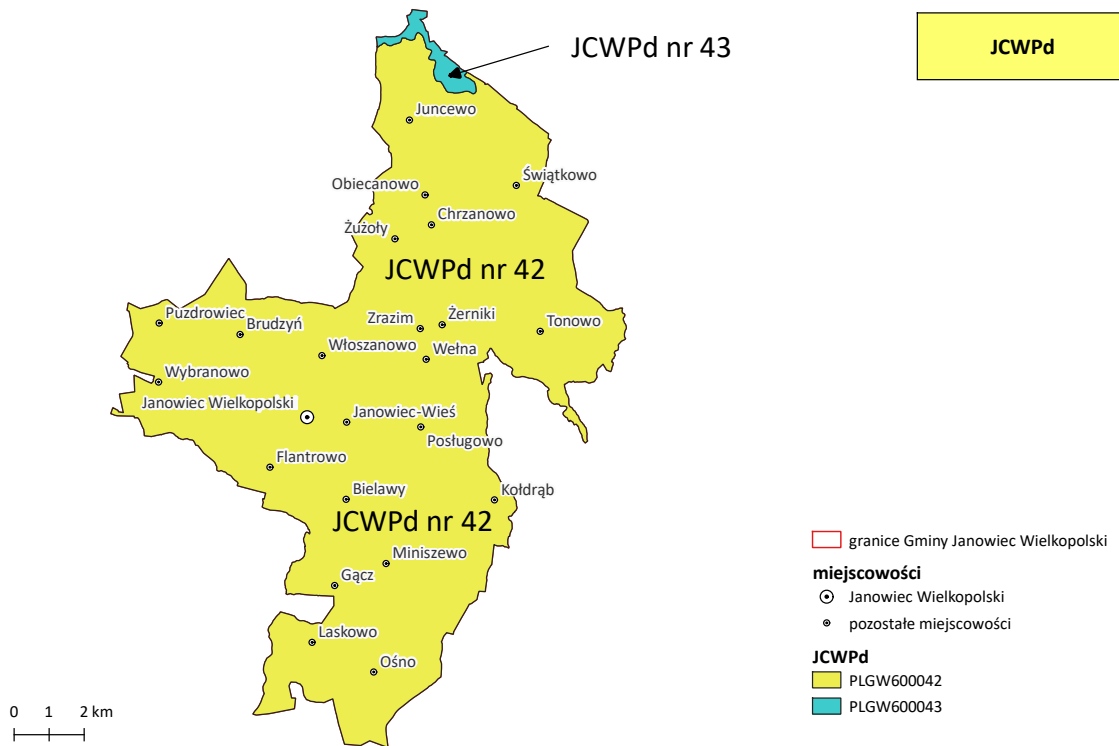
Zgodnie z przytoczonymi w Tabeli 12 danymi należy odnotować, że jakość wód powierzchniowych rzecznych i jeziornych na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski jest generalnie zła i w ostatnich latach nie uległa znaczącej poprawie. Praktycznie wszystkie JCWP są także zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Przyczyny słabej jakości wód powierzchniowych są ogólnokrajowe i są to przede wszystkim:

- brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków na danym terenie,
- całkowity brak bezodpływowych zbiorników na ścieki lub ich rozszczelnienie w budynkach mieszkalnych wyposażonych w wewnętrzne systemy kanalizacyjne, w miejscowościach posiadających sieć wodociągową,
- przypadki zamiany studni kopanych po zwodociągowaniu na szamba lub śmietniki,
- niewłaściwe rolnicze użytkowanie ścieków, w szczególności gnojowicy, odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do ziemi lub do wód powierzchniowych i infiltracja zanieczyszczeń do wód podziemnych (doły chłonne lub odprowadzanie powierzchniowe),
- składowanie odpadów w miejscach do tego niewyznaczonych i nieurządzonych „dzikie wysypiska” (infiltracja odcieków),
- przymywanie obornika lub kiszzonek bezpośrednio na powierzchni ziemi,
- spływ ścieków nieoczyszczonych zawierających ropopochodne i metale ciężkie z dróg do rowów przydrożnych i infiltracja w głąb lub odprowadzenie do rowów melioracyjnych,
- infiltracja w głąb i spływ do wód powierzchniowych soli używanej przez zarządy dróg do zwalczania zimowej śliskości jezdni.

5.4.3 JAKOŚĆ JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH

JCWPd oznacza określoną objętość wód podziemnych występujących w obrębie danej warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Zgodnie z podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych obszar Gminy Janowiec Wielkopolski położony jest w zasięgu dwóch jednolitych części wód podziemnych: PLGW600042 (nr 42) oraz PLGW600043 (nr 43). Podział prezentuje rysunek 11.

Rysunek 11 JCWPd na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Monitoring wód podziemnych w Polsce prowadzony jest w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych. Jakość wód podziemnych oceniana jest w systemie pięciu następujących klas:

1. **Klasa I** – wody podziemne w tej klasie charakteryzują się bardzo dobrą jakością: wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej,
2. **Klasa II** – wody podziemne w tej klasie można określić jako wody o dobrej jakości: wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne lub wskazują na bardzo słabe oddziaływania,
3. **Klasa III** – wody podziemne w danej klasie określić można jako wody o zadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego,
4. **Klasa IV** – wody podziemne tej klasy scharakteryzować można jako wody o niezadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego,
5. **Klasa V** – wody podziemne danej klasy można określać jako wody o złej jakości: wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne.

W latach 2020-2023 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadzał monitoring wód podziemnych na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski w dwóch miejscowościach: Świątkowo oraz Janowiec

Wielkopolski. Obie próbki z punktów pomiarowych były wykonywane w 2022 roku. W punkcie pomiarowym Świątkowo stwierdzono wody o zadowalającej jakości, natomiast w punkcie pomiarowym w Janowcu Wielkopolskim stwierdzono wody V klasy (określane jako wody o złej jakości) – Tabela 13.

Tabela 13. Monitoring JCWPd w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Gminie Janowiec Wielkopolski

Nr JCWPd	Rok	Miejscowość	Gmina	Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	Użytkowanie terenu	Końcowa klasa jakości
-	2020	brak badań				
-	2021	brak badań				
42	2022	Świątkowo	Janowiec Wielkopolski	1 821	4. Zabudowa wiejska	III (wody o zadowalającej jakości)
42	2022	Janowiec Wielkopolski	Janowiec Wielkopolski	1 269	3. Miejskie tereny zielone	V (wody o złej jakości)
-	2023	brak badań				

Źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2023.html>

5.4.4 PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI

Jak wspomniano wcześniej, zarówno wody powierzchniowe jak i podziemne są narażone na różnego rodzaju zanieczyszczenia.

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy to jedne z najważniejszych dokumentów planistycznych w gospodarce wodnej, których projekty opracowywane są przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Najistotniejszą ich częścią jest zestaw działań, które będą realizowane po ich przyjęciu w celu ochrony, poprawy oraz przywracania jednolitych części wód do stanu możliwie jak najbardziej zbliżonego do naturalnego. Zgodnie z przepisami Ramowej Dyrektywy Wodnej i ustawy Prawo wodne plany gospodarowania wodami są poddawane przeglądowi i aktualizowane cyklicznie, co 6 lat.

23 marca 2023 r. weszły w życie rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie Planów gospodarowania wodami na 7 obszarach dorzeczy: Dniestru, Dunaju, Banówki, Łaby, Niemna, Pregoty oraz Świeżej. Dla pozostałych dwóch obszarów dorzeczy rozporządzenia weszły w życie w lutym 2023 r. (17 lutego – Wisła, 24 lutego – Odra). Tym samym druga aktualizacja Planów gospodarowania wodami (IIaPGW) obowiązuje na obszarze całej Polski.

Z racji swojego położenia omawiany obszar objęty jest „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry¹¹), a zestaw działań zaproponowany dla obszaru objętego opracowaniem koncentruje się na przywróceniu drożności rzek dla migracji ryb, przywróceniu połączenia pomiędzy korytami rzeki, a terenami zalewowymi w ich dolinach, poprawie warunków morfologicznych (siedliskowych) w korytach rzek oraz przepływu wód celem polepszania warunków bytowania dla organizmów wodnych, poprawie jakości wód i ograniczeniu dopływu

¹¹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000335>

zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa, ścieków komunalnych i przemysłowych oraz spełnieniu wymagań koniecznych dla przyrodniczych obszarów chronionych.

5.4.5 OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO

Kraje członkowskie UE wskutek wprowadzenia Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23.10.2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa) zobowiązane są do:

- a) opracowania wstępnej oceny ryzyka powodziowego,
- b) opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego,
- c) opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q=0,2\%$),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q=1\%$),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q=10\%$),

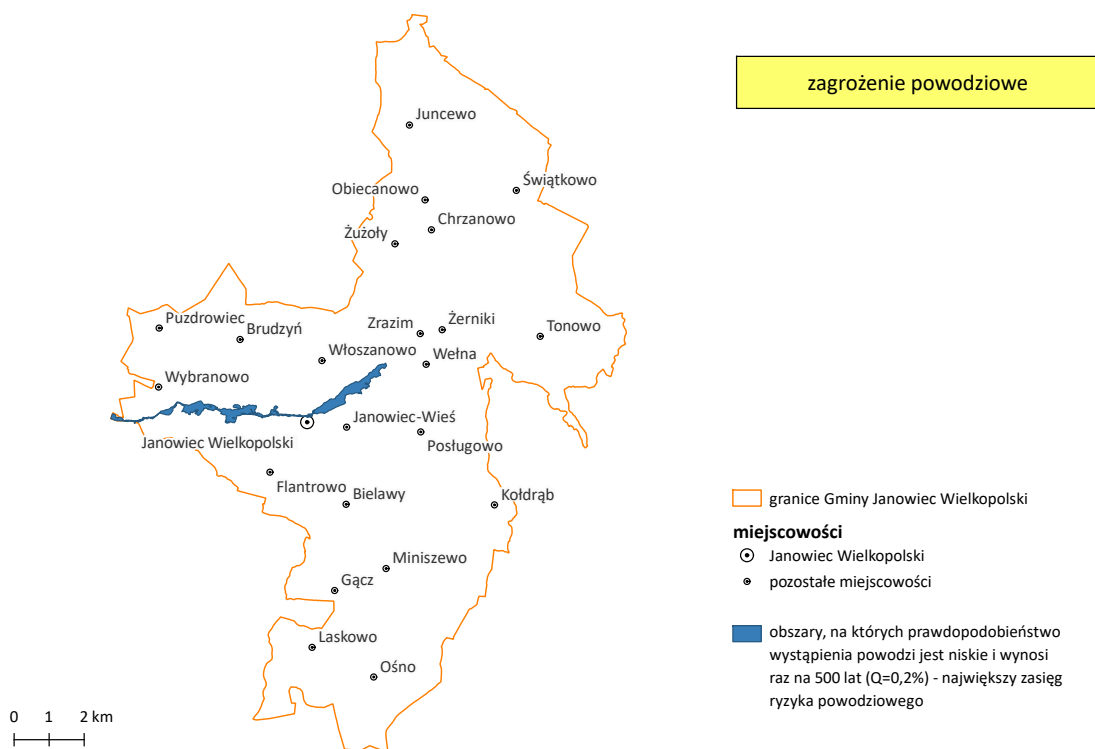
oraz obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego oraz zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego.

Od dnia 23 marca 2023 r. obowiązuje zaktualizowany plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry)¹². Plan został zaktualizowany po raz pierwszy i zebrano w nim najważniejsze działania dotyczące bezpieczeństwa mieszkańców zagrożonych terenów. Wybór działań oparty jest m.in. na podstawie analizy map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego dostępnych na stronie <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>. Na tych mapach każda zainteresowana osoba może sprawdzić, czy i w jakim stopniu zagraża jej powódź.

Zgodnie z danymi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi na omawianym terenie jest niewielkie i dotyczy wąskiego pasa wzdłuż rzeki Wełny. Nie są to tereny zabudowane i nie zagrażają bezpośrednio mieszkańcom. Na obszarze Gminy nie ma wałów przeciwpowodziowych.

Należy jednak pamiętać, że w kontekście szybko zmieniającego się klimatu narastać będzie natężenie zjawisk ekstremalnych, w tym np. nawałnych, krótkotrwałych opadów skutkujących powodzią błyskawicznymi, a te z kolei mogą stanowić poważne zagrożenie dla wszystkich mieszkańców.

¹² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220002714>

Rysunek 12 Obszary zagrożenia powodziowego 0,2% (raz na 500 lat) w Gminie Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

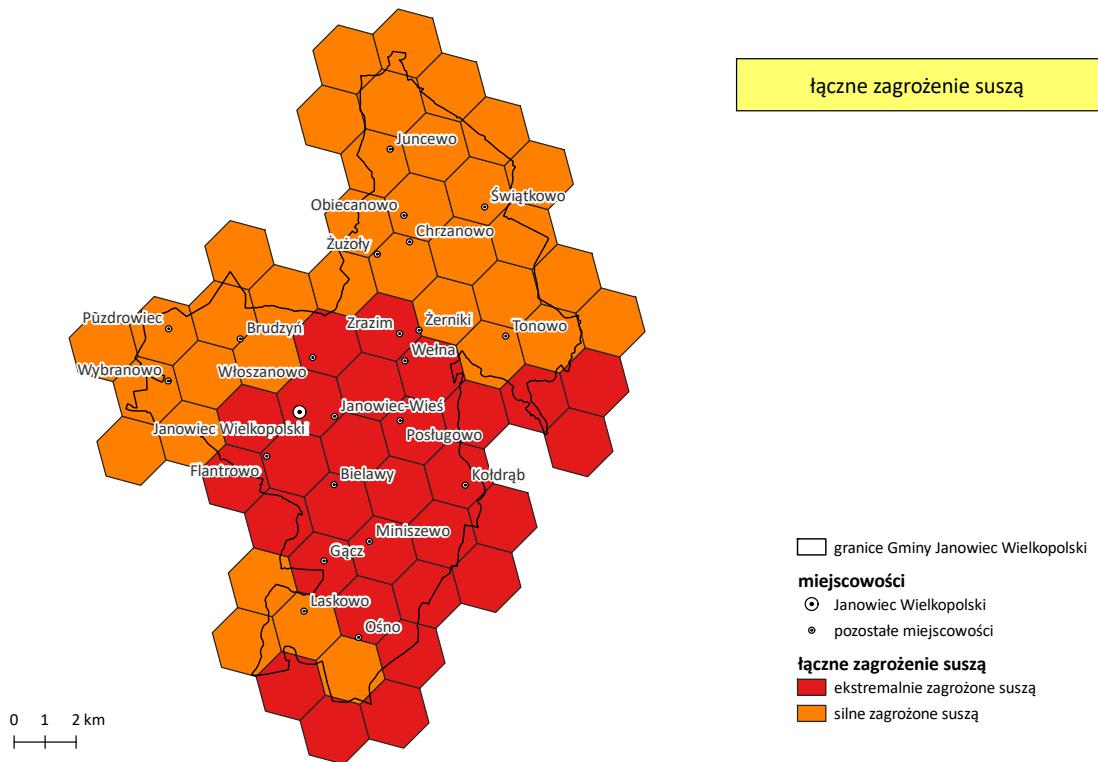
5.4.6 OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ

Susza to długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości. Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju – suszę atmosferyczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną:

- susza atmosferyczna – okres trwający na ogół od miesięcy do lat, w którym dopływ wilgoci do danego obszaru spada poniżej stanu normalnego w danych warunkach klimatycznych uwilgotnienia,
- susza glebowa (rolnicza) – okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- susza hydrologiczna – okres, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego,
- susza hydrogeologiczna – długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Zgodnie z opracowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy”¹³ wynikowe (łącznie) zagrożenie suszą na terenie objętym opracowaniem należy określić jako ekstremalnie i silnie zagrożone – rysunek 13.

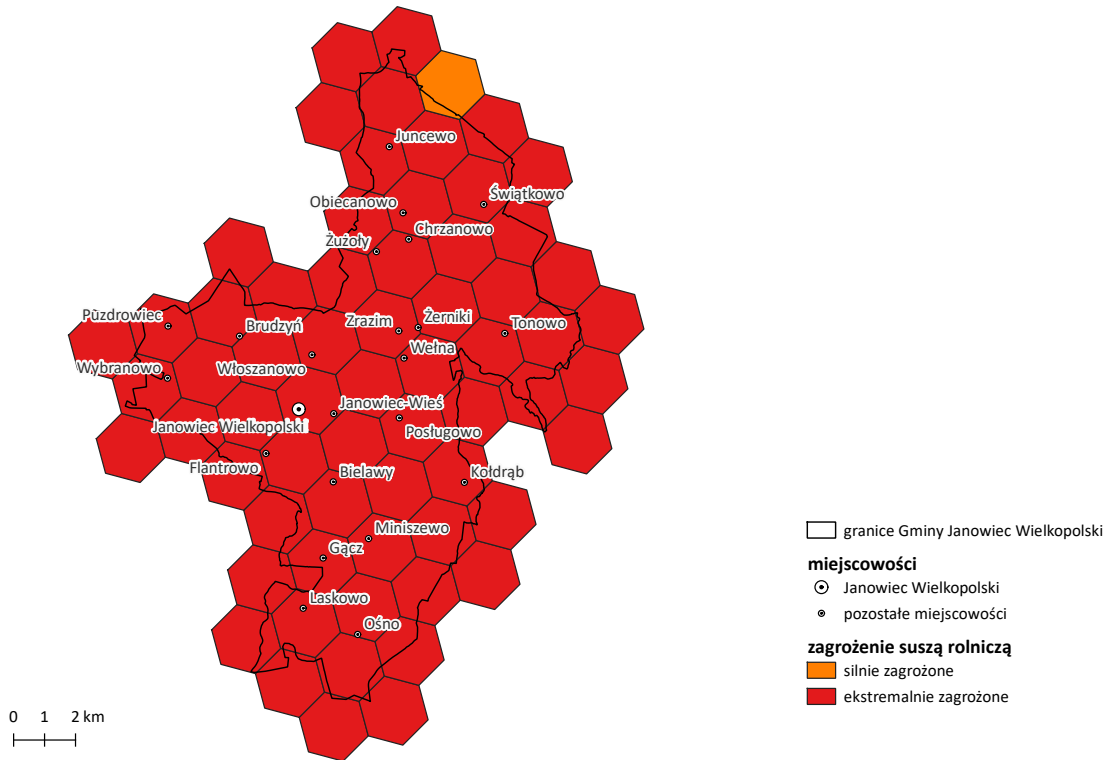
Z uwagi na rolniczy charakter Gminy na rysunku 14 przedstawiono również zagrożenie suszą rolniczą – niemal cały obszar Gminy jest w ekstremalnym stopniu zagrożony suszą rolniczą. Długotrwałe okresy bezdeszczowe występują praktycznie każdego roku.

Rysunek 13 Łączne zagrożenie suszą w Gminie Janowiec Wielkopolski

Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”, opracowanie własne

¹³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy

Rysunek 14 Zagrożenie suszą rolniczą w Gminie Janowiec Wielkopolski

Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” w celu przeciwdziałania skutkom suszy należy realizować działania wpływające zarówno na zabezpieczenie dostępu do wody przeznaczonej do spożycia i prowadzenia nawodnień, jak i poprzez zwiększenie odporności terenu na skutki suszy. Zwiększenie odporności terenu oznacza, iż dany teren ze względu na swoją specyfikę i wdrożone działania będzie reagował na suszę z opóźnieniem, bądź też skutki suszy na nim nie wystąpią. Działania, które będą wpływać na zwiększenie odporności terenu to przede wszystkim:

- a) budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych,
- b) realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych przez zwiększanie sztucznej retencji,
- c) realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania i odtwarzania naturalnej retencji,
- d) zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- e) zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- f) retencja i zagospodarowanie wód opadowo-roztopowych na terenach zurbanizowanych.

Do grupy działań formalnych i edukacyjnych należy zaliczyć rozwiązania umożliwiające zarządzanie zjawiskiem suszy np.: poprzez jej monitorowanie, rekompensowanie poniesionych strat, zarządzanie zasobami wodnymi, czy też właściwe zarządzanie w sytuacjach, gdy zjawisko suszy osiąga rozmiar klęski żywiołowej. Działania edukacyjne to przede wszystkim zwiększanie świadomości i kształtowanie wiedzy na temat suszy – jej powstawania oraz możliwych do wstąpienia skutków, wprowadzania w życie codzienne rozwiązań oszczędzających wodę, w tym zmiany nawyków korzystania z wody czy też możliwości retencionowania wody. Działania edukacyjne to również

opracowanie dobrych praktyk oraz programów edukacyjnych, w tym wprowadzenie tematyki suszy do programów nauczania dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

5.4.7 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarowania wodami.

Tabela 14. Analiza SWOT – gospodarowanie wodami

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> zadowalająca jakość wód podziemnych w punkcie pomiarowym w Świątkowie 	<ul style="list-style-type: none"> dla większości JCWP ryzyko niespełnienia celów środowiskowych zawartych w Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry, zła jakość wód powierzchniowych (rzek i jezior), zła jakość wód podziemnych w punkcie pomiarowym w Janowcu Wielkopolskim
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> respektowanie postanowień dokumentów wyższego szczebla (w szczególności Planu przeciwdziałania skutkom suszy i Planu gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry, ograniczenie źródeł zanieczyszczeń do wód (np. sanitacja obszarów wiejskich) 	<ul style="list-style-type: none"> dopływ zanieczyszczeń spoza gminy, ekstremalne i silne zagrożenie suszą (w tym suszą rolniczą), zagrożenie dla mieszkańców w przypadku katastrofalnej powodzi (raz na 500 lat) rosnące zagrożenie wystąpienia zjawisk ekstremalnych (np. powódzie błyskawiczne), brak środków finansowanych na realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

Źródło: opracowanie własne

5.4.8 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Jak wspomniano wcześniej wody powierzchniowe i podziemne w największym stopniu narażone są na zanieczyszczenia spłukiwane wraz z opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych. W kontekście zwiększającej się liczby zjawisk ekstremalnych takich jak powódzie, podtopienia czy susze wskazane jest w najbliższych latach:

- ograniczanie utraty naturalnej retencji i zachęcanie do jej odtwarzania na terenach zurbanizowanych,
- zwiększanie retencji przydomowej,
- odtwarzanie naturalnych możliwości retencyjnych zlewni,
- budowa/rozbudowa systemów melioracyjnych nawadniająco-odwadniających.

Występujące w coraz mniejszych odstępach czasu susze, powodować będą w najbliższych latach spadek produkcji rolniczej, a rolnicy borykać się mogą z problemem uzyskania satysfakcjonujących dochodów i być może zmuszeni będą szukać zatrudnienia w innych sektorach gospodarki.

W odniesieniu do ochrony zasobów wodnych należy wskazać następujące cele na najbliższe lata: osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, dalszy rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem, kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z gospodarką ściekową, kontynuacja kontroli odprowadzania ścieków i gospodarowania wodą, stała kontrola jakości produkowanej wody uzdatnionej oraz dalsza realizacja systemu informowania społeczeństwa o jakości wody pitnej, bieżąca i gruntowna konserwacja oraz utrzymanie urządzeń wodnych (współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie).

Źródłem wiedzy o stanie wód na obszarze jest i będzie w przyszłości Państwowy Monitoring Środowiska (wód powierzchniowych i podziemnych), działalność kontrolna WIOŚ w Bydgoszczy, a także Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie.

5.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

5.5.1 INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Eksploatatorem sieci wodociągowej na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski jest Zakład Usług Miejskich, ul. Kościuszki 24, 88-430 Janowiec Wlkp. Według stanu na dzień 31.12.2023 r. długość sieci (rozdzielczej i przesyłowej) wynosiła 153,1 km – w tym 18,5 km na terenie miasta Janowiec Wielkopolski. Około 8,4 km sieci jest wykonana z azbestocementu. Mieszkańcy Gminy Janowiec Wielkopolski korzystają z następujących ujęć wody:

1. SUW (Stacja Uzdatniania Wody) Janowiec Wielkopolski,
2. SUW (Stacja Uzdatniania Wody) Laskowo,
3. SUW (Stacja Uzdatniania Wody) Bielawy,
4. SUW (Stacja Uzdatniania Wody) Obiecanowo,
5. SUW (Stacja Uzdatniania Wody) Tonowo.

Dodatkowo, w Sarbinowie Drugim zlokalizowane jest indywidualne ujęcie eksploatowane przez zakład Morawscy Sp. z o.o.

Wszystkie miejscowości są zwodociągowane.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia jest pod ciągłym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żninie. W urządzeniach wodociągowych nie prowadzi się stałej dezynfekcji wody, a jedynie w uzasadnionych przypadkach i w uzgodnieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Informacje dotyczące poszczególnych urządzeń wodociągowych i jakości produkowanej wody przedstawiono w Tabeli 15. W latach 2020-2023 przekraczanie parametrycznych wartości wskaźników bakteriologicznych stwierdzane było tylko incydentalne i krótkotrwałe. Po wykonaniu działań naprawczych (np. przechlorowanie, przepłukanie przyłączy wodociągowych) i ponownych badaniach, jakość wody wracała do pożądanych parametrów. Podsumowując, w latach 2020-2023, woda dostarczana przez wodociągi Janowiec Wielkopolski, Laskowo, Bielawy, Obiecanowo, Tonowo oraz Sarbinowo Drugie była przydatna do spożycia i nie stanowiła zagrożenia dla mieszkańców.

Tabela 15. Urządzenia wodociągowe i jakość produkowanej wody w Gminie Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023

L.p.	Urządzenie wodociągowe	Rok	Średnia dobowa produkcja wody (w m ³)	Metody uzdatniania wody	Ocena jakości wody
1.	SUW Janowiec Wielkopolski	2020	850,0	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2021	968,4	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2022	1 044,6	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2023	1 207,5	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
2.	SUW Laskowo	2020	148,4	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2021	135,9	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2022	140,9	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2023	164,6	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
3.	SUW Bielawy	2020	110,3	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2021	103,3	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2022	120,6	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2023	113,4	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
4.	SUW Obiecanowo	2020	210,1	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2021	202,5	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2022	181,2	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2023	167,3	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
5.	SUW Tonowo	2020	464,0	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2021	382,9	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2022	372,5	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2023	291,3	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
6.	Indywidualne ujęcie eksploatowane przez zakład Morawscy Sp. z o.o.	2020	131,0	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2021	113,8	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2022	113,8	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia
		2023	20,1	napowietrzanie, filtracja	przydatna do spożycia

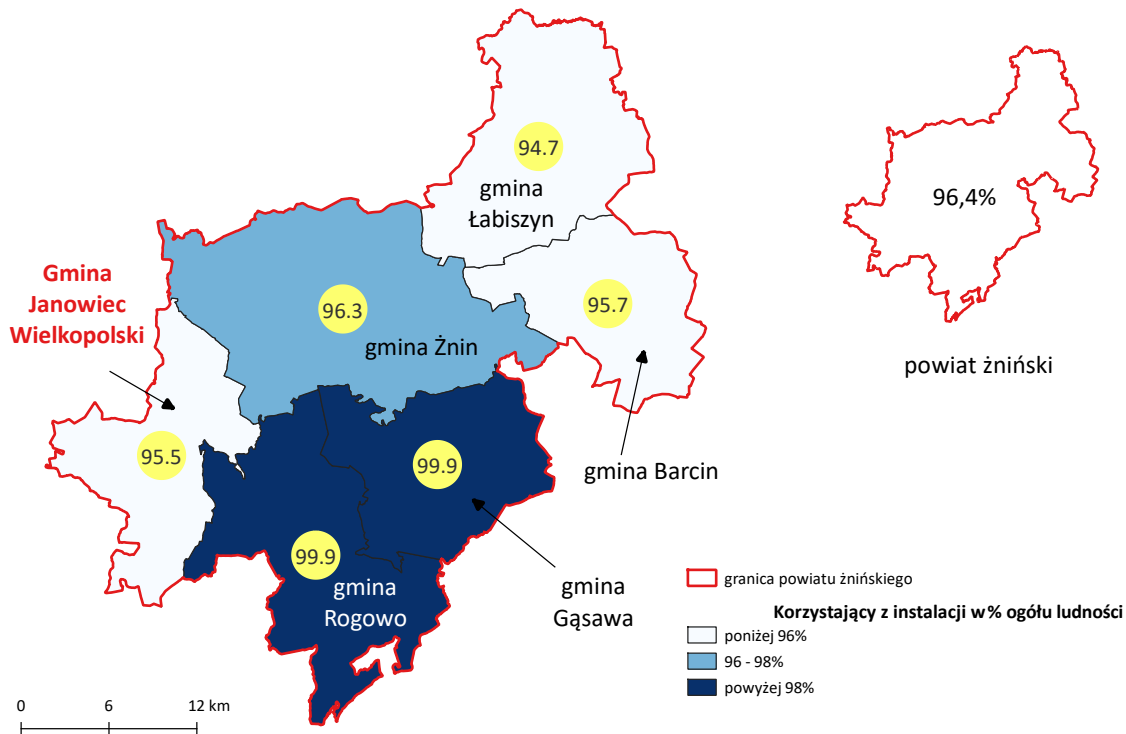
Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie, opracowanie własne

Rozwój systemu wodociągowego Gminy Janowiec Wielkopolski koncentruje się na modernizacji, przebudowie i budowie nowych odcinków sieci. W ostatnich latach zrealizowano następujące inwestycje wodociągowe:

- budowa wodociągu we Flantrowie,
- zakup pompy głębinowej na SUW w Obiecanowie,
- budowa wodociągu w Sarbinowie Drugim,
- budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Włoszanowo.

Porównanie danych GUS przedstawiające udział (%) korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Janowiec Wielkopolski wg stanu na koniec 2022 roku¹⁴ do pozostałych gmin powiatu żnińskiego zaprezentowano na kolejnym rysunku. Poziom zwodociągowania Gminy Janowiec Wielkopolski jest na wysokim poziomie i nie odbiega od innych gmin w powiecie.

¹⁴ brak danych GUS za 2023 rok

Rysunek 15 Korzystający z sieci wodociągowej (w %) wg stanu na 31.12.2022 r. w gminach powiatu żnińskiego - porównanie
Źródło: opracowanie własne

5.5.2 INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA I OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW

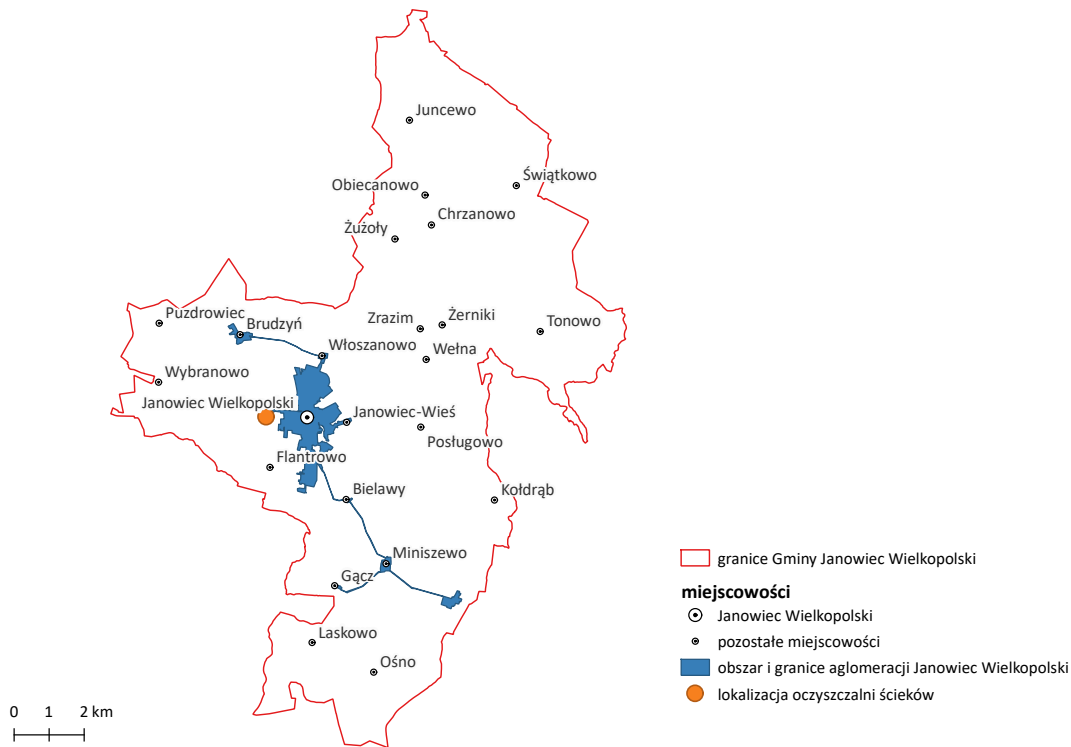
Eksploatatorem sieci kanalizacji zbiorczej na terenie aglomeracji jest Zakład Usług Miejskich, ul. Kościuszki 24, 88-430 Janowiec Wlkp. Do sieci podłączone są następujące miejscowości:

1. Miasto Janowiec Wielkopolski (część miasta),
2. Włoszanowo (część miejscowości),
3. Brudzyń (część miejscowości),
4. Bielawy (część miejscowości),
5. Miniszewo (część miejscowość),
6. Sarbinowo Drugie (część miejscowości),
7. Gącz (część miejscowości),
8. Flantrowo (część miejscowości),
9. Janowiec Wieś (część miejscowości).

Obszar skanalizowany Gminy Janowiec Wielkopolski tworzy aglomerację Janowiec Wielkopolski wyznaczoną Uchwałą Nr XXII/178/20 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 21 grudnia 2020 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2020 roku, poz. 6748). Wyznaczono aglomerację o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 5 467 RLM z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Flantrowo.

Teren oczyszczalni obsługującej aglomerację zlokalizowany jest w obrębie gruntów miejscowości Flantrowo (dz. ew. 76/1 obręb Flantrowo), przy zachodniej granicy miasta Janowiec Wielkopolski. Pozwolenie wodnoprawne (decyzja Starosty Żnińskiego nr OŚ.6341.31.2014 z dnia

31.12.2014 r.) na wprowadzanie oczyszczonych ścieków pochodzących z oczyszczalni ścieków do odbiornika – rzeki Wełny – jest ważne do 30.11.2024 roku. Decyzja wydana została na odprowadzanie ścieków oczyszczonych pochodzących z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na działce nr 76/1, obręb ewidencyjny Flantrowo, gm. Janowiec Wielkopolski, do rzeki Wełna w km 70+637 za pośrednictwem rowu melioracji szczegółowej. Przepustowość oczyszczalni wyrażona równoważną liczbą mieszkańców (RLM) wynosi 9 767 RLM.

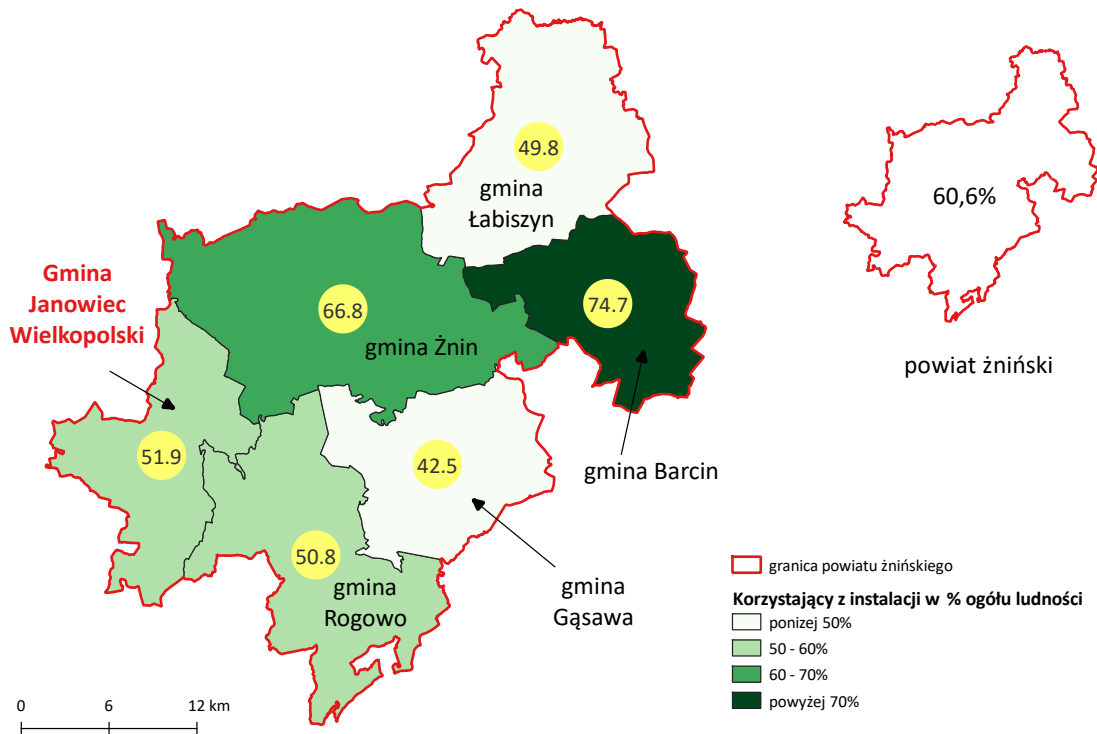
Rysunek 16 Obszar i granice aglomeracji Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

Według danych GUS na dzień 31.12.2023 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej na omawianym terenie wynosiła około 38,5 km. Z kanalizacji korzysta około połowa mieszkańców Gminy, a w samej aglomeracji ponad 98%.

Zestawienie GUS przedstawiające udział (%) korzystających z sieci kanalizacyjnej wg stanu na koniec 2022 roku¹⁵ w gminach powiatu żnińskiego i w odniesieniu do całego powiatu zaprezentowano na kolejnym rysunku. Poziom skanalizowania Gminy Janowiec Wielkopolski jest na średnim poziomie, ale nie odbiega znacząco od pozostałych gmin.

¹⁵ brak danych GUS za 2023 rok

Rysunek 17 Korzystający z sieci kanalizacyjnej (w %) wg stanu na 31.12.2022 r.
w gminach powiatu żnińskiego – porównanie
Źródło: opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku infrastruktury wodociągowej, system kanalizacyjny ulega ciągłemu i stopniowemu rozwojowi. Działania koncentrują się modernizacji eksploatowanej sieci. W ostatnich latach zrealizowano inwestycje takie jak:

- modernizacja sieci kanalizacyjnej przy ul. Bielawskiej w Janowcu Wielkopolskim,
- budowa kanalizacji w Sarbinowie Drugim,
- opracowanie dokumentacji technicznej budowy kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Gącz.

OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW NA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WE FLANTROWIE

Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych wymaga, aby standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione były od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni powinna być zgodna z wymaganiami Prawa wodnego i Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. 2019 poz. 1311).

Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków we Flantrowie w latach 2020-2023 przedstawia kolejna tabela. Przedstawione parametry stanowią wartość średnioroczną z wykonywanych badań. Wskazane wartości obrazują, że oczyszczalnia ścieków

funkcjonująca w Gminie Janowiec Wielkopolski spełnia wymagania dotyczące standardów oczyszczania ścieków, tym samym zapewniając odpowiedni poziom ochrony środowiska przez zanieczyszczeniami.

Tabela 16. Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków we Flantrowie w latach 2020-2023

Rok	Ilość ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków	Wskaźnik [jednostka]	Ścieki surowe		Ścieki oczyszczone			Wskaźnik redukcji zanieczyszczeń
			Stężenie	ładunek [kg/rok]	Stężenie	Najwyższa dopuszczalna wartość	ładunek [kg/rok]	
2020 rok	205 dam ³	BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³]	333	68 211	11	25 albo 70-90% redukcji	2 166	97%
		ChZTCr [mgO ₂ /dm ³]	833	170 860	75	125 albo 75% redukcji	15 408	91%
		Zawiesina ogólna [mg/dm ³]	350	71 649	10	35 albo 90% redukcji	2 115	97%
2021 rok	197 dam ³	BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³]	401	78 933	10	25 albo 70-90% redukcji	1 949	98%
		ChZTCr [mgO ₂ /dm ³]	923	181 880	77	125 albo 75% redukcji	15 206	92%
		Zawiesina ogólna [mg/dm ³]	469	92 318	10	35 albo 90% redukcji	1 900	98%
2022 rok	171 dam ³	BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³]	385	65 863	8	25 albo 70-90% redukcji	1 430	98%
		ChZTCr [mgO ₂ /dm ³]	964	164 893	83	125 albo 75% redukcji	14 187	91%
		Zawiesina ogólna [mg/dm ³]	467	79 925	11	35 albo 90% redukcji	1 847	98%
2023 rok	178 dam ³	BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³]	400	71 279	11	25 albo 70-90% redukcji	1 908	97%
		ChZTCr [mgO ₂ /dm ³]	832	148 008	63	125 albo 75% redukcji	11 250	92%
		Zawiesina ogólna [mg/dm ³]	324	57 707	9	35 albo 90% redukcji	1 530	97%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OS-5 za lata 2020-2023

5.5.3 ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Nieruchomości na omawianym terenie w dużej części wyposażone są również w zbiorniki bezodpływowe (szamba) lub przydomowe oczyszczalnie. Na terenie funkcjonuje kilkaset zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni. Dane dotyczące liczby szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków wymagają weryfikacji. Na terenach, gdzie nie ma uzasadnienia ekonomicznego i technicznego budowy sieci kanalizacyjnej bądź możliwości przyłączenia do istniejącej infrastruktury Gmina Janowiec Wielkopolski udziela dotacji celowej dla osób fizycznych do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków udzielana (na podstawie uchwały w sprawie zasad dotacji celowej z budżetu Gminy Janowiec Wielkopolski).

W związku z rozwijającą się siecią kanalizacyjną, należy oczekiwać, że liczba zbiorników bezodpływowych będzie sukcesywnie maleć, co jest sytuacją korzystną z punktu widzenia ochrony środowiska, szczególnie wód.

Należy również wskazać, że właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe mają obowiązek posiadania umowy na wywóz nieczystości ciekłych i dowodów uiszczenia opłat za tę usługę. Posiadane rachunki muszą potwierdzać regularność wywozu szamba, co reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Jeżeli właściciel nie będzie mógł udowodnić, że wywoził ścieki ze swojej posesji regularnie, wówczas może zostać ukarany grzywną. Obowiązkiem gminy jest natomiast przeprowadzanie kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.5.4 ANALIZA SWOT

W tabeli 17 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 17. Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> wysoki stopień zwodociągowania, wysoki stopień skanalizowania w zwartych terenach mieszkaniowych (obszar aglomeracji jest skanalizowany w ponad 98%), bieżący i stały monitoring wody przeznaczonej do spożycia, prowadzenie inwestycji wodociągowo-kanalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> sporadyczne przekroczenia standardów jakości wody przeznaczonej do spożycia, wciąż duża liczba zbiorników bezodpływowych
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, konieczność corocznej sprawozdawczości gmin w zakresie gospodarki wodno – ściekowej pozwalająca na analizę obecnej sytuacji w porównaniu do innych JST, wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie właściwego postępowania ze ściekami i oszczędzania wody 	<ul style="list-style-type: none"> brak świadomości poszczególnych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych, wysokie koszty utrzymania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne

5.5.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Praktycznie już teraz cały Niż Polski boryka się z problemem braku wody w okresie jej zwiększonego poboru w lecie. Susze, którymi zagrożony jest obszar gminy wiążą się z długimi okresami bezopadowymi skutkującymi zarówno spadkiem wilgotności gleby w wyniku intensywnego parowania, jak i obniżeniem się przepływów w rzekach i zwierciadła wód podziemnych. Stanowi to istotne zagrożenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w wodę pitną. Z uwagi na pogarszającą się z roku

na rok sytuację hydrologiczno-meteorologiczną oraz coraz niższe poziomy przepływów na rzekach zasadne jest podjęcie działań mających na celu zmniejszenie ilości ścieków poniżej wartości określonych w pozwoleniach wodnoprawnych w celu ograniczenia zanieczyszczenia w odbiornikach ścieków oczyszczonych (rzekach, rowach, jeziorach).

Zagadnienia horyzontalne dotyczące gospodarki wodno-ściekowej skupiać się więc powinny na zwiększaniu efektywności wykorzystania zasobów wodnych i minimalizacji strat. W tym kontekście, dążenie do zrównoważonego zarządzania wodami polega na optymalizacji procesów, takich jak zaopatrzenie w wodę, oczyszczanie ścieków i gospodarka osadowa, w celu zmniejszenia zużycia wody, energii i substancji chemicznych. Obejmują one także rozwój i wdrażanie nowych technologii – systemy monitoringu i zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi, zaawansowane metody oczyszczania ścieków, odzyskiwanie energii i surowców z odpadów oraz rozwój inteligentnych systemów zarządzania wodami.

Wzrost globalnej temperatury, zmienność opadów i wzrost poziomu morza mają istotny wpływ na gospodarkę wodno-ściekową, dlatego ważne jest opracowanie strategii adaptacyjnych, które uwzględniają zarówno skutki krótkoterminowe, jak i długoterminowe skutki zmian klimatycznych. Może to obejmować modyfikację infrastruktury, strategie magazynowania wody, zarządzanie ryzykiem powodziowym i opracowanie planów zarządzania suszą.

Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej będzie w perspektywie najbliższych lat bardzo ważnym zadaniem dla władz lokalnych. Należy również wskazać, iż 9 sierpnia 2022 roku weszły w życie zmiany w ustawie Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw. Dotyczą zarówno samorządów, przedsiębiorstw, jak i właścicieli nieruchomości. Przed każdym z tych podmiotów postawiono nowe obowiązki, pod groźbą kar. W ramach nowelizacji doprecyzowane zostały dotychczasowe obowiązki gmin, m.in., jeśli chodzi o ewidencjonowanie i sprawozdawczość dotyczącą gospodarowania nieczystościami ciekłymi, w tym z instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przepisy dotyczące procedur sprawozdawczych związanych z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Ponadto uregulowano kwestię powiązania KPOŚK z wieloletnimi planami rozwoju modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wójt, burmistrz lub prezydent miasta będzie musiał także sporządzać sprawozdanie dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi za poprzedni rok kalendarzowy.

5.6 ZASOBY GEOLOGICZNE¹⁶

5.6.1 GEOMORFOLOGIA I GEOLOGIA TERENU

Pod względem geomorfologii teren Gminy stanowi wysoczyznę polodowcową z szeregiem długich rynien jeziornych przedstawiających typowe cechy rzeźby młodoglacjalnej. Charakterystycznymi formami są rynny jeziorne występujące na kontakcie z moreną denną. Szczególną formą krajobrazową Gminy jest dolina rzeki Wełny wykorzystująca rynny glacialne i poszerzająca się w okolicach Janowca Wielkopolskiego do ok. 3 km. Zagłębienia powstałe w wyniku wytapiania się brył martwego lodu również licznie występują w granicach Gminy. Ich dna wypełnione są torfem lub wodą. Teren wznosi się około 100 m n.p.m. Najniżej (około 90 m n.p.m.) położona jest rynna Wełny,

¹⁶ opis geologii i geomorfologii obszaru ze STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI

a najwyżej (około 110 m n.p.m.) północne i południowe krańce Gminy. Deniwelacje terenu sięgają maksymalnie kilkunastu metrów.

Na terenie Gminy rozpoznano utwory jury, kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Jura dolna wykształcona jest z iłowców pstrych, iłowców marglistych przekładanych miejscami piaskowcami grubo i średnioziarnistych. Pojawiają się także łupki ciemne i szare przekładane szarymi piaskowcami. Ich miąższość jest rzędu 400 – 500 m. Jura środkowa wykształcona jest w postaci piaskowców z przekładkami mułowców, iłowców oraz wapieni i dolomitów. Jurę górną reprezentują margle i wapienie margliste. W dolnej części reprezentują je zapiaszczone mułowce, iłowce oraz piaski drobnoziarniste, miejscami pylaste. Ich miąższość jest rzędu 200 m. Kreda górna występuje w postaci margli i wapieni marglistych, margli ilastych. Na stropie utworów kredowych występują utwory trzeciorzędowe. Trzeciorząd starszy reprezentują iły toruńskie eocenu z wkładkami mułków miąższości kilku do kilkunastu metrów. Utwory trzeciorzędu młodszego zalegają zwartą pokrywą na terenie całej Gminy. Są to mioceńskie piaski drobno i średnioziarniste, iły ciemne z wkładkami węgla brunatnego miąższości 2 – 3 m, lokalnie do 16 m. Miąższość ogólna miocenu zawiera się w granicach 70–100 m, lokalnie 10. Najmłodszymi utworami trzeciorzędowymi są tzw. iły poznańskie pliocenu, sporadycznie z wkładkami piasków. Miąższość pliocenu jest rzędu 20 – 80 m, strop zalega na głębokościach 35 – 75 m. Utwory czwartorzędowe pokrywają cały obszar Gminy płaszczem o miąższości 25 – 70 m, lokalnie 20 i 114 m. Osady te stanowią głównie wynik akumulacji glacialnej. Charakteryzują się dużą zmiennością frakcji w pionie i poziomie, przy czym zachowały się akumulaty zasadniczo dwóch ostatnich zlodowaceń: środkowopolskiego i bałtyckiego. Wyżej zalega seria utworów rzecznych i fluwioglacjalnych. Młodsze utwory to poziom glin zlodowacenia środkowopolskiego. Okres międzylodowcowy pozostawił po sobie piaski, żwiry, iły, muły, miąższości kilku - kilkunastu metrów. Ostatnie zlodowacenie bałtyckie pozostawiło po sobie gliny stadiału leszczyńskiego i stadiału poznańskiego. Między ciągami moren w obrębie wysoczyzny polodowcowej występują od powierzchni piaski akumulacji lodowcowej. Najmłodsze utwory holoceniowe zalegają głównie w rynnach jeziornych i dolinie rzeki Wełny. Są to piaski i mady rzeczne oraz torfy. Miąższość utworów holoceniowych w rynnach i dolinach sięga 10 m. Łączna miąższość utworów wypełniających rynnę (holocen i fluwioglacjał) sięga 20 m.

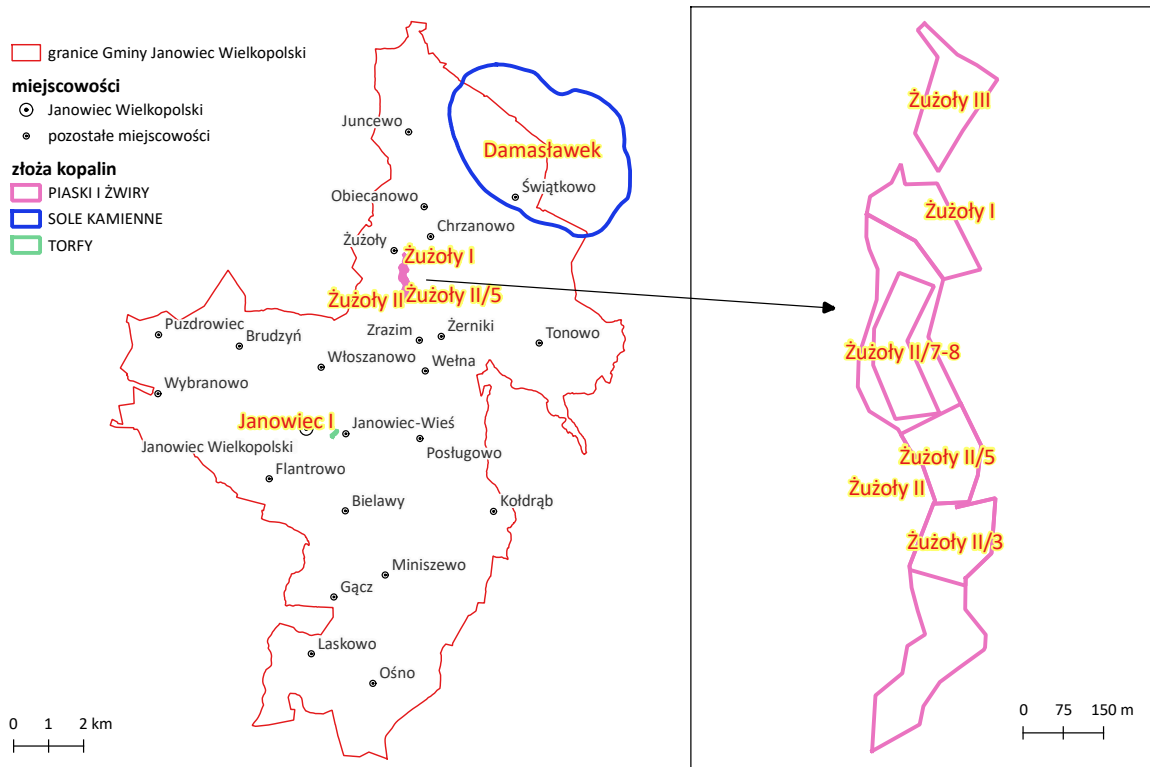
5.6.2 ZŁOŻA I WIELKOŚĆ WYDOBYCIA / NIELEGALNA EKSPLOATACJA KOPALIN

Na obszarze nie ma wielu złóż kopalin. Mając na uwadze dane Państwowego Instytutu Górniczego, na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski występuje osiem złóż kopalin:

- sześć złóż kruszyw mineralnych – złoża: Żużoły I, Żużoły II, Żużoły II/3, Żużoły II/5, Żużoły II/7-8 oraz Żużoły III,
- jedno złożo soli kamiennych – złożo Damasławek (tylko częściowo na obszarze Gminy),
- jedno złożo torfów – złożo Janowiec I.

Na kolejnym rysunku przedstawiono lokalizację złóż, natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono ich krótką charakterystykę wraz z określeniem wydobycia kopalin w latach 2020-2023. W Gminie Janowiec Wielkopolski eksploatowane jest wyłącznie złożo piasków i żwirów „Żużoły II/7-8”¹⁷. W latach 2020-2022 wydobyto łącznie 55 tys. ton surowców.

¹⁷ w 2023 nie wydobywano surowców ze złoża

Rysunek 18 Lokalizacja udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Charakterystyka i eksploatacja złóż kopalin zlokalizowanych na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski

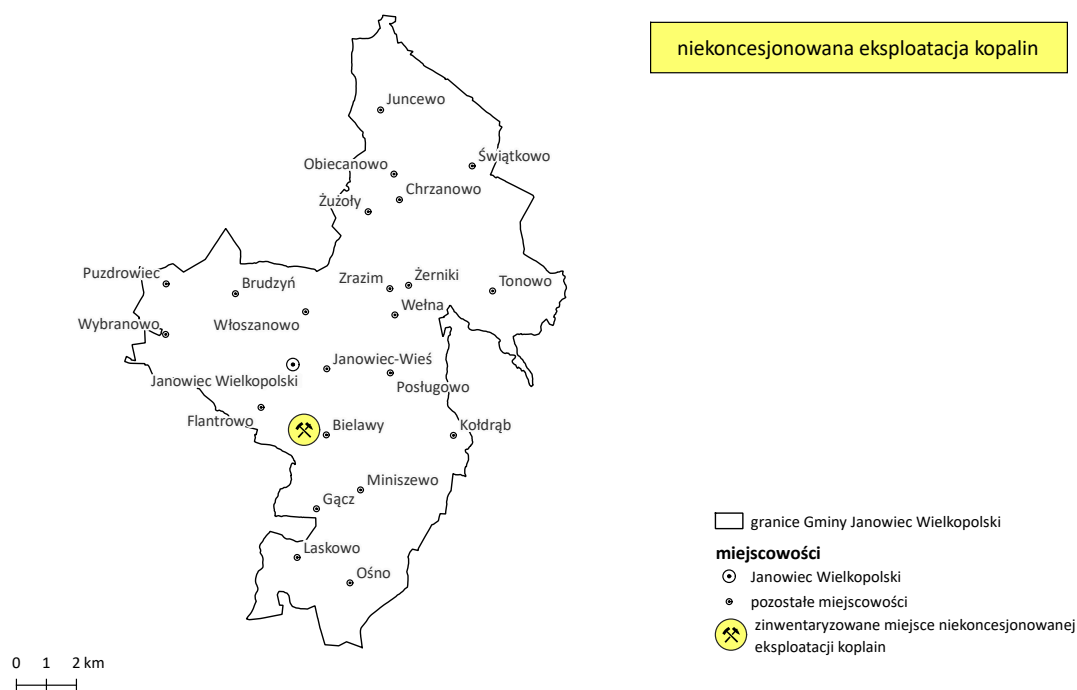
L.p.	Nazwa złoże	Kopalina	Zasoby na koniec 2022 roku		Wydobycie				Stan zagospodarowania
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
1.	Janowiec I	TORFY	19,54 tys. m ³	-	-	-	-	-	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo
2.	Damasławek	SOLE KAMIENNE	39 243 558 tys. ton	-	-	-	-	-	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie
3.	Żużoły III	PIASKI I ŻWIRY	56 tys. ton	-	-	-	-	-	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane
4.	Żużoły II/7-8	PIASKI I ŻWIRY	126 tys. ton	-	25 tys. ton	17 tys. ton	13 tys. ton	-	złoże eksploatowane ¹⁸
5.	Żużoły I	PIASKI I ŻWIRY	48 tys. ton	-	-	-	-	-	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane

¹⁸ w 2023 rok zakwalifikowane jako „złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo”

L.p.	Nazwa złoże	Kopalina	Zasoby na koniec 2022 roku		Wydobycie				Stan zagospodarowania
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
6.	Żużoły II/3	PIASKI I ŻWIRY	183 tys. ton	-	-	-	-	-	złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane
7.	Żużoły II/5	PIASKI I ŻWIRY	108 tys. ton	-	-	-	-	-	złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane
8.	Żużoły II	PIASKI I ŻWIRY	1 029 tys. ton	-	-	-	-	-	złoże, z którego wydobyte zostało zaniechane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce 2020-2022

W ramach realizowanego przez PIG-PIB projektu „Mapa Geośrodowiskowa Polski w skali 1:50 000¹⁹” wykonana została również inwentaryzacja miejsc nielegalnej eksploatacji kopalin na terenie Polski. Rejestrowano wyrobiska i kamieniołomy o powierzchni powyżej 1 ara ze śladami świeżej eksploatacji. Wszystkie punkty niekoncesjonowanej eksploatacji zostały zweryfikowane w terenie. W stworzonej bazie znajdują się dane o ponad 3 600 punktach niekoncesjonowanej eksploatacji. Na terenie Gminy zinwentaryzowano jedno wyrobisko eksploatowane bez koncesji – w miejscowości Bielawy. Wyrobisko to stwarza m.in. ryzyko degradacji okolicznego drzewostanu. Lokalizację wskazano na rysunku 19.

Rysunek 19 Lokalizacja wyrobisk eksploatowanych bez koncesji na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne, Mapa Geośrodowiskowa Polski w skali 1:50 000

¹⁹ <https://emgsp.pgi.gov.pl/>

5.6.3 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.

Tabela 19. Analiza SWOT – zasoby geologiczne

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> mała presja środowiskowa ze strony górnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> obecność eksploatacji niekoncesjonowanej
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> rozwój nowych technologii wydobywczych skutkujących ograniczeniem strat środowiskowych, działalność kontrolna WIOŚ, Starostwa Powiatowego, Urzędu Marszałkowskiego oraz Okręgowego Urzędu Górniczego 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost presji na eksploatację kopalni w związku z rozwojem gospodarczym, nieodpowiednio prowadzona rekultywacja, sprzeciw społeczny przeciwko eksploatacji kopalni, możliwy negatywny wpływ eksploatacji kopalni na środowisko

Źródło: opracowanie własne

5.6.4 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Tereny udokumentowanych złóż surowców powinny podlegać ochronie przed zagospodarowaniem innym niż służące eksploatacji zawartych w nich zasobów. Powinno się także eliminować nielegalną eksploatację kopalni, szczególnie na terenach rolniczych o wysokiej bonitacji gleb, terenach chronionych, leśnych i terenach o wysokich walorach krajobrazowych.

Podstawowym mechanizmem w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami geologicznymi jest ich uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, co pozwoli zapewnić im ochronę przed działaniami, które mogłyby uniemożliwić ich wydobycie, a także pozwoli rozważyć przeznaczenie tego terenu wyłącznie na cele związane z jego rozpoznawaniem i eksploatacją. Ochroną należy obejmować także te złoża, których eksploatacja jest w chwili obecnej nieekonomiczna lub grozi znacznymi kosztami środowiskowymi, gdyż należy założyć, że wraz z rozwojem technologii ich eksploatacja stanie się opłacalna i nieszkodliwa dla środowiska. Udokumentowane złoża o charakterze strategicznym powinny zostać objęte szczególną ochroną przed zabudową infrastrukturalną, która uniemożliwi korzystanie z ich zasobów w przyszłości.

W kontekście adaptacji do zmian klimatu oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska konieczne jest racjonalne gospodarowanie złożami, a także pozyskiwanie, przetwarzanie i wykorzystywanie surowców geologicznych z wykorzystaniem najnowocześniejszych technologii niwelujących negatywny wpływ na środowisko. W przypadku odkrywek, ich zabezpieczenie przed zagrożeniami jakie niosą ze sobą nawalne deszcze i podtopienia zniweluje szkody górnicze.

5.7 GLEBY

5.7.1 POKRYWA GLEBOWA

Na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski panują korzystne warunki glebowe. Dominują gleby dobre (klasa IIIa) i średnio dobre (klasa IIIb), które zajmują łącznie około 50% powierzchni gruntów ornych, koncentrujące się przede wszystkim w północnej części Gminy, w sołectwach: Juncewo, Obiecanowo, Chrzanowo, Świątkowo, Żużoły oraz części sołectw: Zrazim, Żerniki i Tonowo. Gleby średniej jakości (klasa IVa) i średnio gorsze (klasa IVb) zajmują łącznie około 38% powierzchni gruntów ornych i występują w sołectwach: Poślugowo, Bielawy, Gącz, Kołdrąb i Laskowo. Gleby słabe (klasa V) i najłabsze (klasa VI) zajmują łącznie zaledwie około 9% powierzchni gruntów ornych.

Tereny położone w dolinie rzeki Wełny zagrożone są silną i intensywną erozją wodną gleb. Duża część gleb na obszarze Gminy narażona jest również na erozję wietrzną.

5.7.2 JAKOŚĆ GLEB NA PODSTAWIE BADAŃ Z LAT 2020-2023

Na zlecenie klientów Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza (OSChR) w Bydgoszczy prowadzi na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski bezpośrednie badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania. W Tabeli 20 dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2020-2023. Łącznie dokonano analizy ponad 800 próbek. Badania objęły 2 118,28 ha użytków rolnych.

Ocenię poddane były głównie gleby o lekkiej i średniej kategorii agronomicznej. Gleby takie są w średnim i dużym stopniu podatne na suszę. Znajomość kategorii agronomicznej pozwoliła ustalić potrzeby wapnowania oraz ocenić na podstawie liczb granicznych klasę zawartości przyswajalnego fosforu, potasu i magnezu w glebie. Dane z lat 2020-2023 wskazują, że gleby omawianego terenu cechują się raczej dobrymi parametrami.

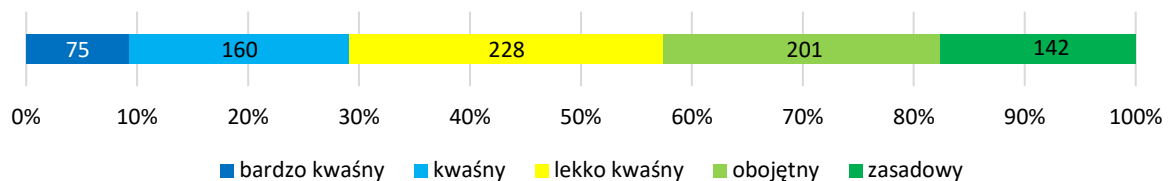
Tabela 20. Zestawienie wyników badań gleb z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski z lat 2020-2023

L.p.	Oceniana kategoria		Próbki z lat 2020-2023					Udział w latach 2020-2023
			2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	Suma z lat 2020-2023	
1.	kategoria agronomiczna gleby	bardzo lekka	15	21	2	8	46	5,71%
		lekka	149	167	41	126	483	59,93%
		średnia	69	84	27	57	237	29,40%
		ciężka	5	1	16	15	37	4,59%
		organiczna	2	1	0	0	3	0,37%
2.	odczyn (pH)	bardzo kwaśny	28	35	0	12	75	9,31%
		kwaśny	60	65	3	32	160	19,85%
		lekko kwaśny	75	69	34	50	228	28,29%
		obojętny	47	70	28	56	201	24,94%
		zasadowy	30	35	21	56	142	17,62%
3.	wapnowanie	konieczne	33	45	2	17	97	12,03%
		potrzebne	30	29	1	12	72	8,93%
		wskazane	35	35	4	18	92	11,41%
		ograniczone	33	30	12	32	107	13,28%
		zbędne	109	135	67	127	438	54,34%
4.	fosfor	bardzo niska	3	7	0	4	14	1,81%
		niska	38	37	6	20	101	13,08%
		średnia	61	61	16	45	183	23,70%

L.p.	Oceniana kategoria	Próbki z lat 2020-2023						
		2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	Suma z lat 2020-2023	Udział w latach 2020-2023	
5.	potas	wysoka	57	48	22	55	182	23,58%
		bardzo wysoka	67	101	42	82	292	37,82%
		bardzo niska	11	21	0	9	41	5,31%
		niska	37	61	12	25	135	17,49%
		średnia	81	92	26	72	271	35,10%
		wysoka	39	49	18	45	151	19,56%
6.	magnez	bardzo wysoka	58	31	30	55	174	22,54%
		bardzo niska	10	19	2	6	37	4,79%
		niska	23	23	5	19	70	9,07%
		średnia	87	103	22	60	272	35,23%
		wysoka	61	67	25	58	211	27,33%
	bardzo wysoka	45	42	32	63	182	23,58%	

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Bydgoszczy

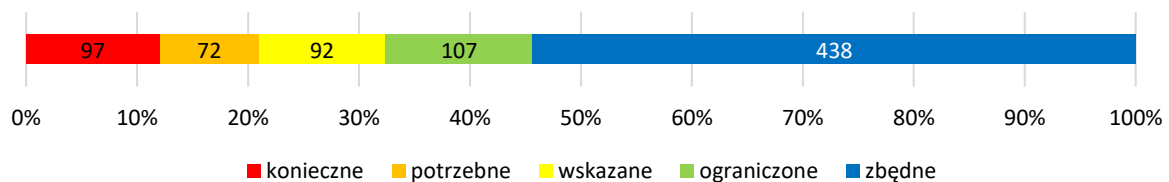
Wśród badanych próbek na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski dominują gleby o odczynie lekko kwaśnym i obojętnym – wykres 11. Stanowiły one ponad połowę wszystkich próbek.

Wykres 11 Odczyn pH zbadanych w latach 2020-2023 gleb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Bydgoszczy

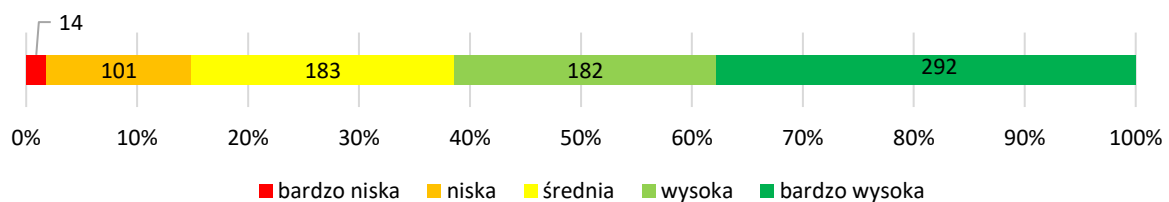
Wyniki dotyczące konieczności wapnowania wskazały, że na ponad połowie zbadanych użytków rolnych zabieg ten jest zbędny.

Wykres 12 Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Bydgoszczy

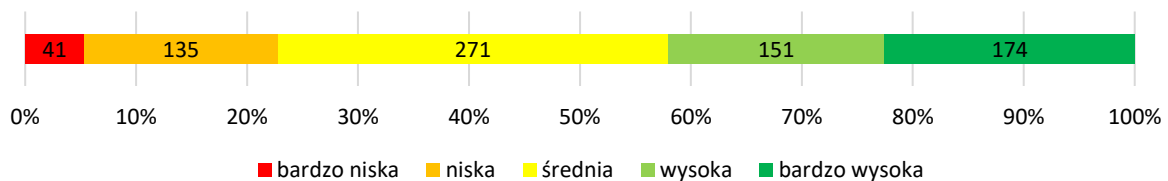
Jeśli chodzi o zasobność w fosfor, to przeważają gleby wysoko i bardzo wysoko zasobne w ten makroelement – wykres 13.

Wykres 13 Zasobność badanych gleb w fosfor

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Bydgoszczy

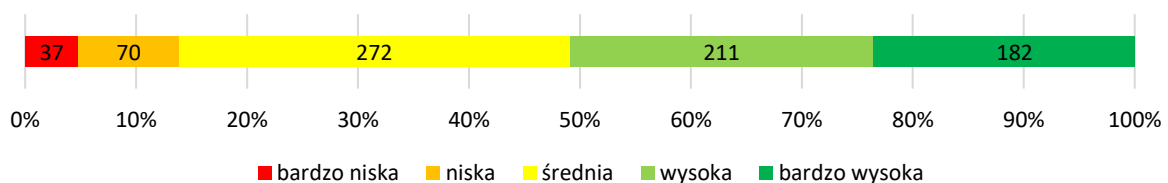
Zasobność gleb w potas jest na średnim poziomie – wykres 14.

Wykres 14 Zasobność badanych gleb w potas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Bydgoszczy

Zasobność gleb w magnez jest wysoka. Gleby o niskiej i bardzo niskiej zasobności w ten makroelement stanowią około 15% zbadanych próbek.

Wykres 15 Zasobność badanych gleb w magnez

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Bydgoszczy

Podsumowując dane, należy wskazać, że zbadane na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023 gleby charakteryzowały dobrymi parametrami.

5.7.3 ZAGROŻENIA I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Jednym z możliwych zagrożeń powierzchni ziemi są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska co roku przynoszą ogromne straty, ale przede wszystkim zagrażają bytowi, a nawet życiu mieszkańców. Na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski nie zarejestrowano terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz osuwiskami.

Duże zagrożenie dla gleb i wód gruntowych mogą stanowić także mogilniki, które to są rodzajem składowiska dla najbardziej niebezpiecznych substancji. Stanowią one miejsce wyznaczone do stałego przechowywania nierozkładalnych odpadów trujących lub promieniotwórczych, przeterminowanych środków ochrony roślin, środków farmaceutycznych, skażonych opakowań itp., zabezpieczone przed kontaktem zarówno z wodami gruntowymi, jak i atmosferą. Najczęściej mogilniki występują w postaci uszczelnionych betonowych magazynów. Mogilniki wykorzystywane do deponowania przeterminowanych środków ochrony roślin stanowią zdecydowaną większość tego typu obiektów w Polsce i najczęściej nie były one skonstruowane w sposób uniemożliwiający kontakt chemikaliów ze środowiskiem. Na terenie Gminy nie ma aktywnych mogilników.

Historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi jest to zanieczyszczenie, które powstało przed 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności zakończonej przed tą datą. Dotyczy to także szkody w środowisku spowodowanej przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat. Rejestr prowadzi Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. W rejestrze historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi nie figurują nieruchomości położone na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski.

W rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku figurują dwie nieruchomości, obie w Janowcu Wielkopolskim: dz. ew. nr 548/5 oraz dz. ew. nr 558/1.

Ważnym, mogącym mieć charakter poważnej katastrofy, problemem w Gminie Janowiec Wielkopolski są także składowane na ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim materiały niebezpieczne. Informacje dotyczące tego obszaru zawiera rozdział 5.8.5 INFORMACJA DOTYCZĄCA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W JANOWCU WIELKOPOLSKIM PRZY UL. NOWEJ.

5.7.4 ANALIZA SWOT

W tabeli 21 zawarto podsumowanie stanu, jakości i zagrożeń gleb na omawianym terenie w postaci analizy SWOT.

Tabela 21. Analiza SWOT – gleby

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • brak aktywnych mogiłników, • brak historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, • brak terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz osuwiskami 	<ul style="list-style-type: none"> • składowane przy ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim materiały niebezpieczne
	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie badań jakości gleb, co daje mieszkańcom informację na temat stanu gleb i możliwości polepszenia warunków gospodarowania na nich, • udział rolników w ogólnopolskim programie regeneracji środowiskowej gleb przez ich wapnowanie, • wsparcie dla ekologicznych gospodarstw rolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie produkcji rolniczej na skutek zmian klimatu (przede wszystkim susze), • presja urbanizacyjna i gospodarcza, • stosowanie zbyt dużej ilości nawozów sztucznych

Źródło: opracowanie własne

5.7.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Zmiany klimatu wpływają na rolnictwo w sposób bezpośredni i pośredni. Wpływ bezpośredni wyraża się przez zmianę warunków atmosferycznych dla produktywności upraw, między innymi przez zmianę warunków termicznych, sum opadu atmosferycznego, częstości i intensywności zjawisk ekstremalnych. Ze zmianą klimatu zmieniają się również czynniki pośrednio decydujące o plonowaniu roślin, takie jak wymagania roślin dotyczące uprawy i nawożenia, występowanie i nasilenie chorób i szkodników roślin uprawnych. Zmienia również się oddziaływanie rolnictwa na środowisko (np.

czynniki erozyjne, degradacja materii organicznej w glebie). Na zmianę produktywności upraw ma też wpływ wzrost koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze oraz ozonu w dolnej warstwie atmosfery.

Degradacja chemiczna gleb wiąże się przede wszystkim z intensywną gospodarką rolną, nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową, zanieczyszczeniami związanymi z silnie rozwijającym się transportem drogowym i rozwijającą się działalnością gospodarczą w szerokim tego słowa znaczeniu. Zanieczyszczenia występują lokalnie wokół lub wzdłuż źródeł emisji. Zmniejszenie stopnia zagrożenia zanieczyszczenia chemicznego uzyskać można między innymi poprzez:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony środowiska przez inwestorów prowadzących działalność gospodarczą,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacji.

W ostatnim czasie uwydatniły się także problemy z niedoborem wody w okresie wegetacji roślin, co w konsekwencji powoduje degradację gleb wskutek przesuszenia. Konieczne jest podjęcie stosownych kroków w celu przeciwdziałania skutkom suszy poprzez modernizację budowli hydrotechnicznych na ciekach i budowie nowych zbiorników retencyjnych dla celów rolniczych. Konieczny jest także dalszy rozwój także tzw. małej retencji wodnej. Zasadny jest również monitoring gleby w celu ograniczenia spływu ładunków zanieczyszczających wody gruntowe i zbiorniki wodne (działalność OSChR w Bydgoszczy i Państwowy Monitoring Środowiska).

5.8 GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

5.8.1 ZASADY GOSPODAROWANIA ODPADAMI NA TERENIE GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI

Z dniem 1 lipca 2013 roku przestał obowiązywać system indywidualnego zawierania umów właściciela nieruchomości z odbiorcą odpadów, w zamian właściciel nieruchomości ma obowiązek złożyć deklarację opłaty za gospodarowanie odpadami. Obecnie mieszkańcy Gminy zobowiązani są do ponoszenia tzw. „opłaty śmieciowej”, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług. Mieszkańcy, którzy kompostują bioodpady są zwolnieni z części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w kwocie 1,00 zł miesięcznie od jednego mieszkańca. Usługa odbioru i zagospodarowania odpadów aktualnie realizuje ją firma Novago ŻNIN (Wawrzyńki 35, 88-400 Żnin).

Wpływy za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierane od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych przedstawiono w tabeli 22.

Tabela 22. *Wpływy za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierane od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w latach 2020-2023*

Rok	Plan	Wykonanie	%
2020	2 215 000,00	2 110 823,45	95,30%
2021	2 700 000,00	2 455 889,61	90,96%
2022	3 026 000,00	2 488 916,24	82,25%

Rok	Plan	Wykonanie	%
2023	2 929 000,00	2 546 815,52	86,95%

Źródło: sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Janowiec Wielkopolski za lata 2020-2023

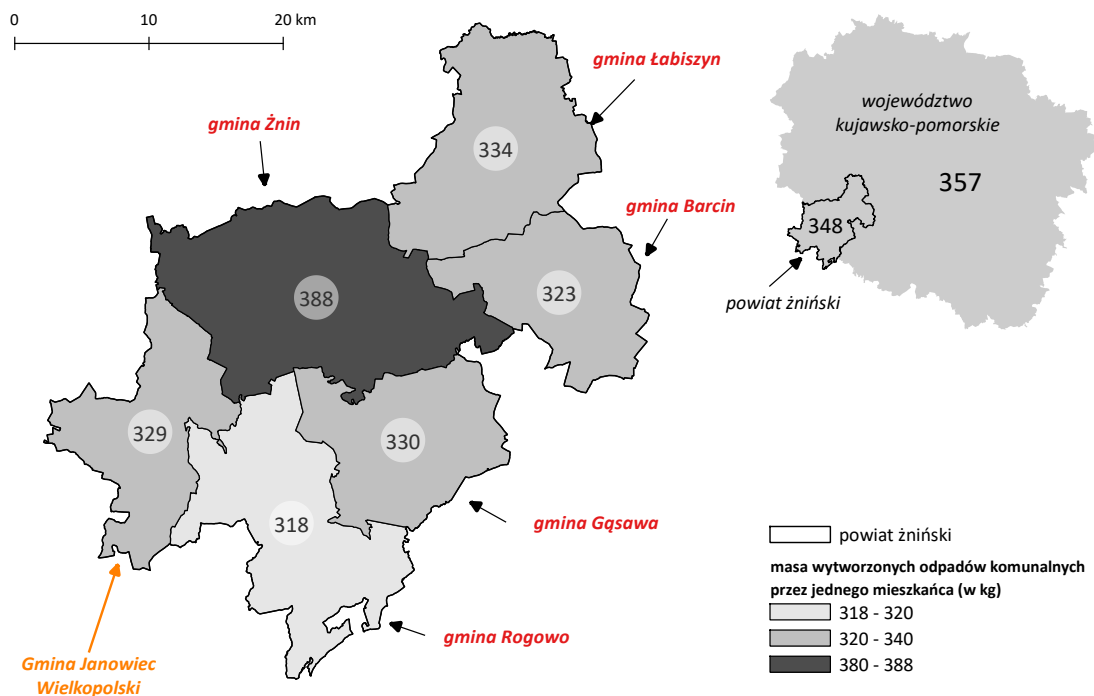
Wszyscy właściciele nieruchomości deklaruje selektywną zbiórkę odpadów. Częstotliwość odbioru zmieszanych oraz selektywnie zbieranych odpadów komunalnych z terenu nieruchomości odbywa się zgodnie ze szczegółowym sposobem i zakresem świadczenia usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów.

W Janowcu Wielkopolskim zlokalizowany jest także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK), którego wjazd znajduje się od ulicy Strzeleckiej. Do PSZOK-u można dostarczyć odpady komunalne takie jak: papier, w tym tektury, odpady opakowaniowe z papieru i z tektury, szkło, metale, w tym odpady opakowaniowe z metali, tworzywa sztuczne w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych i opakowania wielomateriałowe, części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków, odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów medycznych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności strzykawek, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony pochodzące z pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, odpady budowlane i rozbiórkowe oraz odpady tekstyliów i odzieży.

W ostatnich kilku latach na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski nie realizowano zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami. Działania koncentrują się wciąż na uświadamianiu mieszkańców o możliwości ograniczania ilości wytwarzanych odpadów komunalnych a także konieczności segregowania odpadów celem osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu.

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne oraz bioodpady stanowiące odpady komunalne odbierane od właścicieli nieruchomości są w całości przekazywane do Instalacji Komunalnej zlokalizowanej w miejscowości Wawrzynki. Instalacja ta zarządzana jest przez firmę Novago Żnin Sp. o.o.

Średnio każdy mieszkaniec Gminy Janowiec Wielkopolski wytwarza około 329 kg odpadów komunalnych – dane za 2022 rok. Jest to wartość nieznacznie niższa do średniej dla całego województwa kujawsko-pomorskiego (357 kg). Porównanie z pozostałymi gminami powiatu żnińskiego przedstawiono na rysunku 20.

Rysunek 20 Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (w kg)

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

5.8.2 ANALIZA STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

W ramach weryfikacji systemu gospodarowania odpadami gminy mają obowiązek dokonać corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w tym m.in. osiągnąć odpowiedni poziom recyklingu. Osiągnięcie wymaganych prawem wskaźników świadczy o odpowiednim wdrożeniu i realizacji obowiązków w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

W 2020 roku według danych zawartych w „Analizie stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski” stwierdzono, że system działań zgodnie z obowiązującymi przepisami. Gmina podejmowała wszelkie starania w celu osiągnięcia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, szkła, tworzyw sztucznych i metali. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. Gmina osiągnęła poziom recyklingu na poziomie 54,42%. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia, poddanych odzyskowi innymi metodami odpadów budowlano-rozbiórkowych (bez niebezpiecznych) w 2020 roku ukształtował się na poziomie 100%, natomiast poziom ograniczania masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 25,68%.

W dniu 31 grudnia 2020 roku weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2020 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, w której określono w art. 3b ust. 1 minimalne poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na rok 2021 i kolejne lata. W związku z powyższym zostało uchylone dotychczas obowiązujące Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 roku w sprawie poziomów

recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

W dniu 4 września 2021 roku zostało opublikowane Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 roku w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, które zmieniło sposób wyliczania poziomów odzysku. Zgodnie ze zmienionymi przepisami poziom ten oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych, przy czym przy obliczaniu tego poziomu nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

W kolejnej tabeli przedstawiono osiągnięte w latach 2021-2023 poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zgodnie z analizami stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski za lata 2021-2023.

Tabela 23. Osiągnięte w latach 2021-2023 poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w Gminie Janowiec Wielkopolski

Poziom	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych (2021 rok – minimum 20,0%, 2022 rok – minimum 25,0%, 2023 rok – minimum 35,0%)	20,10%	18,07%	22,23%
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania (maksymalny poziom – 35,0%)	35,46%	38,10%	nie obliczano
Poziom składowania (obowiązuje od 2025 roku – maksymalny poziom – 30,0%)	16,25%	17,82%	16,49%
<i>objaśnienia:</i>			
	poziom nie został osiągnięty		
	poziom został osiągnięty		

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski za lata 2021-2023

Przedstawione w Tabeli 23 dane widocznie pokazują, że dotrzymanie rosnących z roku na rok poziomów recyklingu stanowi dla wielu gmin, w tym dla Gminy Janowiec Wielkopolski, duży problem. Dużym problemem są również rosnące koszty w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych. Wpływy do budżetu Gminy Janowiec Wielkopolski za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierane od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych przedstawiono w tabeli 22. Gmina Janowiec Wielkopolski część kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi pokrywa z dochodów własnych nie pochodzących z pobranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, tym samym bilansując system.

5.8.3 WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest²⁰, w 1998 roku w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę pn. „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 r. przyjęło uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Tak długi okres obowiązywania programu został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” jest prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii Baza Azbestowa (www.bazaazbestowa.gov.pl). Zgodnie z nią (dostęp na V 2024 r.) na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski:

- zinwentaryzowano około 6,402 tys. ton wyrobów zawierających azbest (głównie pod postacią falistych płyt azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe),
- ilość wyrobów azbestowych usuniętych i unieszkodliwionych z obszaru Gminy wynosi około 2,323 tys. ton,
- ilość wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia to wciąż 4,079 tys. ton (ok. 64% ogółu zinwentaryzowanych wyrobów).

Wyroby zawierające azbest są sukcesywnie usuwane z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski. W tabeli 24 zebrano informacje o realizacji programu w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2020-2023 z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski.

Tabela 24. Realizacja programu w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2020-2023 w Gminie Janowiec Wielkopolski

Rok	Przeznaczone środki z WFOŚiGW i NFOŚiGW (zł)	Masa odpadu (Mg)	Liczba nieruchomości
2020	34 333,28 zł	89,461	38
2021	58 011,12 zł	144,71	76
2022	33 330,36 zł	86,37	38
2023	33 318,81 zł	78,03	31
SUMA	158 993,57 zł	398,571	183

Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

Działania związane z utylizacją wyrobów azbestowych powinny być w najbliższych latach kontynuowane.

²⁰ tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 1680 (<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200001680>)

5.8.4 SKŁADOWISKA ODPADÓW NA TERENIE GMINY

W przeszłości, w miejscowości Zrazim, zlokalizowane było składowisko odpadów, ale zostało już zrehabilitowane. Aktualnie Gmina wciąż monitoruje teren. Częstotliwość poboru prób wód podziemnych ze zrehabilitowanego składowiska odpadów w Zrazimiu to 2 razy w ciągu roku (maj i listopad).

5.8.5 INFORMACJA DOTYCZĄCA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH W JANOWCU WIELKOPOLSKIM PRZY UL. NOWEJ

Ważnym, mogącym mieć charakter poważnej katastrofy, problemem w Gminie Janowiec Wielkopolski są składowane na ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim materiały niebezpieczne. Problem jest znany od co najmniej kilkunastu lat, a całą zaistniałą sytuację pogarsza także niestety fakt, iż ostatnim czasie odnotowywana jest prawdziwa „plaga” pożarów składowisk śmieci i odpadów. Mieszkańcy są zaniepokojeni, tym bardziej, że składowisko znajduje się w centrum miasta.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy poinformowała, że zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach posiadacz odpadów, któremu cofnięto zezwolenie, jest obowiązany do usunięcia odpadów i skutków prowadzonej działalności objętej tym zezwoleniem na własny koszt. Wymieniony obowiązek Starosta Żniński nałożył decyzją z dnia 18 grudnia 2013 r., znak: OŚ.603.2.3.2013, w której cofnął zezwolenie na gospodarowanie odpadami i zgodnie z treścią pisma z dnia 31 stycznia 2024 r. skierowaną do RDOŚ w Bydgoszczy i obecnie podejmuje wszelkie możliwe działania związane z jego wyegzekwowaniem. W ostatnich latach Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy przeprowadził kilka wizji lokalnych tego terenu.

Zadanie polegające na zlikwidowaniu nielegalnie zdeponowanych odpadów przy ul. Nowej w Janowcu Wielkopolskim zostało zakwalifikowane do pilotażowego programu usuwania odpadów niebezpiecznych. Umowa na 100% dofinansowanie z NFOŚiGW realizacji przedsięwzięcia podpisana ma być jeszcze w I połowie 2024 roku, a rzeczywista realizacja przedsięwzięcia ma nastąpić do końca 2024 roku. Zadanie będzie realizował Powiat Żniński.

Pomimo, że wniosek w sprawie zakwalifikowania do pilotażowego programu usuwania odpadów niebezpiecznych złożono w dniu 28 marca 2024 r. do dnia dzisiejszego Powiat Żniński nie otrzymał odpowiedzi z Ministerstwa Klimatu i Środowiska w tej sprawie”.

5.8.6 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 25. Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczna coroczna realizacja zadania polegającego na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest, • brak czynnego składowiska odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> • wciąż duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia, • nieosiąganie wszystkich poziomów recyklingu i ograniczania ilości odpadów, • ujemny bilans wpływów za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobieranych od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych
	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania dofinansowania na demontaż i utylizację wyrobów azbestowych, • wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz w zakresie ich segregacji, • rozwój systemu gospodarowania odpadami (np. nowe technologie recyklingu) 	<ul style="list-style-type: none"> • zdeponowane przy ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim odpady niebezpieczne, • niewłaściwe postępowanie z odpadami przez przedsiębiorców je odbierające w celu obniżenia kosztów działalności, • wysokie koszty wymiany azbestowych pokryć dachowych, • wzrost ilości wytwarzanych odpadów wskutek rozwoju społeczno-gospodarczego, • spadek cen na rynku surowców wtórnych/ brak zbytu surowców wtórnych.

Źródło: opracowanie własne

5.8.7 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Priorytetowym zadaniem na najbliższe lata jest ciągłe zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, jak również ich racjonalnego sortowania dla osiągnięcia określonych przez prawo poziomów odzysku i recyklingu. Konieczne są również takie działania jak:

- propagowanie selektywnego zbierania odpadów,
- propagowanie kompostowania odpadów,
- szkolenie kadr odpowiedzialnych za funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami,
- promowanie i wspieranie sieci napraw i ponownego użycia,
- inwentaryzacja i likwidacja „dzikich wysypisk”.

Istotne jest również pilne usunięcie odpadów niebezpiecznych zdeponowanych przy ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim.

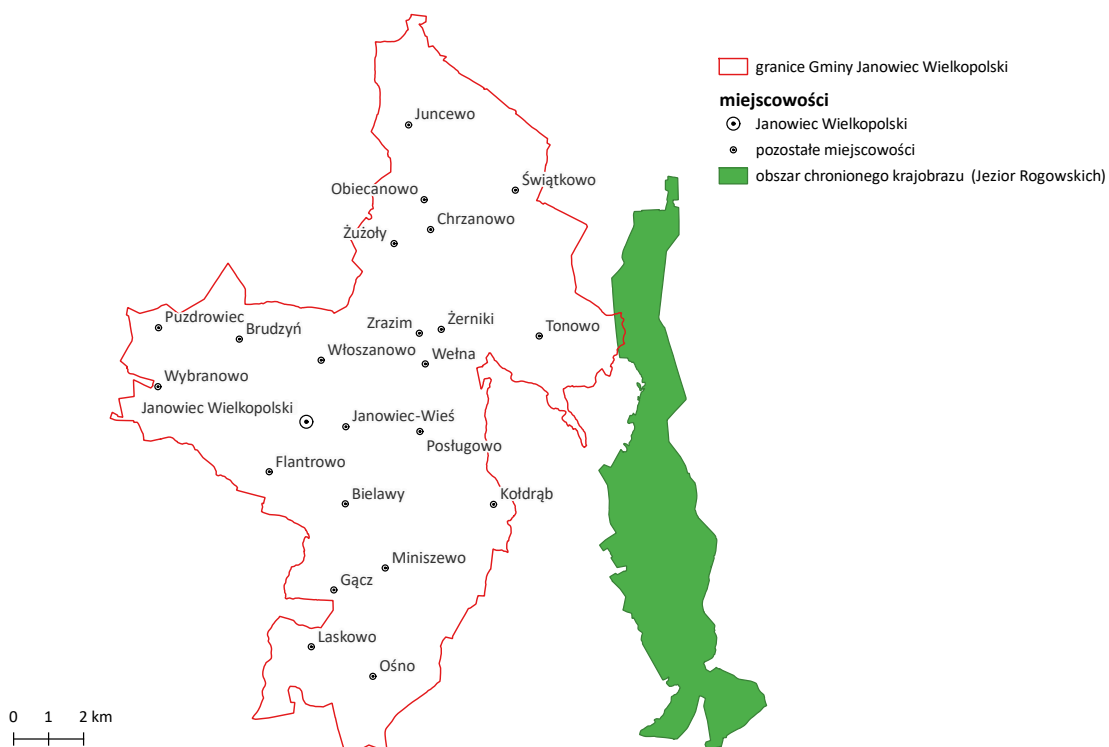
Realizacja zaproponowanych działań i potrzeb inwestycyjnych pozwoli na prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami na terenie gminy, a funkcję kontrolną odgrywać będą przede wszystkim: WIOŚ w Bydgoszczy – kontrola podmiotów i instalacji gospodarujących odpadami czy Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy – podmiot udzielający wsparcia na działania związane z demontażem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz zagospodarowaniem odpadów powstających w rolnictwie.

5.9 ZASOBY PRZYRODNICZE

5.9.1 FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Powołanie określonej formy ochrony przyrody odbywa się w różnych trybach.

W granicach omawianego obszaru znajduje się aktualnie jedna obszarowa forma ochrony przyrody: obszar chronionego krajobrazu (Jezior Rogowskich). Obszar obejmuje ciąg jezior rynnowych z największymi: Rogowskim, Ziolo i Wolskim. O jego ustanowieniu zdecydowały względy ochronne: niezbędne przeciwdziałanie dalszej degradacji jeziora Ziolo oraz pozostałych akwenów narażonych na eutrofizację wód, spowodowaną sptywem związków mineralnych i organicznych z obszarów rolnych. Obszar posiada fragmenty przydatne dla rekreacji. Na terenie jednostki znajduje się rezerwat przyrody „Mieciężyn”. W ostatnich latach nie podejmowano uchwał w sprawie zmiany obszaru czy celów ochrony tej formy ochrony przyrody. Położenie obszaru chronionego krajobrazu na tle granic administracyjnych Gminy przedstawia rysunek 21.

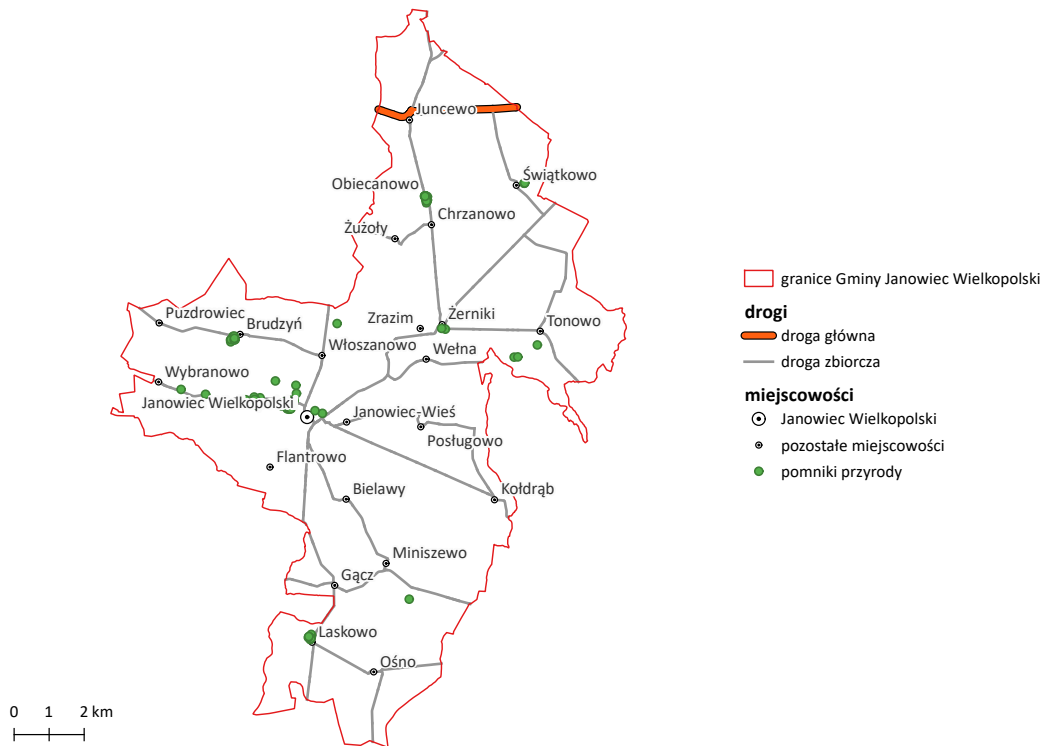
Rysunek 21 Lokalizacja obszaru chronionego krajobrazu w Gminie Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z wykazem Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody w granicach Gminy Janowiec Wielkopolski znajduje się również 65 pomników przyrody.

W ostatnich latach powołano na terenie Gminy nowy pomnik przyrody – drzewo gatunku jesion wyniosły o wysokości 20 m i obwodzie pnia wynoszącym 292 cm. Pomnik przyrody został

ustanowiony Uchwałą nr L/387/23 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 30 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z dnia 6 listopada 2023 r., poz. 6758). W okresie sprawozdawczym przygotowano również nowe akty w sprawie aktualizacji sytuacji prawnej istniejących form ochrony przyrody, zgodnych z ustawą 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.) i wprowadzono je do Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. Lokalizacje pomników przyrody prezentuje rysunek 22.

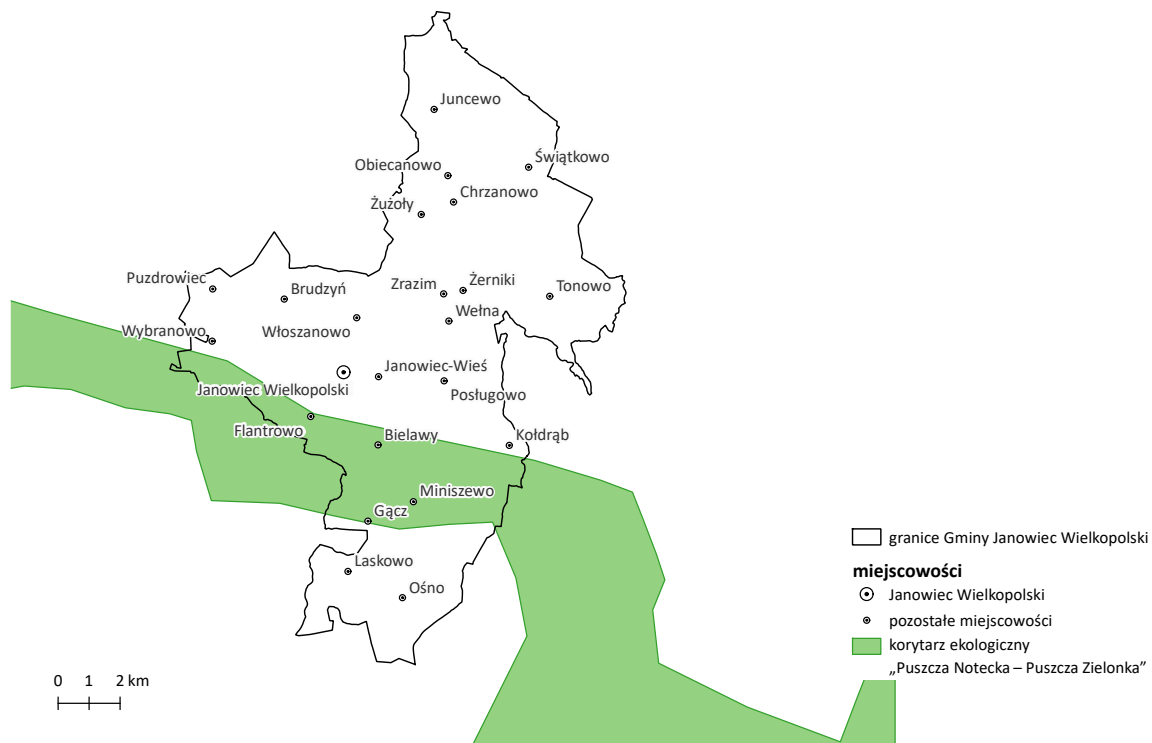
Rysunek 22 Pomniki przyrody zlokalizowane na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

5.9.2 KORYTARZE EKOLOGICZNE

Uzupełnieniem opisanych zasobów przyrodniczych w formie prawnie ustanowionych form ochrony przyrody są korytarze ekologiczne. Korytarze ekologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego w każdej skali przestrzennej, od lokalnej do ponadregionalnej. Ich podstawowym celem jest zapewnienie warunków sprzyjających migracji organizmów, która może odbywać się na dwa sposoby. Pierwszy z nich polega na powolnym zasiedlaniu obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowym, z pokolenia na pokolenie, przechodzeniu danej populacji do innych regionów. Tym sposobem migrują przeważnie rośliny lub niewielkie zwierzęta. Drugim sposobem jest traktowanie korytarza jako szlaku, przez który pojedyncze osobniki lub ich grupy przechodzą w celu szukania innych korzystnych siedlisk. Poza funkcją migracyjną i wzbogacania różnorodności biologicznej obszarów, korytarze ekologiczne pełnią również wiele innych zadań. Tworzą na przykład ostoje dla wielu gatunków zwierząt, które nie są przystosowane do środowiska otaczającego korytarze. Ponadto wytwarzają one barierę dla części szkodników oraz hamują oddziaływanie wiatru, zwiększają wilgotność i zatrzymują zanieczyszczenia powietrza.

Przez obszar Gminy przebiega korytarz ekologiczny „Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka”. Lokalizację wskazano na rysunku 23.

Rysunek 23 Korytarz ekologiczny „Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka”
przebiegający przez obszar Gminy Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne

5.9.3 TERENY ZIELENI I ZADRZEWIENIA

Zgodnie z definicją zawartą w art. 5 pkt 21 Ustawy o ochronie przyrody tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. Natomiast zadrzewienia to pojedyncze drzewa, krzewy albo ich skupiska niebędące lasem w rozumieniu ustawy o lasach lub plantacją, wraz z terenem, na którym występują, i pozostałymi składnikami szaty roślinnej tego terenu. Zadrzewienia stanowią ostoję różnorodności biologicznej, są schronieniem dla licznych gatunków ptaków, nietoperzy i owadów, zarówno w krajobrazie półnaturalnym, jak i antropogenicznym. Przyczyniają się do poprawy warunków życia ludzi, ponieważ kształtują warunki wodne i mikroklimatyczne, istotnie wpływają na poprawę stanu środowiska oraz podnoszą walory estetyczne otoczenia.

Na omawianym obszarze występują zbiorowiska synantropijne, powstałe w wyniku działalności człowieka. Przy dawnych dworach lub ich ruinach zachowała się, choć w różnym stanie zieleń parkowa. Parki podworskie znajdują się w następujących miejscowościach: Laskowo, Chrzanowo, Obiecańowo, Tonowo, Włoszanowo, Brudzyń, Sarbinowo Drugie i Świętkowo. Właśnie w parkach znajdują się najcenniejsze okazy przyrody objęte ochroną prawną. Ponadto w samym

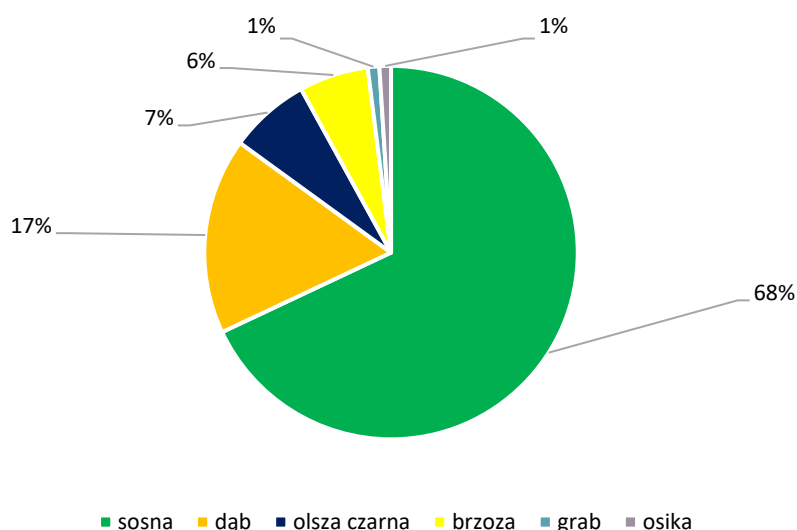
mieście zlokalizowany jest park miejski. Łączna powierzchnia zieleni parkowej w gminie wynosi ok. 40 ha. Uzupełnieniem tej grupy są ogrody działkowe, do których należą Rodzinne Ogrody Działkowe w Janowcu Wielkopolskim oraz w Żernikach o łącznej powierzchni ok. 11 ha.

Sprawy dotyczące terenów zieleni i zadrzewień, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 12 ustawy o samorządzie gminnym należą do zadań własnych gminy. Obowiązki organów administracji samorządowej w zakresie zieleni gminnej i drzew uregulowane zostały w rozdziale 4 Ustawy o ochronie przyrody, pod nazwą „Ochrona terenów zieleni i zadrzewień”.

Co do zasady, usunięcie drzew lub krzewów z nieruchomości może nastąpić po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (art. 83a ust. 1 w związku z art. 83 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody) na wniosek posiadacza nieruchomości, na której rosną drzewa. Gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, zezwolenie wydaje wojewódzki konserwator zabytków. W przypadku, gdy drzewa rosną na nieruchomościach należących do gminy zezwolenie takie wydaje starosta (art. 90 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody), a gdy na nieruchomości będącej własnością miasta na prawach powiatu zezwolenie takie wydaje marszałek województwa (art. 90 ust. 2 Ustawy o ochronie przyrody).

5.9.4 GOSPODARKA LEŚNA

Omawiany obszar administracyjny przynależy do Nadleśnictwa Gołębki. Powierzchnia lasów w granicach administracyjnych Gminy Janowiec Wielkopolski administrowanych przez Lasy Państwowe to około 612 ha. Średni wiek drzewostanów wynosi 59 lat, a procentowy udział poszczególnych gatunków lasotwórczych w całym nadleśnictwie przedstawiono na wykresie 16.

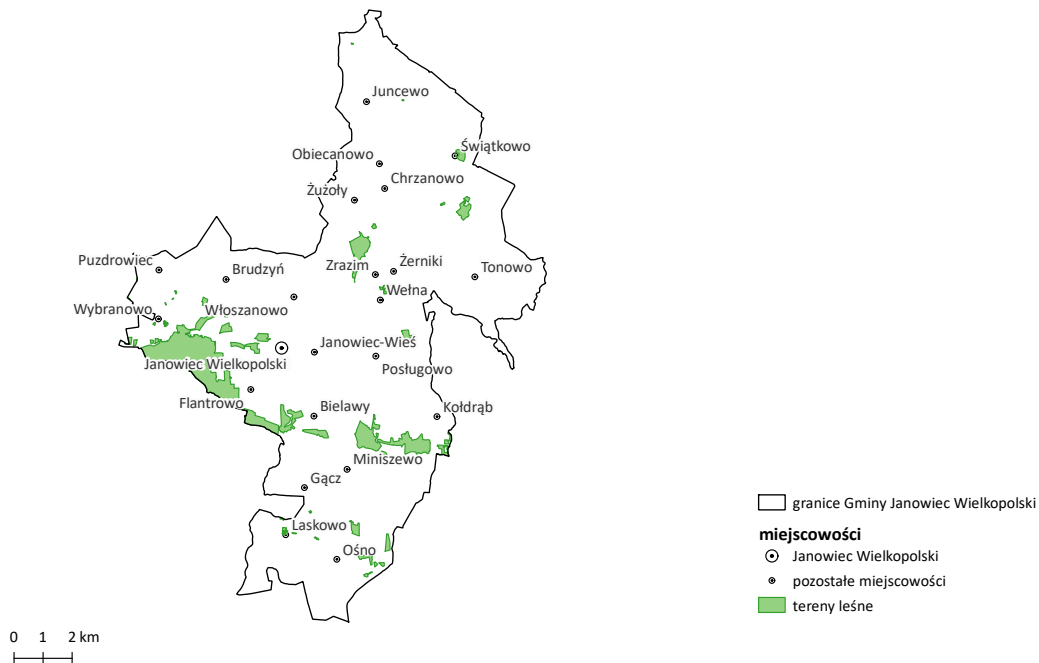

Wykres 16 Procentowy udział poszczególnych gatunków lasotwórczych w lasach Nadleśnictwa Gołębki

Źródło: Nadleśnictwo Gołębki, opracowanie własne

Szata roślinna jest w bardzo dużym stopniu przekształcona przez działalność człowieka. Charakterystyczne dla tego obszaru zbiorowiska leśne stanowią niewielki procent pokrywy roślinnej. Lasy skupiają się głównie w zachodniej części gminy i przylegają do rzeki Wełny. Enklawy leśne występują także w rejonach: Ośna, Kołdrąbia i Bielaw. W lasach dominują siedliska boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego i świeżego, które zajmują 2/3 całej powierzchni leśnej. Przeważającym

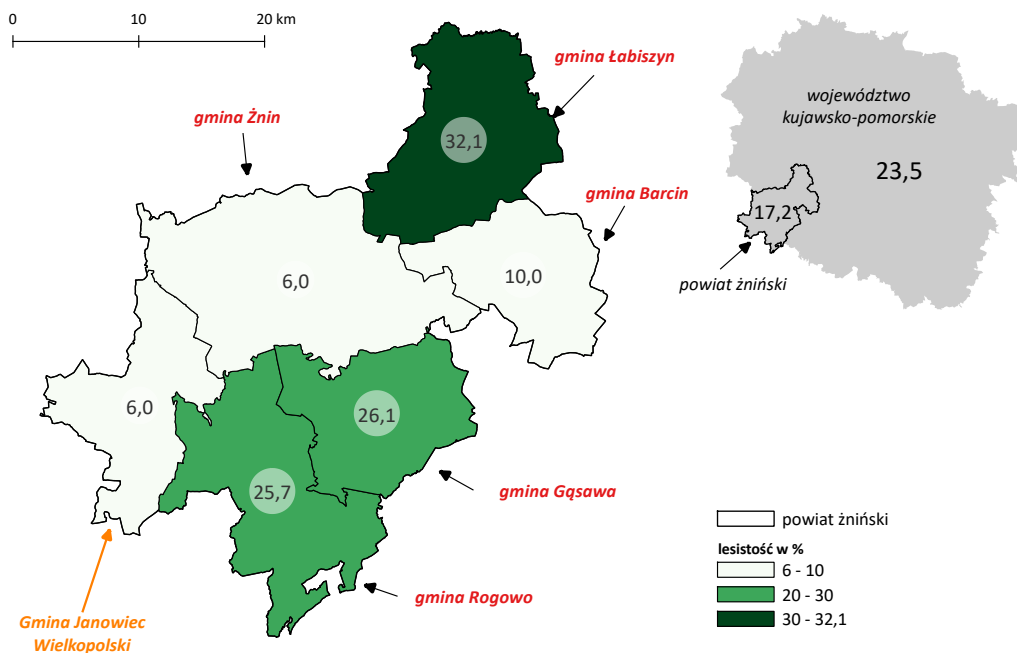
gatunkiem jest sosna z domieszką świerka, dębu i brzozy. W dolinach rzek i rynnach jeziornych dominują siedliska olszowe. Tereny leśne zaprezentowano na rysunku 24.

Rysunek 24 Tereny leśne w Gminie Janowiec Wielkopolski

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

Lesistość Gminy jest niska i wynosi ok. 6%. Porównanie z pozostałymi gminami powiatu żnińskiego zaprezentowano na kolejnym rysunku.

Rysunek 25 Lesistość w gminach powiatu znińskiego i porównanie z województwem kujawsko-pomorskim (w%)

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

OKREŚLENIE STANU LASÓW I KRÓTKIE OMÓWIENIE GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ

Ze względu na występujące w ostatnich latach długotrwałe susze, powodujące zakłócenia stosunków wodnych, szkodniki wtórne takie jak: przypłaszczek granatek, cetyńce, opiętki, a w ostatnim czasie, także kornik ostrozębny, kornik modrzewiowiec i kornik drukarz odgrywają istotną rolę w zagadnieniach związanych z ochroną lasów w całym Nadleśnictwie. Z uwagi na położenie lasów nadleśnictwa w pobliżu zbiorników i cieków wodnych coraz większe szkody powodują bobry. W Nadleśnictwie Gołąbki w ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania szkód od wiatru. Pojawiają się one corocznie ze zróżnicowaną intensywnością. Największe szkody wystąpiły w wyniku huraganowego wiatru w sierpniu 2017 r. Z innych czynników abiotycznych, na uwagę z gospodarczego punktu widzenia, zasługują zakłócenia stosunków wodnych, tj. susze wiosenne, susze letnie, przymrozki wczesne, a zwłaszcza późne, które uszkadzają głównie dęby i buki na uprawach, a czasem i w młodnikach.

Na terenie całego Nadleśnictwa odbywa się stały monitoring stanu sanitarnego lasu zgodnie z wymogami Instrukcji Ochrony Lasu, zaleceniami Zespołu Ochrony Lasu oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Niwelowane są również zagrożenia powodowane głównie przez szkodniki owadzie, pasożytnicze grzyby oraz ssaki kopytne.

5.9.5 ANALIZA SWOT

Następna tabela przedstawia analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.

Tabela 26. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> bieżąca pielęgnacja terenów zieleni urządzonej oraz pomników przyrody, monitoring i pielęgnacja lasów 	<ul style="list-style-type: none"> mała lesistość, uboga struktura drzewostanu,
	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> podnoszenie świadomości przyrodniczej mieszkańców, wsparcie zrównoważonego rolnictwa oraz zalesień w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ustanawianie nowych form ochrony przyrody, przebudowa drzewostanu w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia, uzupełnianie drzewostanu gatunkami rodzimymi 	<ul style="list-style-type: none"> zmiany klimatyczne (susze, wichury, bezśnieżne zimy), wzrost presji gospodarczej, urbanistycznej, turystycznej i rekreacyjnej, ekspansja szkodników pierwotnych i wtórnych, brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory, zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód

Źródło: opracowanie własne

5.9.6 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem. W kontekście pojawiającego się zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów. W wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior, a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginięciem lub migracją gatunków. Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami rozmiękczającymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów. W obliczu zmian klimatycznych bardzo istotna staje się ochrona struktur przyrodniczych oraz zachowanie, spójności i drożności sieci ekologicznej, która poza funkcjami przyrodniczymi pełni również inne funkcje, m.in. społeczne i klimatyczne, gdyż poprawia jakość życia.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony – fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części - fragmenty. W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Wraz ze wzrostem fragmentacji, ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzennej, zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Zagrożenie dla fauny stanowiąc mogą również prace termomodernizacyjne, dlatego muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na danym terenie chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym”.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

W zakresie ochrony środowiska postuluje się również wprowadzenie zieleni niskiej i wysokiej, która będzie ograniczała hałas i potencjalne szkodliwe oddziaływanie projektowanych inwestycji.

W kontekście monitoringu środowiska wiodącą rolę pełni monitoring siedlisk i gatunków chronionych przez RDOŚ oraz Nadleśnictwo Gołębki.

5.10 POWAŻNE AWARIE

Zgodnie z art. 3 pkt. 23 Ustawy Prawo ochrony środowiska mianem poważnej awarii określa się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

5.10.1 OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII

Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym:

- Zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR),
- Zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski nie ma zakładów przemysłowych zakwalifikowanych do obu tych grup. Pewne zagrożenie wystąpienia poważnej awarii na terenie Gminy stanowią: stacja paliw (w Janowcu Wielkopolskim przy ulicy Gnieźnieńskiej) jak również ruchliwe drogi. W razie poważnego wypadku może bowiem dojść do wycieku niebezpiecznych substancji i w konsekwencji do skażenia środowiska, ale zgodnie z informacjami przekazanymi od Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żninie w latach 2020-2023 nie odnotowano takich zdarzeń.

Zgodnie z prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska rejestrem zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii w latach 2020-2023 nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

Sytuacja związana z nielegalnym składowaniem odpadów niebezpiecznych przy ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim jest na bieżąco monitorowana i zgodnie z aktualnymi informacjami planuje się ich usunięcie do końca 2024 roku.

5.10.2 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 27. Analiza SWOT – poważne awarie

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> • brak poważnych zdarzeń o znamionach poważnej awarii 	<ul style="list-style-type: none"> • brak znaczących

	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> odpowiednie planowanie przestrzenne – lokalizacja zakładów przemysłowych w specjalnych strefach, działalność kontrolno-inspekcyjna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Państwowej Straży Pożarnej oraz Inspekcji Transportu Drogowego 	<ul style="list-style-type: none"> przebieg drogi wojewódzkiej nr 251 przez obszar Gminy oraz obecność stacji paliw, możliwość powstania zakładów ZDR i ZZR, ekstremalne zjawiska pogodowe mogą spowodować wzrost ryzyka wystąpienia poważnej awarii

Źródło: opracowanie własne

5.10.3 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Zaburzeniom równowagi w systemie środowiska geograficznego wywołanym ocieplaniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które w sposób bezpośredni lub pośredni powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią w kontekście mogącej się pojawić poważnej awarii lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów o charakterze horyzontalnym, od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powodzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury).

Wpływ na występowanie poważnych awarii mają ekstremalne zjawiska pogodowe, typu huragany czy intensywne burze. Jedną z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzin gospodarki jest transport. We wszystkich jego kategoriach wrażliwość na warunki klimatyczne jest znaczna. Innym czynnikiem klimatycznym powodującym utrudnienia w ruchu drogowym jest mgła, szczególnie często występująca w warunkach jesienno-zimowych przy temperaturach bliskich zera. Ograniczenie widoczności powoduje zmniejszenie prędkości eksploatacyjnej i opóźnienia w ruchu drogowym, szczególnie w transporcie publicznym, a także zwiększa ryzyko wypadków drogowych. Analiza przewidywanych zmian klimatu dowodzi, że w dalszej perspektywie będą one oddziaływać na transport negatywnie. Działania dostosowawcze sektora transportu do oczekiwanych zmian klimatu powinny przede wszystkim zabezpieczyć infrastrukturę drogową i kolejową przed zagrożeniami wynikającymi ze wzrostu częstotliwości intensywnych opadów. Deszcze nawalne powodują zatopienia dróg, przeciążenie układów odwadniających, przepustów i mostów na mniejszych ciekach.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać wskutek: wypadków i zdarzeń w czasie budów i eksploatacji dróg i innych obiektów drogowych, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary; awarii w miejscach postoju ww. pojazdów, pożaru z powodu nieostrożnego obchodzenia się użytkowników dróg z ogniem w lesie, niewłaściwego lub niedostatecznego zabezpieczenia robót drogowych i samej drogi w wyniku złego rozpoznania warunków środowiskowych (np. geologii, stosunków wodnych).

W celu ochrony środowiska przed poważnymi awariami przemysłowymi należy zatem:

- zapobiegać poważnym awariom przemysłowym oraz eliminować i minimalizować skutki w razie ich wystąpienia,
- realizować akcje informacyjno – edukacyjne dla ogółu społeczeństwa dotyczące tematyki pożarniczej i bezpieczeństwa, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań,

- realizować doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia.

W kontekście tego obszaru interwencji największą rolę odgrywa prewencja (Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żninie, Komenda Powiatowa Policji w Żninie).

6 PODSUMOWANIE ZADAŃ ZREALIZOWANYCH W LATACH 2020- 2023 SŁUŻĄCYCH REALIZACJI POLITYKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE JANOWIEC WIELKOPOLSKI

W Raporcie z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” za lata 2020-2023 przedstawiono postępy z wykonania zadań wytyczonych w Programie ochrony środowiska, zarówno w zakresie zadań własnych Gminy, jak i zadań koordynowanych (monitorowanych). Dokument zawiera także ocenę stanu środowiska Gminy w latach 2020-2023. W kolejnej tabeli zebrano zbiorczo dane dotyczące zrealizowanych zadań wymienionych w harmonogramie realizacyjnym dotychczas obowiązującego na obszarze Gminy Programu Ochrony Środowiska.

Tabela 28. Realizacja dotychczas obowiązującego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” w latach 2020-2023

Cel ekologiczny	Zadanie	Określenie stopnia realizacji zadania				Wyjaśnienia
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA	TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ NA TERENIE GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI	TAK	TAK	TAK	TAK	
	UDZIELANIE DOTACJI CELOWEJ NA POKRYCIE KOSZTÓW INSTALACJI PROEKOLOGICZNYCH SYSTEMÓW GRZEWCZYCH	TAK	TAK	TAK	TAK	
	ROZWÓJ SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI					PSG Sp. z o.o. nie planuje gazyfikacji Gminy Janowiec Wielkopolski
	MODERNIZACJA OŚWIETLENIA ULICZNEGO NA LEDOWE	TAK	TAK	TAK	TAK	zobowiązanie splanowane jest przez Gminę w okresie 5 lat (2020-2024)

Cel ekologiczny	Zadanie	Określenie stopnia realizacji zadania				Wyjaśnienia
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
POPRAWA STANU NAWIERCHNI DRÓG W GMINIE ORAZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ	MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH	TAK	TAK	TAK	TAK	
	BIEŻĄCA MODERNIZACJA ODCINKÓW DRÓG POWIATOWYCH PRZEBIEGAJĄCYCH PRZEZ OBSZAR GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI	TAK	TAK	TAK	TAK	
	MODERNIZACJA DROGI WOJEWÓDZKIEJ NR 251 NA ODCINKU PRZEBIEGĄCYM PRZEZ OBSZAR GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI	TAK				<i>pomoc finansowa dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego z budżetu Gminy Janowiec Wielkopolski</i>
	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ					
UTRZYMANIE DOTYCHCZASOWEGO STANU BRAKU ZAGROZEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	MONITORING EMISJI PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH				TAK	<i>pomiary wykonano w 2023 roku przy ulicy Staszica 10 w Janowcu Wielkopolskim</i>
	MODERNIZACJA LINII ELEKTROENERGETYCZNYCH	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>w miarę potrzeb</i>
	UWZGLĘDNIENIE ZAGADNIENIA OCHRONY PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM		TAK	TAK		
POPRAWA JAKOŚCI WÓD	BIEŻĄCA KONSERWACJA INFRASTRUKTURY Z ZAKRESU UTRZYMANIA WÓD I URZĄDZEŃ WODNYCH	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>zarówno RZGW w Bydgoszczy jak i RZGW w Poznaniu</i>
	NAPRAWA I KONSERWACJA SYSTEMU MELIORACYJNEGO ORAZ UDRAŻNIANIE I POGLĘBIANIE ROWÓW MELIORACYJNYCH					
	MONITORING JAKOŚCI WÓD UJMOWANYCH NA CELE KOMUNALNE	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>zadanie realizuje Zakład Usług Miejskich oraz PSSE w Żninie</i>
	MONITORING JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH					<i>ograniczony, co wynika harmonogramu pomiarów prowadzonych przez GIOŚ i PIG</i>
	BADANIE JAKOŚCI WODY W JEZIORZE ŁOPIENNO W MIEJSCOWOŚCI LASKOWO			TAK	TAK	
	MONITORING WÓD PODZIEMNYCH NA SKŁADOWISKU ODPADÓW W ZRAZIMIU	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>2 x rocznie (maj, listopad)</i>
UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	BIEŻĄCA MODERNIZACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ I KANALIZACYJNEJ	TAK	TAK	TAK	TAK	

Cel ekologiczny	Zadanie	Określenie stopnia realizacji zadania				Wyjaśnienia
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
	UDZIELANIE DOFINANSOWANIA DO BUDOWY PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	TAK	TAK	TAK	TAK	
	BIEŻĄCA EWIDENCJA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH ORAZ PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>na bieżąco</i>
	ROZBUDOWA SIECI KANALIZACYJNEJ W MIEJSCOWOŚCI GAŹCZ				TAK	<i>opracowano dokumentację techniczną</i>
	ROZBUDOWA SIECI WODOCIĄGOWEJ W MIEJSCOWOŚCI FLANTROWO	TAK				<i>zadanie zrealizowano</i>
	MODERNIZACJA STACJI UZDATNIANIA WODY W BIELAWACH					
WŁAŚCIWE ZAGOSPODAROWANIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	REKULTYWACJA WYROBISK SUROWCÓW MINERALNYCH PO ZAKOŃCZENIU ICH EKSPLOATACJI					<i>nie było potrzeby</i>
	OKREŚLANIE WARUNKÓW WYKORZYSTANIA KOPALIN W RAMACH UDZIELANYCH KONCESJI					<i>nie było potrzeby</i>
	PRZYWRACANIE WARTOŚCI UŻYTKOWYCH TERENÓW PO EKSPLOATACJI KOPALIN W RAMACH OKREŚLANIA W DECYZJACH ADMINISTRACYJNYCH OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REKULTYWACJĘ ORAZ KIERUNKÓW I TERMINÓW REKULTYWACJI					<i>nie było potrzeby</i>
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	BADANIA JAKOŚCI I ŻYŻNOŚCI GLEB	TAK	TAK	TAK	TAK	
	SZKOLENIE ROLNIKÓW W ZAKRESIE STOSOWANIA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN I NAWOŻENIA	TAK	TAK	TAK	TAK	
ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	DOSKONALENIE SYSTEMU ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH, W TYM ROZWÓJ SELEKTYWNEGO OBIORU ODPADÓW	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>zadanie realizowane na bieżąco</i>
	INWENTARYZACJA I LIKWIDACJA „DZIKICH” WYSYPISK ŚMIECI					
	PROMOWANIE BUDOWY PRZYDOMOWYCH KOMPOSTOWNIKÓW	TAK	TAK	TAK	TAK	
	USUWANIE FOLII ROLNICZYCH I INNYCH ODPADÓW POCHODZĄCYCH Z DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ	TAK	TAK	TAK	TAK	

Cel ekologiczny	Zadanie	Określenie stopnia realizacji zadania				Wyjaśnienia
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
WYELIMINOWANIE ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	DEMONTAŻ I UTYLIZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	TAK	TAK	TAK	TAK	
	MONITOROWANIE SYTUACJI ZWIĄZANEJ ZE SKŁADOWANIEM MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH NA ULICY NOWEJ W JANOWCU WIELKOPOLSKIM	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>problem związany z składowaniem na ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim materiałów niebezpiecznych ma być rozwiązany w najbliższym czasie</i>
OCHRONA I ROZWÓJ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	PIELĘGNACJA, OCHRONA ISTNIEJĄCEJ ZIELENI URZĄDZONEJ I POMNIKÓW PRZYRODY	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>na bieżąco</i>
	INWENTARYZACJA ORAZ BIEŻĄCA OCHRONA ISTNIEJĄCEJ POMNIKÓW PRZYRODY ORAZ AKTUALIZACJA USTANAWIANYCH AKTÓW PRAWNYCH	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>na bieżąco</i>
	ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT I OPIEKANAD BEZDOMNYMI ZWIERZĘTAMI	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>na bieżąco</i>
	OCHRONA, PIELĘGNACJA I UTRZYMANIE TERENÓW LEŚNYCH NALEŻĄCYCH DO GMINY JANOWIEC WIELKOPOLSKI	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>na bieżąco</i>
	KONTYNUACJA DZIAŁAŃ OCHRONNYCH I ZALESIEŃ, W TYM OCHRONA LASÓW PRZED SUSZĄ	TAK	TAK	TAK	TAK	<i>na bieżąco</i>
	BIEŻĄCA OCHRONA OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU JEZIOR ROGOWSKICH					<i>nie prowadzono działań związanych ze zmianą zapisów obowiązującej uchwały, nie było takiej potrzeby</i>
UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII	DOFINANSOWANIE DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY STRAŻY POŻARNYCH	TAK	TAK	TAK	TAK	
	PROWADZENIE DZIAŁAŃ KONTROLNYCH ZAKŁADÓW ORAZ OBIEKTÓW MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA STAN ŚRODOWISKA	TAK	TAK	TAK	TAK	
	ORGANIZACJA KONKURSÓW O TEMATYCE POŻARNICZEJ I BEZPIECZEŃSTWA W SZKOŁACH	TAK	TAK	TAK	TAK	
PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	PROMOWANIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	TAK	TAK	TAK	TAK	
	PROPAGOWANIE SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW	TAK	TAK	TAK	TAK	
	PROPAGOWANIE KOMPOSTOWANIA ODPADÓW	TAK	TAK	TAK	TAK	

Cel ekologiczny	Zadanie	Określenie stopnia realizacji zadania				Wyjaśnienia
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	
	PROMOWANIE ORAZ WSPIERANIE DZIAŁAŃ ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW ORAZ WŁAŚCIWEGO POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI	TAK	TAK	TAK	TAK	
	PROWADZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SZKOŁACH I PRZEDSZKOLACH	TAK	TAK	TAK	TAK	

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując dane w tabeli 28, pomimo pewnych uogólnień, należy uznać, że Gmina Janowiec Wielkopolski jak i inne jednostki włączone w realizację POŚ (np. RZGW w Poznaniu, RZGW w Bydgoszczy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żninie, Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Bydgoszczy itp.) realizowały zdecydowaną większość zadań wymienionych w Harmonogramie realizacyjnym POŚ, dlatego ocena końcowa realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” w latach 2020-2023 jest pozytywna.

Na podstawie dokonanej diagnozy stanu środowiska, przeprowadzonej analizy SWOT oraz podsumowania zadań proekologicznych zrealizowanych w latach 2020-2023 dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano najważniejsze problemy środowiskowe, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych w ramach nowego Programu Ochrony Środowiska. Zawarto je w tabeli 29.

Tabela 29. Identyfikacja najważniejszych problemów środowiskowych na obszarze objętym opracowaniem

Obszar interwencji	Zdiagnozowane problemy
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost natężenia zjawisk ekstremalnych (fale ciepła, fale chłodu, opady nawalne, wichury, susze), – przekroczenia standardów jakości powietrza [benzo(a)piren oraz ozon], – dominacja indywidualnych systemów grzewczych, – brak sieci gazowej
ZAGROŻENIA HAŁASEM	<ul style="list-style-type: none"> – zły stan techniczny niektórych odcinków dróg powiatowych przebiegających przez obszar Gminy, – przekroczenie wartości dopuszczalnych hałasu w zakładach przemysłowych
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> – możliwe w przyszłości niedostosowanie sieci elektroenergetycznej do dynamicznego rozwoju odnawialnych źródeł energii, – obecność nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne
GOSPODAROWANIE WODAMI	<ul style="list-style-type: none"> – zły stan wód powierzchniowych (jezior i rzek), – ekstremalne i silne zagrożenie suszą, – dla większości JCWP ryzyko niespełnienia celów środowiskowych zawartych w Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	<ul style="list-style-type: none"> – sporadyczne przekroczenia standardów jakości wody przeznaczonej do spożycia, – duża liczba zbiorników bezodpływowych

Obszar interwencji	Zdiagnozowane problemy
ZASOBY GEOLOGICZNE	<ul style="list-style-type: none"> – niekoncesjonowana eksploatacja surowców
GLEBY	<ul style="list-style-type: none"> – ekstremalne i silne zagrożenie suszą na części obszaru Gminy,
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	<ul style="list-style-type: none"> – zdeponowane przy ulicy Nowej w Janowcu Wielkopolskim odpady niebezpieczne, – wciąż duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia, – nieosiąganie wszystkich poziomów recyklingu i ograniczania ilości odpadów, – ujemny bilans wpływów za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobieranych od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych
ZASOBY PRZYRODNICZE	<ul style="list-style-type: none"> – mała lesistość, – monokultura sosnowa, – zmiany klimatyczne negatywnie wpływające na drzewostan
POWAŻNE AWARIE	<i>BRAK ZNACZĄCYCH</i>

Źródło: opracowanie własne

7 CELE PROGAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

W ramach opracowania Programu konieczne było wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany.

W ramach wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Poszczególne zadania zostały wpisane do harmonogramu rzeczowo-finansowego z podziałem na zadania własne samorządu gminnego oraz zadania monitorowane przez samorząd, za których realizację odpowiedzialne są inne instytucje.

Cele i kierunki interwencji są pochodną zdiagnozowanych na obszarze gminy zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji – analizy SWOT oraz kierunków działań zaproponowanych w każdym obszarze interwencji.

Na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031 wyznaczono następujące cele ekologiczne:

1. *OSIĄGNIĘCIE DOBREJ JAKOŚCI POWIETRZA I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW,*
2. *OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED HAŁASEM,*
3. *UTRZYMANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH,*
4. *RACJONALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW WODNYCH,*
5. *UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ,*
6. *RACJONALNE I EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI KOPALIN ZE ZŁÓŻ,*
7. *OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB,*
8. *ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI,*
9. *ZWIĘKSZENIE BIORÓŻNORODNOŚCI,*
10. *UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII.*

Tabela 30. Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w ramach poszczególnych obszarów interwencji

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
objaśnienie:										
Gmina Janowiec Wielkopolski		szarym kolorem w tabeli oznaczono zadania własne (+ ew. jednostki włączone)								
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OSIĄGNIĘCIE DOBREJ JAKOŚCI POWIETRZA I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	poziom stężenie B(a)P (benzo(a)pirenu) w strefie kuj.-pom.	GIOŚ	Klasa C (2023 rok)	Klasa A	ZMNIEJSZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ ZE ŹRÓDEŁ PUNKTOWYCH, LINIOWYCH I ROZPROSZONYCH ŹRÓDEŁ KOMUNALNO-BYTOWYCH	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
2			poziom stężenie PM2,5 (pyłu zawieszony) – II faza w strefie kuj.-pom.	GIOŚ	Klasa A1 (2023 rok)	Klasa A1 (utrzymanie stanu)		Dofinansowanie do wymiany niskosprawnych źródeł ciepła	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
3			poziom stężenie ozonu – poziom długoterminowy (w celu ochrony zdrowia) w strefie kuj.-pom.	GIOŚ	Klasa D2 (2023 rok)	Klasa D1		Termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
4			poziom stężenie ozonu – poziom długoterminowy (w celu ochrony roślin) w strefie kuj.-pom.	GIOŚ	Klasa D2 (2023 rok)	Klasa D1		Kształtowanie zasad korzystania z określonych źródeł ciepła w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Janowiec Wielkopolski	braki kadrowe, skomplikowane procedury
5			poziom stężenie PM10 (pyłu zawieszony) – II faza w strefie kuj.-pom.	GIOŚ	Klasa A (2023 rok)	Klasa A (utrzymanie stanu)		Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
6			mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań	GUS	84,8% (2022 rok)	>84,8%		Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wydawania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	Starosta Żniński, Marszałek Woj. Kuj.-Pom.	-
7			moc przyłączeniowa mikroinstalacji OZE	ENEA Operator Sp. z o.o.	2,671 MW (2023 rok)	>2,671 MW		Promocja stosowania odnawialnych źródeł energii	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
8			liczba czujników powietrza na terenie Gminy	Gmina Janowiec Wielkopolski	0 (2024 r.)	min. 1		Montaż czujników powietrza	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
9	ZAGROŻENIA HAŁASEM	OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED HAŁASEM	długość dróg dla rowerów	GUS	1,6 km (2022 rok)	>1,6 km	OGRODICZANIE HAŁASU KOMINIKACYJNEGO	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Janowiec Wielkopolski, Powiat Żniński, ZDW w Bydgoszczy	brak środków finansowych
10			długość dróg o nawierzchni gruntowej	GUS	21,5 km (2022 rok)	<21,5 km		Modernizacja, budowa i przebudowa dróg gminnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
11								Modernizacja, budowa i przebudowa dróg powiatowych (w tym remont drogi powiatowej nr 2303C Sielec-Juncewo oraz remont nawierzchni drogi powiatowej nr 1941C	Starostwo Powiatowe w Żninie	brak środków finansowych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
12								Górki Zagajne-Juncewo-Żerniki – odcinek Juncewo-Obiecanowo)	GDDKiA	-
13								Prowadzenie pomiarów natężenia ruchu w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu		
14								Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu		
15								Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów		
15	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	UTRZYMANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH	wyniki pomiarów wartości promieniowania elektromagnetycznego	GIOŚ	brak przekroczeń (2023 r.)	brak przekroczeń (utrzymanie stanu)	PREWENCJA W OCHRONIE PRZED PONANDNORMATYWNYM POZIOMEM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	Kontrola instalacji emitujących PEM	WIOŚ, Starostwo Powiatowe w Żninie	-
16								Monitorowanie poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	-

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
17								Uwzględnienie zagadnienia ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planowaniu przestrzennym	Gmina Janowiec Wielkopolski	braki kadrowe, skomplikowane procedury
18	GOSPODAROWANIE WODAMI	RACJONALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW WODNYCH	ocena jakości wody	PSSE w Żninie	woda przydatna do spożycia (2023 r.)	woda przydatna do spożycia	Monitoring jakości wód	Monitoring jakości wód ujmowanych na cele komunalne	PSSE w Żninie	-
19			ocena przydatności wody do kąpielii	GIS	przydatność wody do kąpielii (2023 rok)	przydatność wody do kąpielii		Badanie jakości wody w jeziorze Łopienno w miejscowości Laskowo	Główny Inspektorat Sanitarny, Gmina Janowiec Wielkopolski	-
20			jakość JCWPd	PIG-PIB	pkt pomiarowy Świątkowo – wody zadowolającej jakości, pkt. pomiarowy Janowiec Wielkopolski – wody o złej jakości (opis w tabeli 13)	poprawa jakości wód		Monitoring wód podziemnych na byłym składowisku odpadów w Zrazimiu	Gmina Janowiec Wielkopolski	-

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
21			jakość JCWP rzecznych i jeziornych	GIOŚ	generalnie zła (opis w tabeli 12)	poprawa jakości wód	OCHRONA PRZED SKUTKAMI ZJAWISK EKSTREMALNYCH	Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ, PIG-PIB	-
22								Bieżąca konserwacja infrastruktury z zakresu utrzymania wód i urządzeń wodnych	RZGW w Poznaniu, RZGW w Bydgoszczy	brak środków finansowych
23								Naprawa i konserwacja systemu melioracyjnego oraz udrażnianie rowów melioracyjnych	Miejsko-Gminna Spółka Wodna w Janowcu Wielkopolskim	brak środków finansowych
24	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	długość sieci wodociągowej	GUS, Gmina Janowiec Wielkopolski	153,1 km (2023 rok)	>153,1 km	POPRAWA INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNEJ	Bieżąca ewidencja i kontrola przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	Gmina Janowiec Wielkopolski	-
25								Bieżąca modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
26								Udzielanie dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
27			długość sieci kanalizacyjnej	GUS, Gmina Janowiec Wielkopolski	38,5 km (2023 rok)	>38,5 km		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Gącz	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
28								Modernizacja stacji uzdatniania wody w Janowcu Wielkopolskim	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
29								Poprawa stanu infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
30	ZASOBY GEOLOGICZNE	RACJONALNE I EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI KOPALIN ZE ZŁÓŻ	powierzchnia zrekultywowanych gruntów	Starostwo Powiatowe w Żninie	w każdym roku może być inna, w zależności od konieczności przeprowadzenia rekultywacji		OGRANICZENIE PRESJI ZWIĄZANEJ Z WYDOBYCIEM KOPALIN	Udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin po szczegółowym rozpoznaniu	Starosta Żniński, Marszałek Woj. Kuj.-Pom.	-
31								Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych oraz prowadzenie monitoringu poeksploatacyjnego	Użytkownik złoża	niewłaściwie prowadzona rekultywacja
32	GLEBY	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	powierzchnia MPZP	GUS	132,5 ha (2022 rok)	>132,5 ha	ZAPOBIEGANIE DEGRADACJI GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	Uwzględnienie zagadnień zabezpieczenia gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania w planowaniu przestrzennym	Gmina Janowiec Wielkopolski	braki kadrowe, skomplikowane procedury

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
33			jakość gleb (badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania)	OSCHR w Bydgoszczy	dobra jakość gleb (wyniki badań z lat 2020-2023)	utrzymanie dobrej jakości gleb		Identyfikacja osuwisk oraz prowadzenie takiego rejestru	Starosta Żniński	-
34								Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzenie takiego wykazu	Starosta Żniński	-
35								Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	OSCHR w Bydgoszczy	-
36	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	poziom recyklingu przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	22,23% (2023 r.)	każdego roku jest inny, osiągnięcie wymaganego poziomu	ZAPEWNIENIE WŁAŚCIWEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH	Zorganizowanie prawidłowego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	nie kontrolowany wzrost kosztów
37			poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania	Gmina Janowiec Wielkopolski	38,10% (2022 r.)	max. 35,0%		Promowanie budowy przydomowych kompostowników	Gmina Janowiec Wielkopolski	-

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
38			poziom składowania	Gmina Janowiec Wielkopolski	16,49% (2023 r.)	max. 30,0%		Budowa małej infrastruktury pozwalającej na racjonalne zagospodarowaniu odpadami	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
39			ilość wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia	Baza Azbestowa, Gmina Janowiec Wielkopolski	4 079 tys. ton (2024 r.)	<4 079 tys. ton		ELIMINACJA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	Edukacja mieszkańców Gminy w zakresie ograniczania ilości wytwarzanych odpadów, prawidłowego postępowania z odpadami oraz ochrony środowiska przed odpadami	Gmina Janowiec Wielkopolski
40							Demontaż i utylizacja wyrobów zawierających azbest		Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
41			Dążenie do usunięcia odpadów niebezpiecznych z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski – ul. Nowa w Janowcu Wielkopolskim	Starostwo Powiatowe w Żninie	pożar odpadów					
42	ZASOBY PRZYRODNICZE	ZWIĘKSZENIE BIORÓŻNORODNOŚCI	powierzchnia terenów zieleni	Gmina Janowiec Wielkopolski	ok. 40 ha	>40 ha	ROZWÓJ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	Pielęgnacja, ochrona istniejącej zieleni urządzonej	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
43								Nasadzenie drzew na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski oraz tworzenie skwerów zieleni	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
44			liczba pomników przyrody	GUS	65 szt. (2024 r.)	>65 szt.		Inwentaryzacja, bieżąca ochrona istniejących pomników przyrody oraz tworzenie nowych form ochrony przyrody	Gmina Janowiec Wielkopolski, inne organy w zakresie ochrony przyrody	-
45								Realizacja założeń Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski	Gmina Janowiec Wielkopolski	-
46			powierzchnia prawnie chronionych obszarów	GUS	19,24 ha	>19,24 ha		Zalesianie nowych terenów	Nadleśnictwo Gołąbki	-
47			lesistość	GUS	6,0% (2022 r.)	>6,0%		Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	Gmina Janowiec Wielkopolski, Nadleśnictwo Gołąbki	-
48								Szczegółowe prowadzenie postępowań w sprawie wycinki drzew i krzewów	Gmina Janowiec Wielkopolski, ew. inne organy w zakresie ochrony przyrody	-

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik				Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
49								Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat Żniński	-
50	POWAŻNE AWARIE	UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII	liczba poważnych awarii	GIOS	0 (2023 r.)	0 (utrzymanie stanu)	PROWADZENIE DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH W KIERUNKU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM	Kontrola zakładów przemysłowych stwarzających zagrożenie dla środowiska	WIOŚ w Bydgoszczy	działalność nielegalna
51								Dofinansowanie działających na terenie Gminy Straży Pożarnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych
52								Organizacja konkursów o tematyce pożarniczej i bezpieczeństwa w szkołach	Gmina Janowiec Wielkopolski	brak środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

7.1 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY

Harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska zakłada realizację zadań własnych (podmiot odpowiedzialny – Gmina Janowiec Wielkopolski) oraz zadań monitorowanych (podmioty odpowiedzialne np. Powiat Żniński, WIOŚ w Bydgoszczy, OSChR w Bydgoszczy itp.), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Obowiązki wynikają często między innymi bezpośrednio z następujących ustaw:

- Ustawy Prawo ochrony środowiska,
- Ustawy Prawo wodne,
- Ustawy o odpadach,
- Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawy o ochronie przyrody.

W następnym rozdziale dokonano szacunkowego podziału kosztów realizacji Programu. Należy przy tym podkreślić, że faktyczna realizacja zadań jest w dużej mierze uzależniona praktycznie w każdym przypadku od możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego. Stąd faktyczny termin realizacji inwestycji i wysokość kosztów koniecznych do poniesienia może się zmieniać w kolejnych latach. Ograniczony budżet Gminy Janowiec Wielkopolski oraz uzależnienie od pozyskania środków zewnętrznych to główne zagrożenia dla niepodjęcia działań lub ich niepełnej realizacji.

7.1.1 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH

Tabela 31. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2024	2025	2026	2027	2028-2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Janowiec Wielkopolski	3 000,00 tys. zł					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
2		Dofinansowanie do wymiany niskosprawnych źródeł ciepła	Gmina Janowiec Wielkopolski	120,00 tys. zł					Budżet Gminy	-
3		Termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy – możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
4		Kształtowanie zasad korzystania z określonych źródeł ciepła w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Janowiec Wielkopolski	Koszty administracyjne					Budżet Gminy	-
5		Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy – możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					Budżet Gminy, środki krajowe, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2024	2025	2026	2027	2028-2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
7		Promocja stosowania odnawialnych źródeł energii	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy – możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
8		Montaż czujników powietrza	Gmina Janowiec Wielkopolski	10-20 tys. zł					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
9	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Janowiec Wielkopolski, Powiat Żniński, ZDW w Bydgoszczy	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy – możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
10		Modernizacja, budowa i przebudowa dróg gminnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy – możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					Budżet Gminy, fundusze krajowe, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
14		Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	Gmina Janowiec Wielkopolski	Koszty administracyjne					Budżet Gminy	-
17	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	Uwzględnienie zagadnienia ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planowaniu przestrzennym	Gmina Janowiec Wielkopolski	Koszty administracyjne					Budżet Gminy	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2024	2025	2026	2027	2028-2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
19	GOSPODA-ROWANIE WODAMI	Badanie jakości wody w jeziorze Łopienno w miejscowości Laskowo	Główny Inspektorat Sanitarny, Gmina Janowiec Wielkopolski	7,00 tys. zł					Budżet Gminy	-
20		Monitoring wód podziemnych na byłym składowisku odpadów w Zrazimiu	Gmina Janowiec Wielkopolski	15,00 tys. zł					Budżet Gminy	-
24	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Bieżąca ewidencja i kontrola przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	Gmina Janowiec Wielkopolski	Koszty administracyjne					Budżet Gminy	-
25		Bieżąca modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	
26		Udzielanie dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy	do 1 tys. zł dofinansowania do każdej przydomowej oczyszczalni
27		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Gącz	Gmina Janowiec Wielkopolski	planowane na rok 2025					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2024	2025	2026	2027	2028-2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
28		Modernizacja stacji uzdatniania wody w Janowcu Wielkopolskim	Gmina Janowiec Wielkopolski	planowane na lata 2024-2025					Budżet Gminy, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
29		Poprawa stanu infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski	Gmina Janowiec Wielkopolski	Planowany koszt zadania wynosi 2 050,00 tys. zł, w tym 2 000,00 tys. stanowią środki z Polskiego Ładu i 50,00 tys. zł wkład własny gminy					Polski Ład	przebudowa stacji uzdatniania wody w Bielawach, Laskowie, modernizacja przepompowni ścieków przy ul. Krętej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków we Flantrowie
32	GLEBY	Uwzględnienie zagadnień zabezpieczenia gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania w planowaniu przestrzennym	Gmina Janowiec Wielkopolski	Koszty administracyjne					Budżet Gminy	-
36	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Zorganizowanie prawidłowego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	Zadanie ciągłe					Budżet Gminy, opłaty uiszczane przez mieszkańców	-
37		Promowanie budowy przydomowych kompostowników	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy	-
38		Budowa małej infrastruktury pozwalającej na racjonalne zagospodarowaniu odpadami	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2024	2025	2026	2027	2028-2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
39		Edukacja mieszkańców Gminy w zakresie ograniczania ilości wytwarzanych odpadów, prawidłowego postępowania z odpadami oraz ochrony środowiska przed odpadami	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
40		Demontaż i utylizacja wyrobów zawierających azbest	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
42	ZASOBY PRZYRODNICZE	Pielęgnacja, ochrona istniejącej zieleni urządzonej	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
43		Nasadzenie drzew na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski oraz tworzenie skwerów zieleni	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy – możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
44		Inwentaryzacja, bieżąca ochrona istniejących pomników przyrody oraz tworzenie nowych form ochrony przyrody	Gmina Janowiec Wielkopolski, inne organy w zakresie ochrony przyrody	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-
45		Realizacja założeń Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2024	2025	2026	2027	2028-2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
47		Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	Gmina Janowiec Wielkopolski, Nadleśnictwo Gołąbki	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
48		Szczegółowe prowadzenie postępowań w sprawie wycinki drzew i krzewów	Gmina Janowiec Wielkopolski, ew. inne organy w zakresie ochrony przyrody	Koszty administracyjne					Budżet Gminy	
51	POWAŻNE AWARIE	Dofinansowanie działających na terenie Gminy Straży Pożarnych	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	-
52		Organizacja konkursów o tematyce pożarnej i bezpieczeństwa w szkołach	Gmina Janowiec Wielkopolski	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Gminy					Budżet Gminy, WFOŚiGW w Toruniu	-

Źródło: opracowanie własne

7.1.2 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH

Tabela 32. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ

L.p.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje
A	B	C	D	E	F	G
6	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wydawania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	Starosta Żniński, Marszałek Woj. Kuj.-Pom.	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
11	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Modernizacja, budowa i przebudowa dróg powiatowych (w tym remont drogi powiatowej nr 2303C Sielec-Juncewo oraz remont nawierzchni drogi powiatowej nr 1941C Górki Zagajne-Juncewo-Żerniki – odcinek Juncewo-Obiecanowo)	Starostwo Powiatowe w Żninie	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Powiatu	środki własne, Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027	Droga nr 2303C – 2024 r. Droga nr 1941C – 2025 r.
12		Prowadzenie pomiarów natężenia ruchu w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu	GDDKiA	Realizowane na bieżąco	środki własne	następny GPR – 2025 r.
13		Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Starosta Żniński, Marszałek Woj. Kuj.-Pom.	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
15	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	Kontrola instalacji emitujących PEM	WIOŚ, Starostwo Powiatowe w Żninie	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje
A	B	C	D	E	F	G
16		Monitorowanie poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
18	GOSPODAROWANIE WODAMI	Monitoring jakości wód ujmowanych na cele komunalne	PSSE w Żninie	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
21		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ, PIG-PIB	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
22		Bieżąca konserwacja infrastruktury z zakresu utrzymania wód i urządzeń wodnych	RZGW w Poznaniu, RZGW w Bydgoszczy	Realizowane na bieżąco	środki własne	-
23		Naprawa i konserwacja systemu melioracyjnego oraz udrażnianie rowów melioracyjnych	Miejsko-Gminna Spółka Wodna w Janowcu Wielkopolskim	Realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych Spółki Wodnej	środki własne	-
30	ZASOBY GEOLOGICZNE	Udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin po szczegółowym rozpoznaniu	Starosta Żniński, Marszałek Woj. Kuj.-Pom.	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje
A	B	C	D	E	F	G
31		Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych oraz prowadzenie monitoringu poeksploatacyjnego	Użytkownik złoża	Brak możliwości oszacowania	środki własne	-
33	GLEBY	Identyfikacja osuwisk oraz prowadzenie takiego rejestru	Starosta Żniński	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
34		Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzenie takiego wykazu	Starosta Żniński	Koszty administracyjne, realizowane na bieżąco	środki własne	-
35		Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	OSCHR w Bydgoszczy	Realizowane na bieżąco	środki własne	-
41	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAOPIEGANIE POWSTAWA-NIU ODPADÓW	Dążenie do usunięcia odpadów niebezpiecznych z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski – ul. Nowa w Janowcu Wielkopolskim	Starostwo Powiatowe w Żninie	planowane usunięcie w 2024 r.	100% NFOŚiGW	-
46	ZASOBY PRZYRODNICZE	Zalesianie nowych terenów	Nadleśnictwo Gołąbki	Realizowane na bieżąco	środki własne	-

L.p.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródło finansowania	Dodatkowe informacje
A	B	C	D	E	F	G
49		Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat Żniński	Realizowane na bieżąco	środki własne	-
50	POWAŻNE AWARIE	Kontrola zakładów przemysłowych stwarzających zagrożenie dla środowiska	WIOŚ w Bydgoszczy	Realizowane na bieżąco	środki własne	-

Źródło: opracowanie własne

8 SYSTEM REALIZACJI POŚ

W niniejszym rozdziale przedstawiono system realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” w podziale na następujące elementy: współpraca z interesariuszami, zarządzanie, monitoring, okresowa sprawozdawczość i ewaluacja oraz aktualizacja.

Program jest dokumentem o charakterze strategicznym z punktu widzenia ochrony środowiska i szeroko rozumianego rozwoju zrównoważonego omawianej jednostki, dlatego zachodzi konieczność zaangażowania różnych grup interesariuszy do prac na etapie przygotowania programu, jak i w proces jego wdrażania, monitorowania i oceny. Interesariusze powinni pochodzić z obszaru Gminy lub powinni być z Gminą związani.

Warunkiem koniecznym do skutecznej współpracy jest również aktywny udział interesariuszy. Główne grupy interesariuszy w ramach opracowania POŚ wymieniono w tabeli 33.

Tabela 33. Główni interesariusze w ramach opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031”

Grupa	Rodzaj współpracy
Urząd Miejski w Janowiec Wielkopolski	redakcja, opis stanu środowiska, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, opiniowanie, realizacja, sprawozdawczość
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy	opiniowanie, opis stanu środowiska, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja
Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bydgoszczy	opiniowanie
Starostwo Powiatowe w Żninie	opiniowanie, opis stanu środowiska, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja
mieszkańcy Gminy Janowiec Wielkopolski (w tym przedsiębiorcy, inwestorzy i organizacje pozarządowe)	konsultacje społeczne, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja
operatorzy sieci świadczący swe usługi na terenie Gminy	opis stanu infrastruktury technicznej, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja

Źródło: opracowanie własne

Zarządzanie niniejszego dokumentu należy do obowiązku Burmistrza Janowca Wielkopolskiego jako organu wykonawczemu w Gminie Janowiec Wielkopolski, który jest również częściowo odpowiedzialny za wykonanie poszczególnych zadań.

Realizacja celów i poszczególnych zadań wynikających z Programu Ochrony Środowiska spoczywa również w dużym stopniu na innych podmiotach, co wymaga nadzoru i koordynacji. Nadzór oraz koordynację nad wdrażaniem zaplanowanych zadań w ramach Programu oraz ocenę stanu ich wykonania realizować będzie Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska.

Zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” realizację Programu można podzielić na następujące etapy:

- a) wdrażanie – czyli realizacja zadań zawartych w Programie do 2031 roku, a przez to osiągnięcie zamierzonych celów,
- b) ewaluacja – czyli monitoring prowadzony przez Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska – opracowywanie co 2 lata raportów z realizacji Programu ochrony środowiska,
- c) działania korygujące – w wyniku ewaluacji (po okresie 2 lat) możliwa jest korekta niektórych zadań, tak aby udało się osiągnąć zaplanowane w Programie cele,
- d) aktualizacja – opracowanie dokumentu Programu na kolejne lata następuje w oparciu o wyniki ewaluacji oraz doświadczenia i efekty uzyskane dzięki działaniom korygującym.

Tabela 34. Harmonogram realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”

Rok	Działanie	Opracowanie i przyjęcie dokumentu przez Radę Miejską w Janowcu Wielkopolskim	Wdrażanie Programu i bieżący monitoring	Opracowanie i publikacja raportu z Programu ochrony środowiska	Opracowanie dokumentu na nową perspektywę czasową
2024		x	x		
2025			x		
2026			x	x	
2027			x		
lata 2028-2031			x	x	x

Źródło: opracowanie własne

Na każdym etapie prac bardzo istotna jest współpraca pomiędzy interesariuszami Programu, np. poprzez zawiązanie grupy roboczej mającej wpływ na planowanie nowych zadań w aktualizacji Programu. Współpraca ta jest szczególnie istotna na etapie ewaluacji przy sporządzaniu sprawozdań z wykonanych zadań. Cykl zarządzania Programem jest ściśle powiązany z koniecznością pozyskiwania danych, które są niezbędne do oceny stanu jakości środowiska i stanu realizacji działań w cyklu dwuletnim.

Burmistrz Janowca Wielkopolskiego zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, będzie sporządzał co 2 lata raporty z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”, które przedstawiane będą Radzie Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim, a następnie przekazywane Zarządowi Powiatu w Żninie.

Brak jakichkolwiek wytycznych co do kształtu i zakresu merytorycznego raportu, wymusza na podmiocie sporządzającym raport opracowanie własnego zakresu, formy oraz struktury. Zaleca się, aby minimum było następujące:

- opis stanu środowiska za lata, które obejmuje raport (wskazanie zmian i tendencji zachodzących w środowisku w poszczególnych latach poddanych ocenie),
- wykaz zrealizowanych zadań i celów wynikających z Programu (wraz z określeniem uzyskanych efektów ekologicznych),
- przeprowadzenie ewaluacji przyjętych zadań (rekomendacje na przyszłość).

Najistotniejsze wskaźniki opisujące stan obecny prezentuje Tabela 30. Zawarto w niej także docelowe wartości albo oczekiwane tendencje. Należy nadmienić również, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana. Jeżeli w wyniku analizy okaże się, że istnieją rozbieżności pomiędzy stopniem realizacji Programu a jego założeniami, zostaną podjęte czynności mające na celu wyjaśnienie przyczyn rozbieżności oraz określenie działań korygujących.

Na podstawie sporządzanych raportów z realizacji będzie można na bieżąco monitorować stan realizacji Programu i w przypadku, gdyby zaszła taka konieczność, zmienić go. Aktualizacja Programu ochrony środowiska następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie Programu.

9 OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Realizując lokalną politykę ochrony środowiska, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski, a w nim harmonogram realizacyjny, sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach (operacyjnych i rozwoju) wynikających z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Poniżej wykazano powiązania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” z założeniami obowiązujących dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego.

9.1 DOKUMENTY SZCZEBLA KRAJOWEGO

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. W dokumencie tym sformułowano nową wizję i model rozwoju kraju będący odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką. Wyzwania te określono formułą pięciu pułapek rozwojowych: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej. Niezależnie od nich za bariery dla rozwoju Państwa uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się różnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Celem głównym Strategii jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. W obszarze „Środowisko” określono następujące kierunki interwencji:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,

- Ochrona gleb przed degradacją,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego (podniesienie skuteczności ochrony przestrzeni szczególnie cennej ze względów przyrodniczych i krajobrazowych),
- Zarządzanie zasobami geologicznymi (zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania złóż),
- Gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych (zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych).

Głównym celem „Polityki energetycznej Polski do 2040 roku” jest bezpieczeństwo energetyczne – przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko – biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje osiem kierunków polityki podzielonych na obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych. Wyznaczone kierunki to:

- Kierunek 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,
- Kierunek 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,
- Kierunek 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych,
- Kierunek 4: Rozwój rynków energii,
- Kierunek 5: Wdrożenie energetyki jądrowej,
- Kierunek 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
- Kierunek 8: Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” przyjęła w dniu 29.10.2013 r. Rada Ministrów. Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,

- organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - budowa systemu wsparcia innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Celem VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych jest określenie nakładów inwestycyjnych w obszarze gospodarki ściekowej niezbędnych do uzyskania przez aglomeracje o RLM $\geq 2\ 000$ zgodności z warunkami dyrektywy 91/271/EWG:

- Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych powinno gwarantować przynajmniej 98% poziomu obsługi, przy czym pozostałe 2% niezbranego siecią kanalizacyjną ładunku jest mniejsze niż 2 000 RLM. Ładunek niezabrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG),
- Wydajność oczyszczalni powinna być dostosowana do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji (art. 10 dyrektywy 91/271/EWG),
- Standardy oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie powinny zostać zapewnione poprzez zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM (art. 4 lub art. 5 ust. 2 dyrektywy 91/271/EWG).

„Krajowy plan gospodarki odpadami 2028” został przyjęty 12 czerwca 2023 r. przez Radę Ministrów. Istotą KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.:

- szeroko pojęte zapobieganie powstawaniu odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem żywności,

- wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu,
- dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych,
- minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.,
- utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.,
- zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- dokończenie likwidacji mogilników zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami.

Dokument strategiczny Ministra Klimatu i Środowiska pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze. Dokument ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (przyjęcie Rozporządzenia nastąpiło 24 lutego 2023 roku przez Ministra Infrastruktury) zakłada realizację następujących celów:

- przywrócenie drożności rzek dla migracji ryb,
- przywrócenie połączenia pomiędzy korytami rzeki, a terenami zalewowymi w ich dolinach,
- poprawę warunków morfologicznych (siedliskowych) w korytach rzek oraz przepływu wód celem polepszania warunków bytowania dla organizmów wodnych,
- poprawę jakości wód i ograniczeniu dopływu zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa, ścieków komunalnych i przemysłowych,
- spełnienie wymagań koniecznych dla przyrodniczych obszarów chronionych.

Długoterminowe kierunki działań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy zaprezentowano w „Planie przeciwdziałania skutkom suszy”. Plan został przyjęty we wrześniu 2021 r. w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Głównym elementem planu jest katalog działań, których wdrożenie przyczyni się do minimalizowania skutków suszy. Wśród proponowanych działań znajdują się działania związane ze zwiększeniem retencji (zarówno sztucznej, jak i naturalnej), działania formalne, a także działania edukacyjne:

- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych,

- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych przez zwiększanie sztucznej retencji,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania i odtwarzania naturalnej retencji,
- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowo-roztopowych na terenach zurbanizowanych.

„Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności” również zawiera cele wpisujące się w „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:
 - Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:
 - Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski:
 - Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

„Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)". Cel główny PEP2030, tj. rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost z Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający

zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi.

9.2 DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO

„Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030” został przyjęty Uchwałą nr XLVIII/646/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 sierpnia 2022 r. i zakłada następujące wpisujące się w cele „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” cele

- a) Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych oraz gazów cieplarnianych,
- b) Poprawa warunków aerosanitarnych mierzona osiągnięciem norm dla poziomów dopuszczalnych i docelowych PM10 i benzo(a)pirenu oraz poziomów celów długoterminowych ozonu,
- c) Adaptacja do zmian klimatu,
- d) Ograniczenie presji hałasu na środowisko i mieszkańców. Poprawa klimatu akustycznego obszaru województwa,
- e) Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM),
- f) Zapobieganie utracie zasobów wodnych,
- g) Minimalizowanie występowania suszy,
- h) Ograniczenie ryzyka powodziowego,
- i) Poprawa jakości wód,
- j) Sukcesywne zwiększanie retencji wodnej,
- k) Zapewnienie wystarczającej ilości wody na cele komunalne dobrej jakości,
- l) Zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania ścieków,
- m) Racjonalne pozyskiwanie zasobów kopalin,
- n) Przywracanie środowisku terenów poeksploatacyjnych,
- o) Przeciwdziałanie rozwoju procesów osuwiskowych,
- p) Ochrona zasobu gleb najwyższych klas bonitacyjnych (kluczowego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej),
- q) Poprawa stanu i walorów użytkowych zasobów glebowych,
- r) Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- s) Prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej uwzględniającej potrzeby zachowania walorów przyrodniczych obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym,
- t) Zapewnienie ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego województwa,
- u) Ochrona korytarzy ekologicznych,
- v) Zwiększenie zasobów zieleni leśnej,
- w) Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku awarii.

Niektóre cele ekologiczne zawarte w Programie Ochrony Środowiska szczebla wojewódzkiego wpisują się wprost w cele niniejszego Programu, natomiast część celów będzie realizowana w Gminie Janowiec Wielkopolski poprzez konkretne zadania inwestycyjne (np. Poprawa warunków aerosanitarnych mierzona osiągnięciem norm dla poziomów dopuszczalnych i docelowych PM10 i benzo(a)pirenu oraz poziomów celów długoterminowych ozonu będzie się odbywać poprzez

dofinansowanie do wymiany niskosprawnych źródeł ciepła czy termomodernizację budynków użyteczności publicznej.

„Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” została przyjęta Uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. Cele i kierunki rozwoju województwa zostały sformułowane na pięciu poziomach. Nadrzędnym celem strategii jest jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

1. Obszar Społeczeństwo – Skuteczna edukacja oraz Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo,
2. Obszar Gospodarka – Konkurencyjna gospodarka,
3. Obszar Przestrzeń – Dostępna przestrzeń i czyste środowisko,
4. Obszar Spójność – Spójne i bezpieczne województwo.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” w największym stopniu odnosi się do obszaru Przestrzeń i celu głównego „Dostępna przestrzeń i czyste środowisko”, czego dowodem są takie kierunki rozwoju jak np. ograniczenie oraz działania naprawcze wobec skutków emisji zanieczyszczeń oraz degradacji środowiska, ochrona, zwiększanie zasobów i poprawa jakości zasobów wody, rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, zapewnienie zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości czy rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Na obszarze Gminy obowiązuje także program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej – aktualizacja – Uchwała nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. W dokumencie przedstawiono możliwe do podjęcia działania, które wpisują się w założenia programowe Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski:

1. Ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego,
2. Wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowane,
3. Przebudowa i modernizacja dróg,
4. Kształtowanie polityki przestrzennej poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Od 1 stycznia 2024 roku w województwie kujawsko-pomorskim zaczęła obowiązywać także uchwała antysmogowa. Realizacja zadań wymienionych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski przyspieszy wymianę starych kotłów na bardziej nowoczesne urządzenia i stosowanie ekologicznych rozwiązań, co jest głównym celem uchwały antysmogowej. W tym sensie Program wpisuje się w założenia przytoczonej uchwały.

Obszar Gminy Janowiec Wielkopolski nie jest objęty programami ochrony przed hałasem.

9.3 DOKUMENTY SZCZEBLA POWIATOWEGO

Powiat Żniński nie posiada aktualnie obowiązującego Programu Ochrony Środowiska, ale uwzględniając założenia z roku 2009 sprecyzowane w powiatowym programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla Powiatu Żnińskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015 oraz powiatowego programu usuwania azbestu należy przyjąć, że główne cele związane z polityką ochrony środowiska w powiecie żnińskim to:

- dalsza poprawa jakości środowiska oraz likwidacja i minimalizacja bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców województwa,
- zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych, w tym wody oraz energii,
- racjonalne gospodarowanie odpadami,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

„Strategia Rozwoju Powiatu Żnińskiego na lata 2023-2033” została uchwalona w 2023 roku – Uchwała nr XXXIII/252/2023 Rady Powiatu z Żninie z dnia 25 kwietnia 2023 r. Strategia Rozwoju Powiatu Żnińskiego na lata 2023-2033 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki rozwoju dla Powiatu Żnińskiego do 2033 roku. Wyznaczone cele strategiczne to:

1. CEL STRATEGICZNY I: Ekologiczny Powiat Żniński,
2. CEL STRATEGICZNY II: Bezpieczny i dobrze rozwinięty komunikacyjnie Powiat Żniński,
3. CEL STRATEGICZNY III: Zrównoważony rozwój społeczny Powiatu Żnińskiego,
4. CEL STRATEGICZNY IV: Rozwój gospodarczy Powiatu Żnińskiego,
5. CEL STRATEGICZNY V: Przyjazna administracja

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski w największym stopniu odnosi się do celu strategicznego Ekologiczny Powiat Żniński i wynikających z niego celów operacyjnych Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu. Program odnosi się również do celu strategicznego Bezpieczny i dobrze rozwinięty komunikacyjnie Powiat Żniński poprzez realizację celów operacyjnych takich jak Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa dróg powiatowych czy Rozwój sieci dróg i szlaków rowerowych.

9.4 DOKUMENTY SZCZEBŁA GMINNEGO

Uchwałą Nr XX/160/20 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 6 listopada 2020 r. przyjęto do realizacji „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027”. Jest to aktualnie obowiązujący akt prawny w sprawie polityki ochrony środowiska w Gminie Janowiec Wielkopolski. Przedstawione w programie cele i zadania dotyczą okresu 2020 – 2023 oraz perspektywie do 2027 roku. Program określił cele, priorytety oraz harmonogram działań niezbędnych do utrzymania lub poprawy stanu środowiska. Cele i kierunki działań proekologicznych zawarte w opracowaniu zgodnie z założeniami miały służyć rozwiązywaniu konfliktów relacji gospodarka-środowisko oraz ogólnej poprawie stanu środowiska. Wiele zadań, które wyznaczono w Programie zrealizowano, jednakże część wyznaczonych celów pozostała jeszcze do zrealizowania lub konieczna jest ich aktualizacja. Pojawiły się także okoliczności, aby uwzględnić nowe zadania uwzględniające obecne uwarunkowania formalne, prawne i środowiskowe.

Wyznaczone w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” cele i kierunki działań mają tematyczną i programową kontynuację, gdyż ważnym aspektem prowadzenia właściwej polityki ochrony środowiska na danym terenie jest przewidywalność i spójność.

Gmina Janowiec Wielkopolski posiada również „Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2023-2032” przyjętą Uchwałą nr XXXIX/320/22 Rady Miejskiej w Janowcu

Wielkopolskim z dnia 27 października 2022 r., która określa plan rozwoju Gminy w następujących wymiarach:

- WYMIAR SPOŁECZNY – Cel strategiczny: Wysoki poziom usług i dóbr społecznych służących aktywizacji społecznej,
- WYMIAR GOSPODARCZY – Cel strategiczny: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości przyjaznej dla środowiska i bazującej na gminnych zasobach,
- WYMIAR PRZESTRZENNY – Cel strategiczny: Wysoka jakość gminnych przestrzeni i infrastruktury przyjaznych dla środowiska

Założenia programowe „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” wpisują się w szereg zaproponowanych w strategii kierunków działań takich jak:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, w tym m.in. przepompowni ścieków,
- Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, w tym stacji uzdatniania wody, tworzenie magazynów wody,
- Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych,
- Poprawa bezpieczeństwa drogowego przez rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, chodników oraz ekologicznego oświetlenia,
- Przebudowy i modernizacje budynków publicznych zmierzające do ich dostosowania do zmian klimatu,
- Podjęcie starań o przebudowy dróg powiatowych zmierzające do poprawy stanu technicznego,
- Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków oraz zwiększenie zastosowania odnawialnych i alternatywnych źródeł energii,
- Likwidacja azbestu,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.

10 PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Największy udział środków zewnętrznych na działania związane z ochroną środowiska pochodzi z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych Unii Europejskiej. Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności w latach 2021-2027. To już czwarta perspektywa Funduszy Europejskich, z których korzysta Polska. W aktualnym rozdaniu funduszy unijnych na politykę spójności Polska ma do dyspozycji ponad 76 mld euro.

Programy, które będą realizowane w latach 2021-2027 związane z ochroną środowiska to przede wszystkim:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko – głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez np. obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku gospodarki

przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym, budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne, poprawę bezpieczeństwa transportu

- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki – program stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020, których celem jest przykładowo transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii,
- Fundusze Europejskie dla Rybactwa – to program, który jest kontynuacją wsparcia udzielanego sektorowi rybactwa w perspektywie finansowej Unii Europejskiej (UE) 2014–2020, kiedy to środki z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) wdrażane są za pośrednictwem Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze” (PO RYBY 2014–2020) i służy m.in. wspieraniu zrównoważonego rybołówstwa oraz odbudowy i ochrony żywych zasobów wodnych,
- 16 programów regionalnych – w tym: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 – głównymi celami Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 są wzmocnienie i efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego i społecznego regionu oraz sprzyjanie zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa kujawsko-pomorskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Kolejnym Programem, z którego mogą być finansowane zadania wymienione w harmonogramie realizacyjnym Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski będzie „Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027”. Plan został przyjęty w 2023 roku. Wsparcie skierowane będzie do szerokiego grona odbiorców (głównie rolników, ale także do przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego) i zapewni potencjalnym beneficjentom równy dostęp do pomocy. Budżet Planu Strategicznego to ponad 25 mld euro. Plan będzie wspierać zrównoważony rozwój polskich gospodarstw, sektora przetwórstwa oraz poprawę warunków życia i pracy w małych miejscowościach wiejskich.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej (WFOŚiGW) stanowią siedemnaście wzajemnie niezależnych podmiotów, które wspólnie obsługują jeden spójny obszar zadań publicznych: finansowe wspieranie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Zgodnie ze „Wspólną Strategią Działania Narodowego Funduszu i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2021-2024” celem generalnym systemu Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki niskoemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. W nowej Strategii następuje wzmocnienie kierunku wydatkowania środków na cele związane z poprawą jakości powietrza, a także transformacją w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Konsekwentne działania Narodowego Funduszu (NFOŚiGW) i wojewódzkich funduszy (WFOŚiGW) w zakresie polepszania jakości powietrza przyczyniają się do wprowadzania coraz to nowych możliwości wsparcia beneficjentów. Wspólne działania przyczynią się do realizacji celów pakietu klimatyczno-energetycznego dla Polski. Nadrzędnym celem, nie tylko dla Polski, ale i dla całej Unii

Europejskiej (UE) jest obecnie dążenie do gospodarki niskoemisyjnej polegającej na ograniczeniu wykorzystania surowców kopalnych i zwiększeniu wykorzystania alternatywnych, odnawialnych źródeł pozyskiwania energii. Finansowanie obejmuje działania na rzecz ograniczenia zapotrzebowania na energię, w tym dotyczące poprawy efektywności energetycznej w budynkach i przedsiębiorstwach, modernizację źródeł w systemie energetycznym oraz systemach ciepłowniczych wraz z rozbudową i modernizacją sieci. W obszarze tym znajdują się również przedsięwzięcia rozwijające transport niskoemisyjny, w tym elektromobilność.

Cele środowiskowe Wspólnej Strategii stanowią podstawowy zakres działalności Funduszy, wpisują się w kierunki wskazane między innymi w Polityce Ekologicznej Państwa 2030, czy w Krajowym Planie na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030. Wskazane kierunki i powiązane z nimi priorytety realizowane będą w szczególności poprzez wsparcie ze środków Funduszy realizacji zadań i przedsięwzięć zgodnych z katalogiem obszarów finansowania ochrony środowiska wskazanym w ustawie Prawo ochrony środowiska. Strategiczne cele środowiskowe finansowane przez Fundusze w ramach przyjętej Strategii przedstawiają się następująco:

1. Transformacja energetyczna gospodarki, w tym cele kluczowe:
 - Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych,
 - Wzrost ilości wytwarzanej energii w skojarzeniu (wysokosprawna kogeneracja),
 - Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej i finalnej,
 - Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych
2. Poprawa jakości powietrza, w tym cele kluczowe:
 - Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza takich jak: pyły, tlenki azotu, dwutlenek siarki i benzo(a)piren,
 - Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych,
 - Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych,
 - Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej
3. Adaptacja do zmian klimatu, w tym cele kluczowe:
 - Wzmocnienie systemu ochrony ludzi przed zagrożeniami,
 - Wspieranie działalności monitoringu środowiska,
 - Wzrost możliwości oszczędzania i retencjonowania wody
4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, w tym cele kluczowe:
 - Ograniczenie masy składowanych odpadów,
 - Zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi bądź innym procesom odzysku,
 - Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
 - Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów zmierzające do racjonalnego wykorzystania zasobów,
 - Przywracanie wartości użytkowych lub przyrodniczych terenom zniszczonym przez działalność człowieka (rekułtywacja i poddanie zabiegom ochronnym)
5. Działania na rzecz ochrony przyrody, w tym cele kluczowe:
 - Prowadzenie działań mających na celu ochronę siedlisk i gatunków zagrożonych,
 - Prowadzenie działań związanych z ograniczaniem gatunków inwazyjnych
6. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej, w tym cele kluczowe
 - Zwiększenie liczby osób objętych ulepszonym systemem oczyszczania ścieków,
 - Zwiększenie liczby korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę,

- Dalsza optymalizacji procesów oczyszczania ścieków komunalnych,
- Rozwój innowacyjnych technologii w zakresie oczyszczania ścieków z zanieczyszczeń problematycznych takich jak np. mikroplastiki, farmaceutyki, mikrozanieczyszczenia, itp.,
- Wypracowanie systemowych i efektywnych rozwiązań służących zagospodarowaniu osadów ściekowych,
- Zmniejszenie zużycia wody i emisji ścieków w przemyśle, a także budowa i modernizacja zakładowych oczyszczalni ścieków przemysłowych.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) stanowi kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia obywateli.

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład aglomeracji mają czas do końca 2027 r. na zrealizowanie zaplanowanych inwestycji. Blisko 30 mld złotych to kwota inwestycji zaplanowanych w ramach VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Ich finansowanie będzie pochodzić ze środków krajowych i unijnych. Środki przewidziane są na:

- budowę i modernizację sieci kanalizacyjnej,
- inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków,
- indywidualne systemy oczyszczania (przydomowe oczyszczalnie ścieków jako uzupełnienie sieci kanalizacyjnej).

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe, każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania, do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

11 SPIS TABEL

Tabela 1.	<i>Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}) – strefa kujawsko-pomorska</i>	19
Tabela 2.	<i>Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – strefa kujawsko-pomorska</i>	21
Tabela 3.	<i>Dane dotyczące umów dotacji, w których nastąpił demontaż nieefektywnego źródła ciepła i montaż nowego spełniającego wymagania programu „Czyste Powietrze” w latach 2020-2023</i>	23
Tabela 4.	<i>Instalacje OZE na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski – rozwój w latach 2020-2023 ..</i>	26
Tabela 5.	<i>Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza</i>	28
Tabela 6.	<i>Wyniki GPR 2020/2021 dla odcinków dróg przebiegających przez obszar Gminy Janowiec Wielkopolski</i>	32
Tabela 7.	<i>Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez Gminę Janowiec Wielkopolski z określeniem ich stanu technicznego</i>	32
Tabela 8.	<i>Zestawienie z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu hałasu dla zakładu Tibro-JV Sp. z o.o. w latach 2020-2021</i>	34
Tabela 9.	<i>Analiza SWOT – zagrożenia hałasem</i>	34
Tabela 10.	<i>Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Gminie Janowiec Wielkopolski</i>	38
Tabela 11.	<i>Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne</i>	38
Tabela 12.	<i>Ocena stanu JCWP z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)</i>	44
Tabela 13.	<i>Monitoring JCWPd w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Gminie Janowiec Wielkopolski</i>	49
Tabela 14.	<i>Analiza SWOT – gospodarowanie wodami</i>	54
Tabela 15.	<i>Urządzenia wodociągowe i jakość produkowanej wody w Gminie Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023</i>	56
Tabela 16.	<i>Jakość ścieków surowych i ścieków oczyszczonych na oczyszczalni ścieków we Flantrowie w latach 2020-2023</i>	60
Tabela 17.	<i>Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa</i>	61
Tabela 18.	<i>Charakterystyka i eksploatacja złóż kopalin zlokalizowanych na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski</i>	64
Tabela 19.	<i>Analiza SWOT – zasoby geologiczne</i>	66
Tabela 20.	<i>Zestawienie wyników badań gleb z terenu Gminy Janowiec Wielkopolski z lat 2020-2023</i>	67
Tabela 21.	<i>Analiza SWOT – gleby</i>	70
Tabela 22.	<i>Wpływy za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierane od mieszkańców w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w latach 2020-2023</i>	71

Tabela 23.	Osiągnięte w latach 2021-2023 poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w Gminie Janowiec Wielkopolski	74
Tabela 24.	Realizacja programu w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2020-2023 w Gminie Janowiec Wielkopolski	75
Tabela 25.	Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	77
Tabela 26.	Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze.....	83
Tabela 27.	Analiza SWOT – poważne awarie	85
Tabela 28.	Realizacja dotychczas obowiązującego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” w latach 2020-2023	87
Tabela 29.	Identyfikacja najważniejszych problemów środowiskowych na obszarze objętym opracowaniem	91
Tabela 30.	Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w ramach poszczególnych obszarów interwencji.....	94
Tabela 31.	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ....	105
Tabela 32.	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ.....	111
Tabela 33.	Główni interesariusze w ramach opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027 z perspektywą na lata 2028-2031”.....	115
Tabela 34.	Harmonogram realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”.....	116

12 SPIS WYKRESÓW

Wykres 1	Ludność Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023	11
Wykres 2	Ludność Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023 w podziale „miasto-wieś” ..	11
Wykres 3	Struktura ekonomiczna mieszkańców Gminy Janowiec Wielkopolski w latach 2018-2022 – procentowe udziały.....	12
Wykres 4	Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski.....	12
Wykres 5	Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 w Gminie Janowiec Wielkopolski w 2023 roku..	13
Wykres 6	Średnia miesięczna suma opadów (prawa oś) i średnia miesięczna temperatura (lewa oś) w Janowcu Wielkopolskim	16
Wykres 7	Wzrost średniej temperatury powietrza w Polsce w latach 1951-2021	17
Wykres 8	Liczba budynków o poprawionej efektywności energetycznej w Gminie Janowiec Wielkopolski.....	23
Wykres 9	Przyznane dofinansowanie (kwota umowy w zł) w Gminie Janowiec Wielkopolski w ramach realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” w latach 2020-2023....	24
Wykres 10	Moc przyłączeniowa w MW mikroinstalacji OZE oraz elektrowni fotowoltaicznych zlokalizowanych w Gminie Janowiec Wielkopolski w latach 2020-2023.....	27
Wykres 11	Odczyn pH zbadanych w latach 2020-2023 gleb	68
Wykres 12	Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania.....	68
Wykres 13	Zasobność badanych gleb w fosfor	68
Wykres 14	Zasobność badanych gleb w potas	69
Wykres 15	Zasobność badanych gleb w magnez.....	69

Wykres 16	Procentowy udział poszczególnych gatunków lasotwórczych w lasach Nadleśnictwa Gołąbki.....	81
-----------	--	----

13 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1	Położenie Gminy Janowiec Wielkopolski na tle województwa kujawsko-pomorskiego...	10
Rysunek 2	Położenie Gminy Janowiec Wielkopolski na tle powiatu żnińskiego.....	10
Rysunek 3	Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań – porównanie z gminami powiatu żnińskiego	22
Rysunek 4	Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy w % ogółu mieszkań – porównanie z gminami powiatu żnińskiego	25
Rysunek 5	Główna sieć drogowa Gminy Janowiec Wielkopolski	31
Rysunek 6	Lokalizacja stacji bazowych łączności bezprzewodowej oraz przebieg linii elektroenergetycznych	37
Rysunek 7	JCWP rzeczne i jeziorne na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski.....	40
Rysunek 8	Stan/potencjał ekologiczny JCWP rzecznych i jeziornych z obszaru Gminy Janowiec Wielkopolski.....	42
Rysunek 9	Stan chemiczny JCWP rzecznych i jeziornych z obszaru Gminy Janowiec Wielkopolski....	42
Rysunek 10	Ocena stanu JCWP rzecznych i jeziornych z obszaru Gminy Janowiec Wielkopolski	43
Rysunek 11	JCWPd na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski	48
Rysunek 12	Obszary zagrożenia powodziowego 0,2% (raz na 500 lat) w Gminie Janowiec Wielkopolski.....	51
Rysunek 13	Łączne zagrożenie suszą w Gminie Janowiec Wielkopolski	52
Rysunek 14	Zagrożenie suszą rolniczą w Gminie Janowiec Wielkopolski	53
Rysunek 15	Korzystający z sieci wodociągowej (w %) wg stanu na 31.12.2022 r. w gminach powiatu żnińskiego - porównanie	57
Rysunek 16	Obszar i granice aglomeracji Janowiec Wielkopolski.....	58
Rysunek 17	Korzystający z sieci kanalizacyjnej (w %) wg stanu na 31.12.2022 r. w gminach powiatu żnińskiego – porównanie	59
Rysunek 18	Lokalizacja udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski .	64
Rysunek 19	Lokalizacja wyrobisk eksploatowanych bez koncesji na terenie Gminy Janowiec Wielkopolski.....	65
Rysunek 20	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (w kg).....	73
Rysunek 21	Lokalizacja obszaru chronionego krajobrazu w Gminie Janowiec Wielkopolski.....	78
Rysunek 22	Pomniki przyrody zlokalizowane na obszarze Gminy Janowiec Wielkopolski.....	79
Rysunek 23	Korytarz ekologiczny „Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka” przebiegający przez obszar Gminy Janowiec Wielkopolski.....	80
Rysunek 24	Tereny leśne w Gminie Janowiec Wielkopolski	82
Rysunek 25	Lesistość w gminach powiatu żnińskiego i porównanie z województwem kujawsko-pomorskim (w%)	83

Uzasadnienie

Program jest wymaganym dokumentem, zgodnie z brzmieniem art. 14. ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.).

W związku z upływem okresu obowiązywania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2020-2023, z perspektywą do roku 2027” (Uchwała XX/160/20 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 6 listopada 2020 roku) konieczne jest opracowanie tego strategicznego dokumentu, na nową perspektywę czasową, zgodnie z obecnie obowiązującymi dokumentacjami strategicznymi i operacyjnymi.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na obszarze będącym przedmiotem opracowania w perspektywie do 2031 roku. Wynikiem procesu planowania jest program zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. W ramach realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” wyznaczono następujące cele ekologiczne:

1. Osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców,
2. Ochronę mieszkańców przed hałasem,
3. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych,
4. Racjonalne korzystanie z zasobów wodnych,
5. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej,
6. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż,
7. Ochronę powierzchni ziemi i gleb,
8. Zbilansowany system gospodarowania odpadami,
9. Zwiększenie bioróżnorodności,
10. Utrzymanie stanu braku zagrożenia dla środowiska i mieszkańców ze strony poważnych awarii.

Zgodnie z art. 57 i art. 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 r., poz. 1112) przystępując do opracowywania dokumentu wystąpiono do właściwych organów – Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy z wnioskami o możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”, co wymienione organy uzgodniły:

· Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w piśmie z dnia 21.06.2024 r., znak: WOO.410.138.2024.MD1 uzgodnił odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu pn.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”,

· Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy w piśmie z dnia 28.06.2024 r., znak: NNZ.9022.4.42.2024 również uzgodnił odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu pn.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031”.

W oparciu o art. 17, ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 r., poz. 54 ze zm.) wystąpiono o zaopiniowanie projektu Programu do organu wykonawczego powiatu – Zarządu Powiatu w Żninie. Uchwałą nr 19/2024 Zarządu Powiatu z Żninie z dnia 30 lipca 2024 roku zaopiniowano pozytywnie projekt Programu.

Burmistrz Janowca Wielkopolskiego w terminie od 9.08.2024 roku do 30.08.2024 roku przeprowadził konsultacje społeczne „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Janowiec Wielkopolski na lata 2024-2027, z perspektywą do roku 2031” spełniając tym samym wymóg udziału społecznego w opracowaniu dokumentu. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły uwagi i wnioski.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Aleksandra Walendowska